МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "ОБЛІК І АУДИТ"

галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"
спеціальність: 071 "Облік і оподаткування"

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

ОБЛІК І АНАЛІЗ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

здобувача: Фатич Лілії Володимирівни _____

Науковий керівник: к.е.н., доцент Коршикова Р.С. _____

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

В.о. завідувача кафедри: к.е.н., доцент Степаненко О.І.

_____

Київ – 2023

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 102 сторінок, основний текст кваліфікаційної роботи викладено на 80 сторінках друкованого тексту. Робота містить 9 таблиць, 33 рисунків, список використаних джерел з 60 найменувань, додатки.

“Облік і аналіз грошових коштів та грошових потоків підприємства”

Об’єктом дослідження є система бухгалтерського обліку грошових коштів та грошових потоків, аналіз їх аналіз.

Предметом дослідження є організаційно-методичні та практичні аспекти обліку грошових коштів та аналізу грошових потоків суб’єктів господарювання.

Мета і завдання дослідження. Дослідити особливості побудови системи бухгалтерського обліку грошових коштів підприємства та формування інформації про них у звіті про рух грошових коштів, а також проаналізувати стан, динаміку та ефективності їх використання для визначення шляхів вдосконалення облікового аналітичного забезпечення прийняття економічних рішень. Дослідити особливості побудови системи бухгалтерського обліку грошових коштів підприємства та формування інформації про них у звіті про рух грошових коштів, а також проаналізувати стан, динаміку та ефективності їх використання для визначення шляхів вдосконалення облікового аналітичного забезпечення прийняття економічних рішень.

Відповідно до поставленої мети визначені такі *завдання:*

- дослідити літературні джерела щодо визначення сутності та функції грошових коштів в історичній ретроспективі;
- проаналізувати національні нормативні документи щодо регулювання обліку грошових коштів;
- розглянути трактування грошей у МСФЗ;
- здійснити класифікацію грошових потоків підприємства; представити підходи до оцінки короткострокових та довгострокових грошових потоків;

- розкрити порядок документування операцій з готівковими та безготівковими грошовими коштами;
- висвітлити особливості оцінки грошових коштів в іноземній валюті;
- розглянути особливості відображення в бухгалтерському обліку операцій з грошовими коштами;
- дослідити порядок інвентаризації грошових коштів підприємства;
- розглянути побудову звіту про рух грошових коштів та методи його формування;
- внести пропозиції щодо вдосконалення системи обліку грошових коштів на базовому підприємстві;
- розкрити мету, завдання, етапи та методи й прийоми аналізу грошових коштів та грошових потоків;
- дослідити грошові потоки базового підприємства;
- здійснити аналіз ліквідності базового підприємства;
- запропонувати заходи щодо підвищення його економічного потенціалу.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів.

Під час дослідження проведено розкриття такий понять як «грошові кошти», «грошові потоки», «електронні кошти», «готівка», «безготівкові грошові кошти». Проаналізовано процес складання звіту про рух грошових коштів. Отримані результати можуть бути застосовані для розробки методичної бази для обліку грошових коштів та грошових потоків. Проведено аналіз національних нормативних документів щодо обліку грошових коштів. На прикладі АТ «Київський вітамінний завод» проведено теоретичний аналіз суті грошових коштів та грошових потоків, методи їх застосування, та розглянути практичні аспекти управлінням грошових коштів на підприємстві. Дослідження особливостей обліку грошових коштів дає змогу робити більш достовірними показники платоспроможності підприємства та його стабільної економічної діяльності.

Практичними результатами проведеного дослідження є пропозиції щодо організації обліку грошових коштів та грошових потоків, побудови й деталізації їх аналітичного обліку та відображення в бухгалтерській звітності в

ТОВ "МЕГАБУД-ПЛЮС" (м. Львів), а саме: проведено деталізація аналітичних рахунків; відкрито субрахунок 335 «Електронні гроші»; затверджено графік проведення інвентаризації; виділено підходи щодо підвищення економічного потенціалу.

Рік виконання кваліфікаційної роботи: 2023.

Рік захисту роботи – 2023.

Ключові слова: грошові кошти, грошові потоки, готівка, безготівкові грошові кошти, електронні гроші, інвентаризація грошових коштів, звіт про рух грошових коштів, фінансова стійкість.

ЗМІСТ

ВСТУП 3

РОЗДІЛ 1. ГРОШОВІ КОШТИ ТА ГРОШОВІ ПОТОКИ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ 6

1.1. Економічна сутність грошових коштів та грошових потоків підприємства 6

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів 18

1.3. Особливості оцінки грошових коштів та грошових потоків підприємства 24

Висновки до розділу 1 28

РОЗДІЛ 2 . ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ 30

2.1. Документування та облік готівкових коштів підприємства

2.2. Особливості документування та обліку безготівкових коштів підприємства 40

2.3. Організаційно-методичні засади інвентаризації грошових коштів та облік її наслідків 49

2.4. Розкриття інформації про наявність та рух грошових коштів у звітності підприємства 52

Висновки до розділу 2 56

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКАМИ 59

3.1. Економічний зміст, основні завдання, методи та прийоми аналізу грошових потоків підприємства 59

3.2. Оцінка структури та динаміки грошових коштів та грошових потоків підприємства 63

3.3. Прогнозування тенденцій руху грошових коштів підприємства 68

Висновки до розділу 3 72

ВИСНОВКИ 73

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 74

ДОДАТКИ 84

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах жорстокої ринкової конкуренції важливим аспектом є ефективне управління грошовими коштами підприємства. Для реалізації економічної діяльності необхідне постійне застосування грошових коштів, а для проведення ефективної діяльності необхідний постійний контроль за вхідними та вихідними грошовими потоками.

Кожного дня компанії проводять численну кількість операцій із застосування грошових коштів. З позицій особливостей ліквідності грошових коштів правильне їх застосування регламентує фінансову стабільність підприємства. А за сучасного стану національної економіки, яка повинна реагувати на виклики таких зовнішніх факторів як ринкові обмеження, погіршення міжнародних відносин (заборона імпорту певних товарів), зміна логістики та її уповільнення, нестабільність національної валюти, воєнні дії, процес задіяння грошових коштів повинен спочатку детально аналізуватися, щоб уникнути минулих та нових ризиків. Враховуючи специфіку діяльності АТ «Київський вітамінний завод» та інших компаній в даній галузі, використання ними грошових коштів повинне сприяти підвищенню прибутку, збільшення їх корисності для держави та населення в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Прийняття ефективних рішень щодо застосування грошових коштів та організації обліку грошових коштів і грошових потоків підприємства досліджується в працях таких вітчизняних науковців як В.В. Бабіч, Т.О. Воскресенська, Л.І. Єфіменко, Ю.В. Жмурко, С.М. Остафійчук, О.В. Клименко, В.В. Нагайчук, О.І. Степаненко, Н.О. Піскунова,

Мета дослідження. Дослідити особливості побудови системи бухгалтерського обліку грошових коштів підприємства та формування інформації про них у звіті про рух грошових коштів, а також проаналізувати стан, динаміку та ефективність їх використання для визначення шляхів вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення прийняття економічних рішень.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення наступних *завдань:*

- дослідити літературні джерела щодо визначення сутності та функцій грошових коштів в історичній ретроспективі;
- проаналізувати національні нормативні документи щодо регулювання операцій з грошовими коштами;
- здійснити класифікацію грошових потоків підприємства;
- вивчити підходи до оцінки грошових коштів та грошових потоків;
- розкрити порядок документування операцій з готівковими та безготівковими грошовими коштами;
- висвітлити особливості оцінки грошових коштів в іноземній валюті;
- розглянути особливості відображення в бухгалтерському обліку операцій з грошовими коштами;
- дослідити порядок інвентаризації грошових коштів підприємства;
- розглянути побудову звіту про рух грошових коштів та методи його формування;
- внести пропозиції щодо вдосконалення системи обліку грошових коштів на базовому підприємстві;
- розкрити мету, завдання, етапи та методи й прийоми аналізу грошових коштів та грошових потоків;
- дослідити грошові потоки базового підприємства та запропонувати заходи щодо підвищення його економічного потенціалу.

Об'єктом дослідження є система бухгалтерського обліку грошових коштів та грошових потоків та їх аналіз.

Предметом дослідження є організаційно-методичні та практичні засади обліку грошових коштів та аналізу грошових потоків суб'єктів господарювання.

Методи дослідження. Для дослідження використовувалися загальнонаукові методи, зокрема, порівняння, аналіз, синтез, групування, а також елементи методу бухгалтерського обліку, а саме: оцінка, звітність, подвійний запис тощо.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретичне дослідження дає змогу розкрити основні категорії таких понять як «грошові кошти», «готівка», «грошові кошти на рахунках банку», «електронні гроші», «грошові потоки». В роботі були критично проаналізовані сутність та роль грошових коштів та грошових потоків, вивчено методи їх обліку та запропоновано шляхи їх поліпшення. Розкриття специфіки обліку грошових коштів та грошових потоків дає змогу зробити результати більш достовірними і точними для оцінки фінансового стану компанії. Практичне значення визначається в тому, що дане дослідження дає можливість більш детально визначати ризики та надає пропозиції щодо удосконалення оптимізації обліку грошових коштів та грошових потоків підприємства, що є доволі актуальним завданням для економічного розвитку компанії та її успішної діяльності за нинішніх критичних факторів зовнішнього впливу.

Інформаційною базою дослідження є нормативна база, вітчизняні видання, матеріали наукових конференцій, дослідження вітчизняних науковців, облікова інформацій АТ «Київський вітамінний завод».

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були апробовані на науково-практичній конференції «Цифровізація науки та сучасні тренди її розвитку» (м. Житомир, 24 листопада 2023 р.) при оприлюднені тез на тему «Криптовалюта як платіжний засіб для підприємств».

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

ГРОШОВІ КОШТИ ТА ГРОШОВІ ПОТОКИ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ

1.1 Економічна сутність грошових коштів та грошових потоків підприємства

Грошові кошти представляють собою важливий ресурс для забезпечення платоспроможності суб'єкта економічної діяльності. В результаті господарських операцій формуються різні джерела їх походження й напрямки витрачання, залежно від поставлених завдань для досягнення певної мети діяльності компанії. Навіть з умовою того, що грошові кошти становлять невелику частину від загальної вартості активів, їх роль у сталій діяльності і розвитку підприємства є критично важливою.

На рівні мікро- та макроекономічних відносин грошові кошти можуть бути подані по-різному, а саме: як економічні відносини, засіб платежу чи обміну, товар, загальний еквівалент вартості тощо. Тому надзвичайно важливим є дослідити сутність цього найбільш ліквідного активу будь-якого суб'єкта господарювання.

За умов нестабільної ситуації в країні керівники підприємств зіткнулися з проблемою неефективного залучення грошових коштів, а точніше нераціонального їх застосування. Але слід пам'ятати про унікальну особливість цих активів – вони акумулюють можливості для здійснення інших складових господарських процесів та створення фінансової незалежності. Отже, оскільки фундаментом кожного підприємства фактично виступають грошові кошти, то це стимулює багатьох фахівців продовжувати вивчати економічну сутність грошових потоків, а також проблематику ефективного управління ними.

В економічній літературі існують різні підходи до визначення поняття «грошові кошти», яке супроводжує економічні відносини між суб'єктами господарювання. Науковці, досліджуючи цей об'єкт, використовують різні терміни,

зокрема, «гроші», «грошові потоки», «готівка», «фінансові ресурси», а також «електронні гроші», що характерно для умов сьогодення. Отже, різні визначення та назви призводять до різного тлумачення цього явища в сфері обліку та фінансів.

Проаналізувавши підходи до трактувань досліджуваного поняття, можна зробити висновок, що велика кількість авторів асоціюють поняття «грошові кошти» з активам підприємства як, наприклад, Остафійчук С.М. [1] та Єфіменко Є.І [2]. Такий підхід найбільшою мірою відображає сутність грошових коштів, адже завдяки їх використання компанія вільно може проводити процеси розрахунків. Проте дане трактування не до кінця відображає сутність досліджуваного поняття.

Відповідно до іншого підходу зміст категорії «грошові кошти» розглядається як основа для формування доходів. Зокрема таких поглядів дотримуються такі науковці як Завадський Й.С. [3] та Осовська Г.В. [4]. Проте це твердження не можна вважати до кінця вірним, оскільки грошові кошти можуть виникати не лише як результат надходжень і асоціюватися, відповідно з доходами, а й як результат видатків.

До того ж, деякі дослідники, зокрема, Бабіч В.В. [5], вивчаючи грошові кошти, розглядають їх з боку національної належності, тобто розрізняють українську валюту та іноземні валюти.

Найбільш поширені визначення, які докладно висвітлюють сутність поняття «грошові кошти» в різних аспектах, наведено на рис. 1.1.

Відповідно до вище перелічених підходів до пояснення сутності грошових коштів та грошей, можна зробити висновок, що не існує єдиного трактування терміну «грошові кошти». Але проаналізувавши існуючі нині підходи, можна сформулювати таке найбільш всеохоплююче визначення досліджуваного об’єкта. Грошові кошти – це об’єкт бухгалтерського обліку, що являє собою найбільш ліквідні активи підприємства не обмежені у використанні, які можуть бути представлені у різних формах, а саме як готівка, банківські рахунки або депозити, які можна зняти за вимогою. Ця дефініція охоплює різні підходи до тлумачення грошових засобів і на відміну від інших включає в себе як сутність грошових засобів, так і можливі сфери їх використання і кінцевий результат.

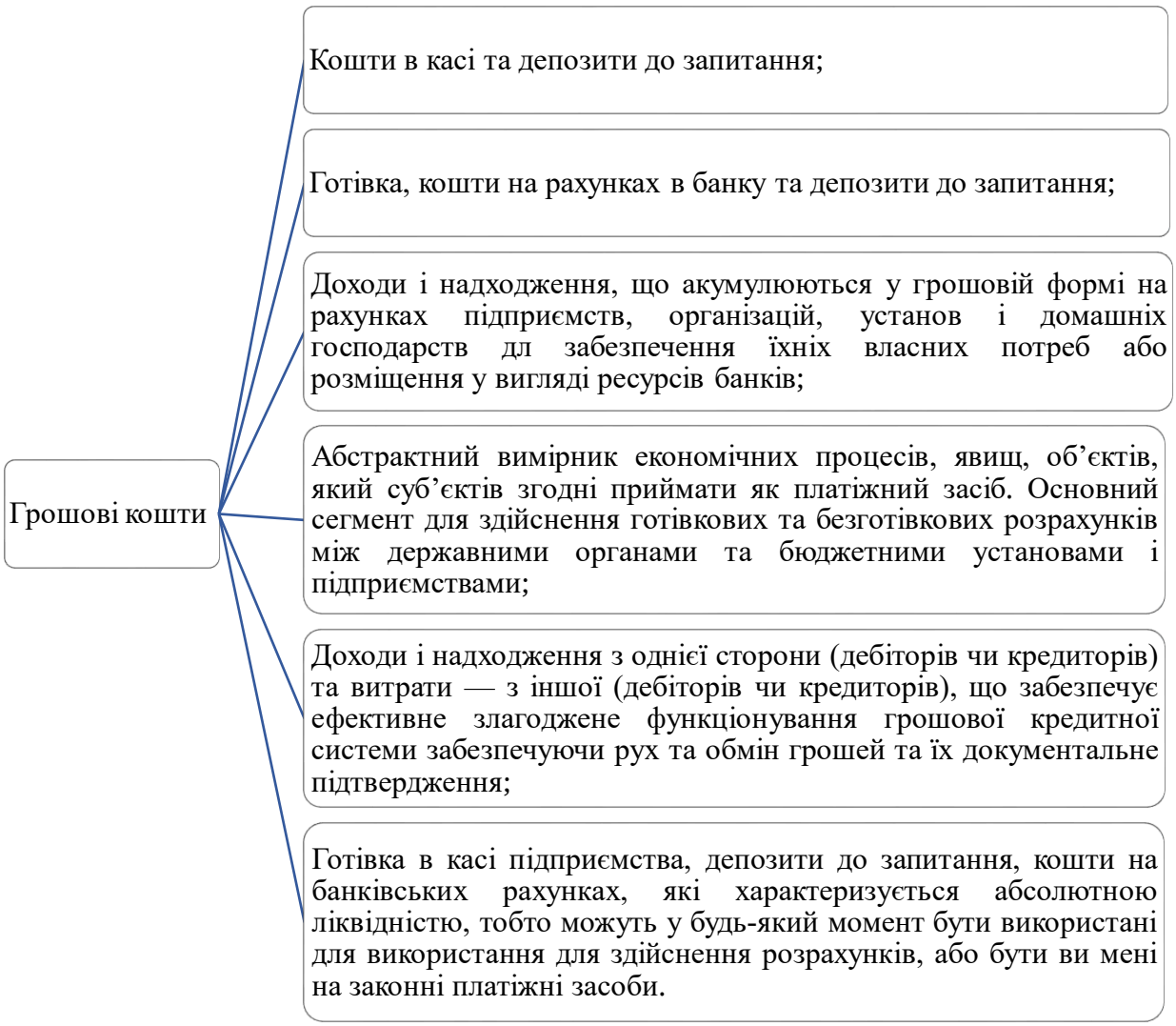

Рисунок 1.1 - Види трактувань поняття «грошові кошти»
Джерело: згруповано за інформацією [6].

Важливо зазначити, що в сучасних реаліях до грошових коштів слід відносити такий вид коштів як електронні гроші. Електронні гроші – це грошові одиниці, які зберігаються лише на електронних пристроях, створюються, проводять обмін, розрахунок, лише за використання технологій. Електронні кошти з кожним днем відграють все більшу і більшу роль в господарській діяльності підприємств та організацій, а їхнє регулювання стає питанням не тільки національним, але і виходять на рівень обговорення їх важливості у світовому масштабі. Так, відповідно до сучасних тенденцій з 2017 року у Національному банку України було поставлено завдання дослідити цифрові валюти банків інших країн світу та розпочати процес створення форми електронної української валюти – е-гривня [7]. Введення такого об'єкта може мати позитивний вплив на забезпечення економічної

стійкості країни, посилення монетарного суверенітету та здатності Національного банку України забезпечувати цінову та фінансову стабільність, що є ключовими факторами для забезпечення сталого економічного зростання.

Як результат, впровадження електронної гривні буде супроводжуватися процесами, які зазначені на рис. 1.2.

Рисунок 1.2 - Сприяння впровадження електронної гривні
Джерело: згруповано за інформацією [7].

Основною характеристикою грошових коштів можна вважати їх абсолютну ліквідність, які вирізняє грошові засоби серед інших активів суб'єкта підприємницької діяльності.

Завдяки тому, що гроші є неодмінною частиною соціально-економічної системи, розуміння їх функцій, які вони виконують в системі, відіграє важливу роль. Різноманітність форм грошей та значний спектр їх завдань породжують їх широкий функціональний спектр. Гроші представляють собою багатоаспектну економічну форму, яка забезпечує відображення вартості, обмін, оплату, нагромадження вартості і є однією з ключових аспектів економічної системи, сприяючи її розвитку. На рис. 1.3 відображено основні функції грошових коштів.

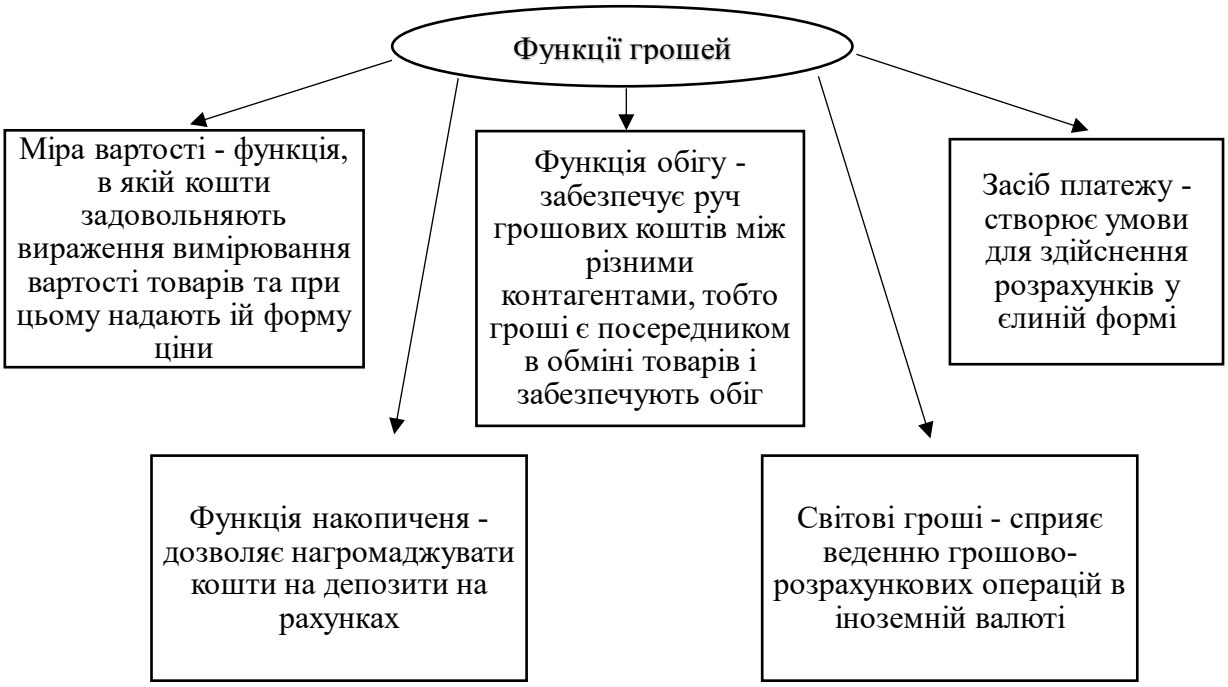

Рис. 1.3 - Функції грошових коштів
Джерело: згруповано за інформацією [8].

Суть грошей у ролі міри вартості забезпечує кожному продукту його унікальні грошовий вимір або цінність. Це визначає можливість розвитку ринкової економіки та встановлення еквівалентних товарних зв'язків між виробниками.

У ролі засобу обігу гроші виконують функцію посередника в процесі обміну товарів, що гарантує легкість їх конверсії. Процес обміну через гроші можна представити як «товар-гроші-товар», де товар обмінюються на гроші, а потім гроші знову обмінюються на товар.

Функція засобу платежу спрямована на погашення боргових зобов'язань між учасниками ринкових відносин в результаті розширеного відтворення. Виникнення цієї функції пов'язане із системними ситуаціями, коли товар отримується у кредит і борг пізніше оплачується грошима, які можуть змінювати свою вартість та навіть форму.

Функція засобу нагромадження служить для забезпечення вартості у загальному вигляді під час розширеного відтворення. Нинішні види нагромадження включають готівкові кошти, цінні папери, дорогоцінні метали, нерухоме та рухоме майно та інше. Процес нагромадження відбувається від рівня індивідуального суб'єкта до державного рівня.

Функція світових грошей передбачає рух вартості в розрізі міжнародних оборотів, сприяючи взаємовідносини між державами. Як в історичному контексті, золото було визнаним міжнародним засобом накопичення, так і в сучасності найбільш стабільні національні валюти виконують зазначену роль.

Ефективна грошова система сприяє повному використанню можливостей та максимальній зайнятості. Належне функціонування грошової системи може спричинити гостре коливання рівня виробництва зайнятості та цін, що негативно вплине на економіку.

Відповідно до вище зазначеного властивостями грошових коштів можна вважати здатність купити будь-який продукт; можливість вирахувати ціну товару; визначення у матеріальній формі витраченого часу на створення певного товару.

Грошові кошти, які підприємство отримує в процесі діяльності, називають грошовими потоками. Дослідження грошових потоків науковцями відбувається на макроекономічному рівні. Визначення поняття «грошовий потік» відповідно до міжнародних та національних стандартів наведено на рис. 1.4.

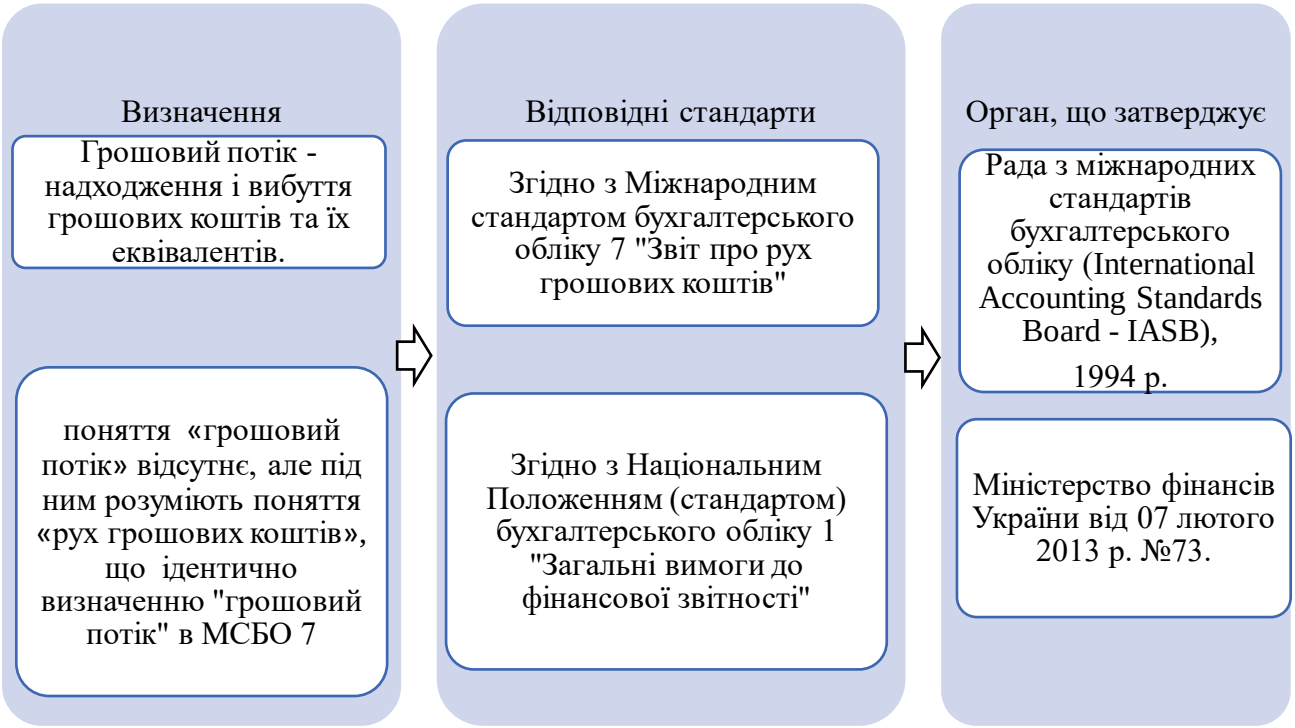

Рисунок 1.4 - Зіставлення визначення грошового потоку відповідно до МСФЗ та НП(С)БО

Джерело: згруповано за інформацією [9;10]

Грошовий потік компанії - це переміщення грошових ресурсів під час здійснення економічної діяльності підприємства. Це включає в себе отримання грошових коштів від продажу товарів, робіт і послуг, фінансування поточної та інвестиційної діяльності, а також проведення розрахунків у готівковій та безготівковій формах для погашення зобов'язань компанії відповідно до укладених договорів. Наявність грошей та їхніх функцій, таких як засіб платежу, засіб обігу і засіб накопичення, створюють відповідні умови для виникнення грошового потоку. Головна суть грошового потоку міститься в його основних функціях: забезпечення руху суспільного капіталу та спонукання для економічної активності компаній [11].

Ефективне керівництво грошовими потоками на підприємстві є ключовим фактором у підвищенні оборотності його капіталу. Таким чином, доходність операційної діяльності українських компаній в значній мірі визначається системою управління грошовими потоками. Можна вважати, що розробка системи управління грошовими потоками в українських компаніях передбачає кілька етапів управління, які можуть бути корисними для досягнення цілей зображених на рис. 1.5.

Розглядаючи рис. 1.5, слід підкреслити, що планування і прогнозування грошових потоків є складовими частинами управлінського економічного планування та прогнозування сфері діяльності підприємства. Цей процес націлений на досягнення відповідності між очікуваним грошовими потоками та фінансами потребами підприємства в рамках фінансової, інвестиційної та операційної діяльності. На даному етапі особливо важливим є проведення аналізу грошових активів за попередній період. Цей аналіз надає можливість визначити ефективність їх використання з урахуванням ліквідності підприємства та його здатності своєчасно виплачувати кредитні зобов'язання.

Відповідно до цього наступним ключовим завданням на етапі планування і прогнозування є впровадження плану видатків та надходжень грошових коштів підприємства в контексті необхідних компонентів його економічної діяльності, що формує безперервну фінансову стійкість компанії.

Рисунок 1.5 - Структура управління грошовими коштами підприємства
Джерело: згруповано за інформацією [11].

Подальшим кроком є провадження запланованих параметрів та реалізації фінансових заходів. В рамках цього етапу, доцільно внести вартість товарів у ринковий каталог компанії; розробити основні аспекти ведення валютних розрахунків із покупцями компанії; розробити та запровадити стратегії залучення додаткових економічних ресурсів для виконання завдань компанії; створити та проводити заходи, що спрямовані на мобілізацію економічних ресурсів внутрішніх та зовнішніх джерел.

Фінансовий контроль включає створення системи для нагляду за грошовими активами, моніторингу досягнення планових показників фінансово-господарської діяльності підприємства та дотримання визначених значень. Здійснення цього етапу передбачає своєчасне виявлення розходження між фактичними і плановими

значеннями грошових потоків відповідно до встановлених стандартів; визначення місцезнаходження виявлених відхилень та проведення аналізу факторів, що призвели до їх формування; своєчасне повідомлення керівника про виявлення відмінності; характеристика та надання можливих варіантів урахування розбіжностей при прийнятті рішень щодо управління грошовими потоками компанії [12].

Звертаючи увагу на мобільність грошових коштів, слід відмітити, що навіть у найкоротші строки планові показники можуть не відповідати фактичні ситуації. Тому важливою складовою у системі управління грошовими потоками підприємство є можливість керування показниками та оцінка одержаних результатів. Для досягнення коригувань керівники можуть аналізувати цільові, прогнозовані та планові показники формування грошових потоків компанії; затримувати формування вихідних грошових потоків, застосовуючи пролонгування кредиторської заборгованості та переглядаючи структуру боргів; збирати відкладені вхідні грошові потоки [13].

Оптимізація грошових потоків суб'єкта економічної діяльності базується на досягненні балансу між додатними та від'ємним грошовим то потоками. Відсутність такого балансу призводить до виникнення дефіцитних і надлишкових грошових потоків, що разом може негативно вплинути на функціонування підприємства. Основними негативними наслідками наявності надлишку грошових потоків можна вважати те, що не використовувані виробничим процесом гроші призводять до втрати реальної вартості тимчасово вільних коштів, зниження темпу оборотності капіталу та втрати потенційного доходу у зв'язку з втраченою можливість здійснення прибуткових інвестицій в операційному або інвестиційному процесі [14;15].

Для збереження раціонального управління потоками необхідно проводити їх структуризацію, а саме проводити їх поділ відповідно до виду діяльності – операційної, фінансової, інвестиційної. Це спрощує вплив окремих грошових потоків на управління, оскільки орієнтується на формування об'єкта управління за допомогою цільової селекції грошових потоків. Відповідно до цього для

ефективного управління в економіці та прийняття внутрішньогосподарських рішень важливо розглянути основні класифікаційні ознаки поділу грошових потоків.

Класифікація грошових потоків передбачає їх розподіл за певними критеріями. При цьому важливо пам'ятати про їх основне призначення, яке полягає у наданні необхідної інформації про стан грошових потоків фізичним і юридичним особам, державним органам, які потребують даної інформації для раціонального прийняття рішень. На рис. 1.6 наведена класифікація грошових потоків за ознаками, що запропоновані Клименком О.В. [15], яка, на нашу думку, є найбільш універсальною.

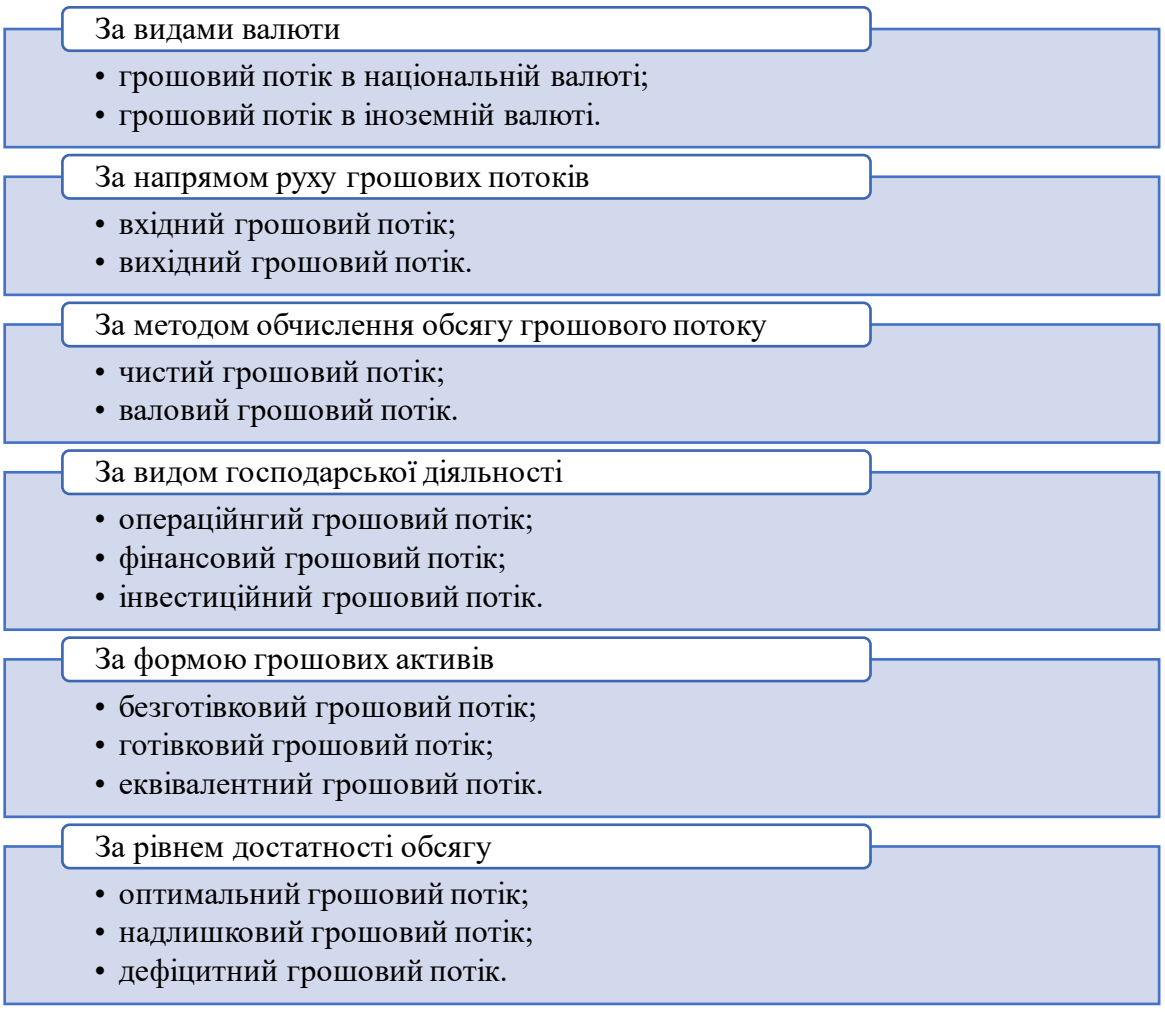

Рисунок 1.6 - Групування грошових потоків
Джерело: згруповано за інформацією [15].

Стратегічне управління грошовими потоками є неодмінною складовою загальної економічної стратегії організації. Ця стратегія вибирається згідно до місії та завдань компанії і реалізується на рівні оперативного і поточного управління.

Стратегія підприємства слугує досягнення конкретних цілей через формування та виконання таких же точних завдань. Стратегічна мета підприємства полягає в збільшенні доходу та підвищення вартості активів, іншими словами, у збільшенні капіталу компанії. Досягнення цих цілей зазвичай вимагають забезпечення стабільно грошових потоків.

У цьому контексті враховуючи стратегічне управління та сучасні методи визначення грошових потоків, пропонується така класифікація продемонстрована на рис. 1.7.

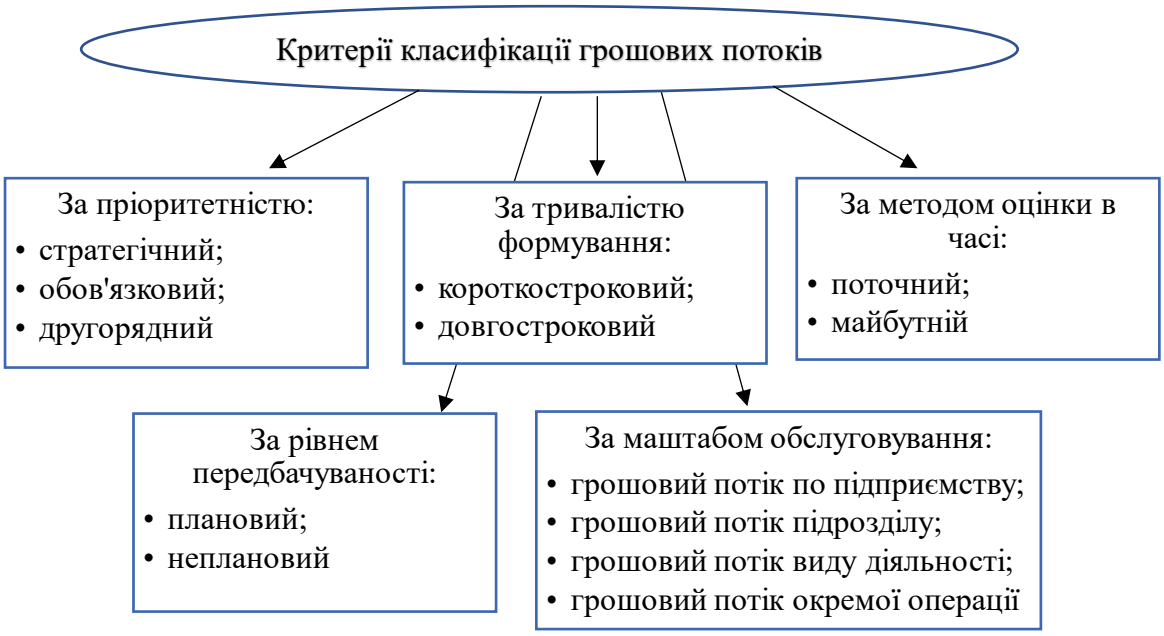

Рисунок 1.7 - Поділ грошових потоків відповідно до вимог стратегічного управління

Джерело: згруповано за інформацією [15].

Групування видів грошового потоку та їх характеристик за певними критеріями дозволяє наочно представити та виділити корисні джерела аналізу з метою управління грошовими потоками. Серед всіх можливих класифікаційних критеріїв найбільш інформативним, на думку Циган М.Р., є поділ за галузевою належністю та тривалістю руху грошових потоків. Ефективне управління та контроль за цими даними дозволяє узгоджувати та організовувати розподіл грошових коштів в періоді та зменшувати супутні втрати [17].

Грошові потоки мають свої початки з різноманітних економічних операцій, які можна розглядати на окремі сфери. Так, до цих категорій відносять: операційну діяльність, фінансову діяльність, інвестиційну діяльність.

Грошові потоки, які виникають внаслідок операційної діяльності, загалом є результатом основної сфери діяльності, що приносить прибуток компанії. Здебільшого це грошові потоки, пов'язані з операціями, які враховуються при призначенні операційного прибутку чи збитку компанії. Ця категорія також охоплює зростання або зменшення величини оборотного капіталу підприємства.

Грошові потоки від інвестиційної діяльності включають в себе операції з придбання чи відчуження основних засобів, а також пайових або боргових інструментів інших господарюючих суб'єктів.

Фінансова діяльність характеризує грошові потоки, зв'язані з позиками, що надаються фінансовими установами або іншими інвесторами даному суб'єкту [16].

Таким чином, грошові потоки є складною економічною категорію, яка охоплює різноманітні їх види. Стратегічне управління ними на плануванні цих потоків та потребує врахування часових параметрів, ліквідності, ризику, обрахунку майбутньої та поточної вартості коштів та наслідків змін в внутрішньому та зовнішньому середовищах, хоча останнє і важко піддається прогнозуванню. Головним аспектом стратегічного управління грошовими потоками є забезпечення сталого фінансового стану та економічного зростання установи. Керівництво найважливішими видами грошових потоків допомагає знайти вирішення даного питання.

1.2 Нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів

Процес регулювання бухгалтерського обліку в країнах світу, які тісно залучені в міжнародні відносини, здійснюються законодавчими нормами, які створені або не суперечать міжнародних стандартів. Українське регулювання є

більш детальним і включає в себе встановлені рівні регулювання: спочатку закони, потім підзаконні акти, а потім НП(С)БО та МСФЗ, і завершується внутрішньо розпорядчою документацією підприємства. Основним нормативно-правовим документом, який регулює ведення бухгалтерського обліку суб'єктами господарювання, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [18].

Українська система бухгалтерського обліку активно змінюється відповідно до нових вимог та розвивається, а тому створює уже певну структуру, що включає в себе різні підсистеми. Дані підсистеми виокремлюються за рахунок органу, що їх регулює. На даний час регулювання системи бухгалтерського обліку проводять такі органи: Кабінет міністрів України, Міністерство фінансів України, НБУ, Державна податкова служба, Державний комітет статистики тощо. Наведені державні установи проводять контроль над регулюванням обліку грошових коштів на відповідному макро- та мікрорівнях.

Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку грошових коштів і грошових потоків можна поділити на 4 рівні, де перший рівень становлять міжнародні нормативно-правові норми, другий - національні нормативно-правові норм, третій рівень – підзаконні-нормативно правові акти та четвертий рівень – інструкції і положення.

На першому рівні (рис. 1.8) представлені міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), які дотичні до питань обліку грошових коштів підприємства. Так, МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» містить положення про подання інформації про історію змін у грошових коштах та їх еквівалентів економічного суб'єкта через формування звіту про рух грошових коштів, що аналізує грошові обороти упродовж різних періодів в контексті операційного, інвестиційного та фінансового напрямків діяльності [9].

МСБО 21 «Вплив змін валютних ресурсів» та МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції» направлені на відображення впливу на грошові кошти специфічних обставин. Так, МСБО 21 регламентує порядок визнання та оцінки грошових коштів та операцій, які виражені у іноземній валюті. Згідно з цим

документом в кінці кожного проміжного та річного звітного періоду підприємство має провести переоцінку грошових показників, що відображені в іноземній валюті за певними правилами. Курсові різниці, які при цьому виникають, включаються до формування прибутку або збитку за період, в якому вони виникли [19]. МСБО 29 розглядає положення про те, як зміна загального рівня цін або знецінення відповідної грошової одиниці, що є функціональною валютою підприємства, впливає на монетарні (грошові) статті і зазначає, що вони не піддаються переоцінці на індекс інфляції, оскільки вони вже виражені в валютних одиницях, які дійсні на момент закінчення фінансового періоду [20].

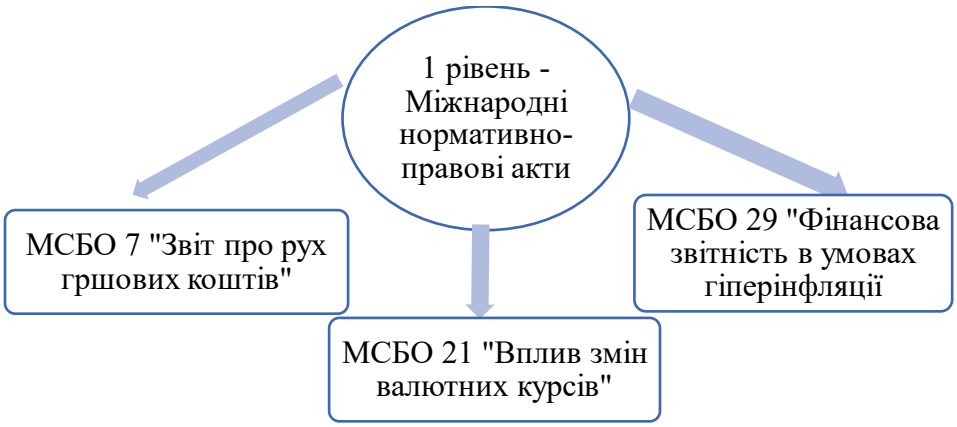

Рисунок 1.8 - Перший рівень нормативно-правового регулювання грошових коштів

Джерело: згруповано за інформацією [9;19-20]

Другий рівень регулювання грошових коштів продемонстрований на рис. 1.9 і включає в себе національні нормативно-правові акти. Головний нормативний документ у сфері бухгалтерського обліку - це закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [18]. Він регламентує загальні основи до обліку майна, зобов'язань, господарських операцій і спрямований на забезпечення одержання користувачами надійної інформації про фінансовий стан підприємства, його доходи і витрати, а також грошові потоки. Крім цього він встановлює єдині правові та методологічні основи для організації ведення бухгалтерського обліку в Україні, включаючи методи збору, реєстрації та узагальнення інформації через постійне документування всіх господарських операцій.

Рисунок 1.9 - Другий рівень нормативно-правового регулювання грошових коштів

Джерело: згруповано за інформацією [18;21-25]

Діяльність підприємства з метою отримання різноманітних вигід безпосередньо пов'язана з грошовими операціями як в готівковій, так і в безготівкових формах. Тому нормативне регулювання грошових коштів суб'єктів господарювання тісно пов'язане із банківськими установами. Відповідно, головним органом регулювання банківської системи та грошового обігу є Національний банк України (далі – НБУ), його діяльність регулюється Законом України «Про національний банк України» [22]. Згідно з цим нормативним актом НБУ представляє собою спеціалізований центральний орган управління, який має особливий юридичний статус, завдання, функції, повноваження та принципи організації, які визначається конституції України, цим законом та іншими законами України. Закон України «Про банки і банківську діяльність» [21] визначає правове регулювання стійкого розвитку та функціонування банків в Україні, створення конкретного середовища на фінансовому ринку, захист законних інтересів дебіторів та кредиторів, і сприяє функціонуванню сприятливих умов для розвитку економіки України та підтримки внутрішнього виробника.

Операційна діяльність підприємства також знаходиться від впливом вимог Податкового та Господарського кодексів. Податковий кодекс України (далі – ПКУ) регулює відносини, пов'язані зі сплатою податків і зборів, включаючи визначення переліку податків та зборів, що стягується в країні, і порядок їх провадження, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, повноважень контролюючих органів, прав та обов'язки їх посадових осіб під час стягування податків та відповідальність за порушення податкового законодавства [23]. Господарський кодекс України (далі – ГКУ) висвітлює основні принципи господарської діяльність в Україні та регулює господарські відносини між суб'єктами економічної діяльності та між ними й іншими учасниками відносин у сфері ведення бізнес транзакцій [24].

Діяльність підприємств, яку супроводжує використання касових апаратів, регулюється Законом України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій в сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» [25]. Даний нормативно-правовий документ виокремлює юридичні основи використання касових апаратів у сфері надання послуг а продажу товарів. Ця норма поширює свій вплив на всі суб'єкти підприємництва, їх підприємства та представників суб'єктів економічної діяльності, що проводять розрахункові операції у готівковій формі.

Складовими третього рівня правового регулювання бухгалтерського обліку грошових коштів є національні положення, що грунтуються на МСФЗ (рис. 1.10).

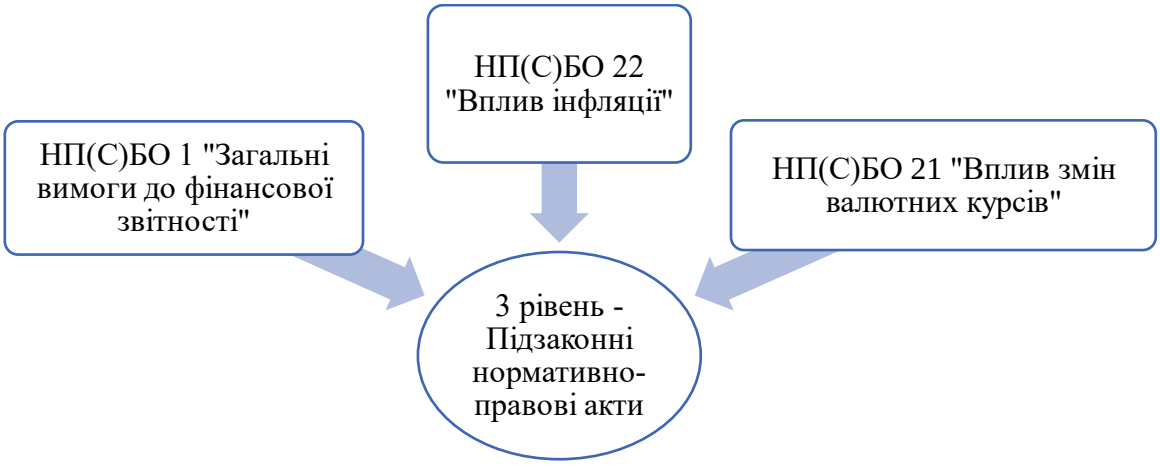

Рисунок 1.10 - Третій рівень нормативно-правового регулювання у сфері обліку грошових коштів

Джерело: згруповано за інформацією [18;26;27]

Останній четвертий рівень ґрунтується на основі інструкцій та положень, продемонстрованих на рис. 1.11.

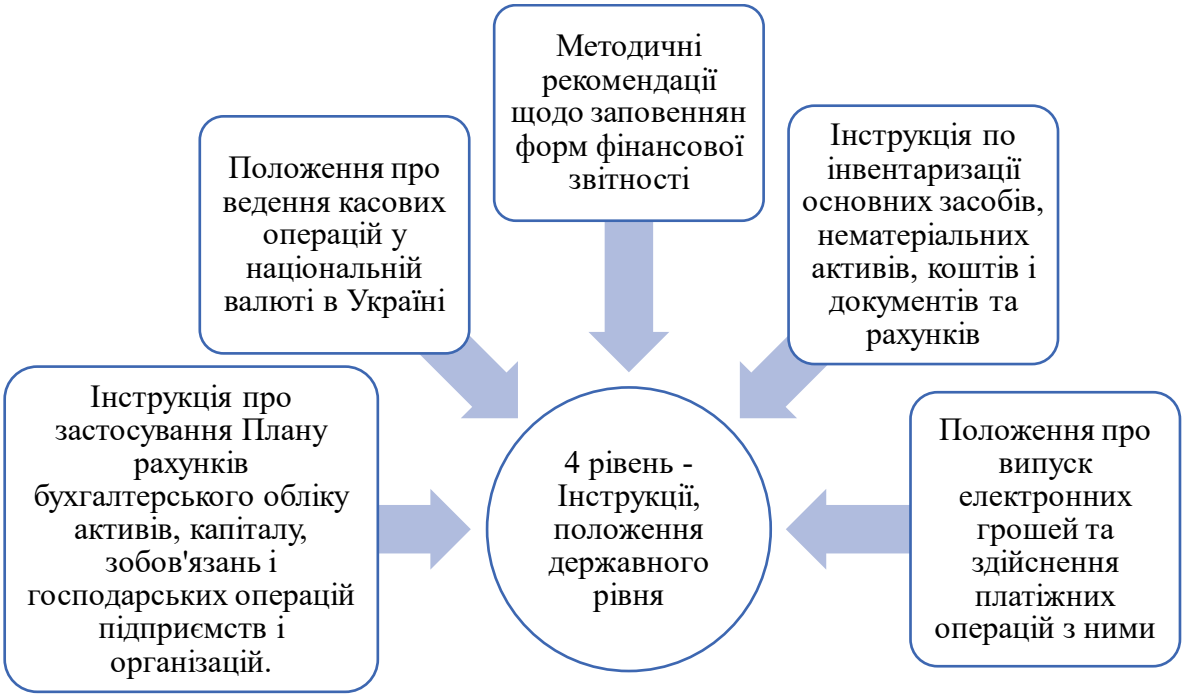

Рисунок 1.11 - Четвертий рівень нормативно-правового регулювання грошових коштів

Джерело: згруповано за інформацією [28-31]

Так, в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» розкрито конкретні вимоги щодо змісту Звіту про рух грошових коштів (форма № 3) та правила щодо розкриття його статей [10]. У свою чергу НП(С)БО 21 «Вплив зміни валютних курсів» регулює методологічні основи щодо представлення у бухгалтерському обліку операцій в іноземних валютах та містить порядок переведення показників фінансової звітності суб'єктів господарювання в валюту подання для формування консолідованих фінансових звітів групою підприємств [27]. НП(С)БО 22 «Вплив інфляцій» регулює процедуру адаптації фінансової звітності, яка публікується, до впливу інфляції, а також встановлює загальні вимоги стосовно розкриття інформації про відповідні коригування у примітках до річної фінансові звітності. Цей документ відіграє доволі важливу роль, зважаючи на теперішнє положення економіки країни, коли лише за 2022 рік рівень інфляції склав 26,6%, що негативно вплинуло на кожну сферу діяльності. І хоча відповідно до

прогнозів НБУ рівень інфляції в 2023 році становить 10,6%, що становить помірний рівень інфляції [32], сукупний індекс може наблизитися до критичної межі.

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку використовується для формування єдиних підходів до накопичення та узагальнення інформації в системі бухгалтерського обліку і встановлює порядок застосування відповідних синтетичних рахунків [28].

Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні [29] створено на основі Закону України «Про національний банк України» та висвітлює правила ведення касових операцій всіма суб'єктами діяльності, крім банків та державних установ. В свою чергу Постанова правління Національного банку України №5 «Про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті» [33] відповідає за регулювання відносин між суб'єктами господарювання та уповноваженими банківськими установами щодо відкриття, обслуговування та використання рахунків у банках України.

1.3 Особливості оцінки грошових коштів та грошових потоків підприємства

Господарська діяльність компанії породжує бізнес транзакції з постачальниками, клієнтами та фінансовими установами. При цьому виникають наступні грошові потоки:

- отримання коштів від контрагентів за продані товари, надані послуги, продані активи;
- грошові витрати за оплату ресурси для виробництва, винагороду праці, комунальні послуги, придбання акцій інших суб'єктів, погашення зобов'язань перед кредиторами.

Рух грошових коштів вимагає кількісної оцінки вартості грошей враховуючи час, порівняння з попередніми періодами та стратегічного управління для забезпечення стабільної фінансової стійкості. Це включає необхідності у збільшенню фінансових ресурсів та кредитів на кращих умовах та можливостей використання вільних коштів для їхнього ефективного інвестування.

За нинішніх реалій прогнозування грошового потоку є важливим елементом управління кожним підприємством. обсяг грошового потоку визначається такими чинниками, як податкове регулювання, метод нарахування зносу активів та структура капіталу. Цей показник формується як сума чистого прибутку та амортизаційних відрахувань.

Грошові потоки в ринкових умовах підпорядковуються ряду економічних факторів, таких як тривалість періоду, рівень інфляції, ризик та рівень ліквідності. Ці фактори визначають вартість грошових потоків та значущість у фінансовій системі (рис. 1.12).

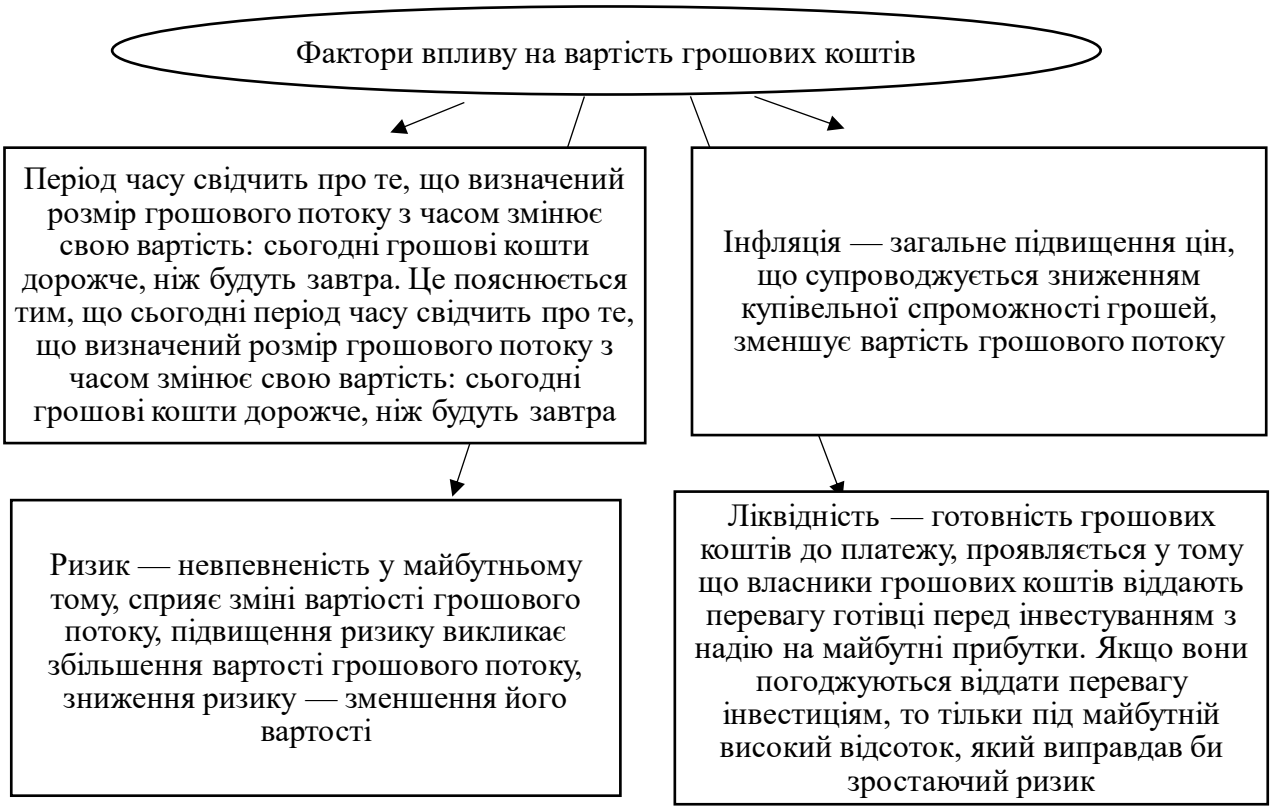

Рисунок 1.12 - Чинники, що визначають вартість грошових потоків
Джерело: згруповано за інформацією [34]

Наведені фактори створюють необхідність в розрахункових алгоритмах та аналітичних моделях для вирахування теперішньої вартості грошових потоків та майбутньої вартості грошових потоків.

На рис. 1.13 зображено процес визначення теперішнього грошового потоку та майбутнього грошового потоку.

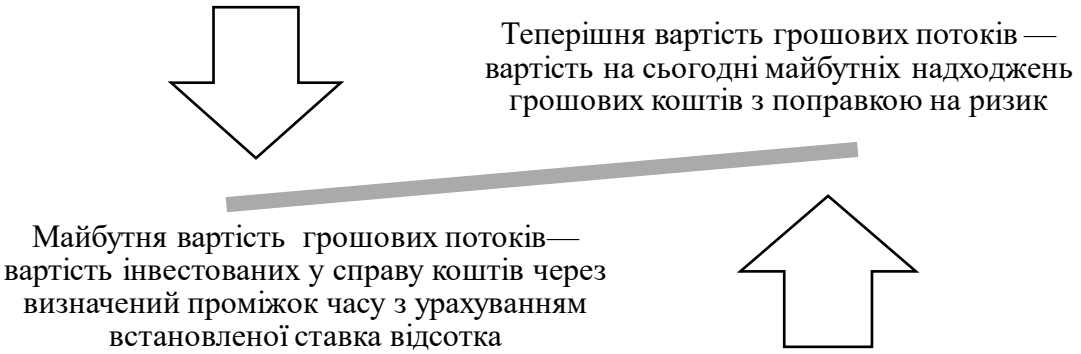

Рисунок 1.13 - Теперішня та майбутня вартість грошових потоків
Джерело: згруповано за інформацією [34].

Майбутня вартість грошових потоків розраховується за формулою за довгострокового періоду:

$$FV = PV \cdot (1 + k)^n, \quad (1.1)$$

де FV - майбутня вартість;

PV - вартість у даний момент;

k – відсоткова ставка;

n – кількість періодів.

Тобто, якщо суб'єкт господарювання в 2023 р матиме на меті залучити фінансові ресурси на 100 000 грн, то майбутня вартість грошових потоків через 1 рік буде коштувати для суб'єкта господарювання 16 000 при умові облікової ставки НБУ 16% [35], тобто сума до повернення буде 116 000 грн. ($FV = 100\,000 \cdot (1 + 16\%)^1 = 116\,000$).

Майбутня вартість грошових потоків за короткострокового періоду визначається наступною формулою:

$$FV = PV + I, \quad (1.2)$$

Якщо кошти будуть повертатись в кілька платежів, наприклад, кожного кварталу, то розрахунок виглядатиме так:

$FV = 100\,000 + (100\,000 * 16\% * 4) = 116\,000$

Теперішня вартість визначається за рахунок суми майбутньої вартості грошових потоків, яка вирахувана відповідно до певної відсоткової ставки.

Теперішня вартість, розраховується на наступною формулою:

$$PV = \frac{FV}{(1+i)^n} = FV \cdot \frac{1}{(1+i)^n} \quad (1.3)$$

$$PV = \frac{116\,000}{(1+16\%)^1} = 100\,000$$

Отже, при плануванні залученні коштів варто першочергово провести розрахунок майбутньої вартості залучених коштів. Для порівняння отриманої вигоди суб'єкту господарювання від користування залученими грошовими ресурсами і плати за користування ними. Адже при збільшенні обсягу залучених коштів і при відсутності аналізу фінансового грошового потоку та при наявності кризових ситуацій на ринку дана операція може слугувати додатковою загрозою для підвищення фінансового навантаження на вихідні фінансові потоки.

Також особливої уваги потребує оцінка грошових коштів в касі та поточному рахунку, які номіновані у іноземній валюті. Їхні залишки на дату формування балансу необхідно перевести у гривню за допомогою поточного курсу, що встановлюється НБУ, з визнанням операційних прибутків або збитків.

Висновки до розділу 1

1. При дослідженні сутності грошових коштів було проаналізовано різні підходи і з'ясовано, що єдиного підходу до визначення сутності грошових коштів не існує. Проте їхня ліквідність є базовою характеристикою для точного їх визначення як окремої економічної категорії. Саме тому грошові кошти розглядаються як готівка в касі, електронні гроші, залишки коштів на поточних рахунках та інших рахунках банках, які можуть бути використані господарюючим

суб'єктом протягом будь-якого моменту часу для проведення розрахунків у процесі здійснення господарських операцій.

2. Аналіз нормативно-правової бази щодо організації обліку грошових коштів Україні дозволяє зробити висновок, що сьогодні законодавча база в основному відповідає потребам підприємства. Нормативно-правова база щодо регулювання обліку грошових коштів підприємства в Україні має трирівнева структуру і представлена такими документами: кодексами, законами, указами Президента, наказами Міністерства фінансів України, листами та постановами НБУ, інструкціями та методичними роз'ясненнями профільних міністерств і відомств. Розподіл грошових коштів за видами діяльності обумовлено відмінностями вимога користувачів до звітної інформації. Тому при аналізі поточної інформації важливо оцінити доцільність використання грошових коштів та підтримки економічного процесу дія діяльності та виявити тенденцію до збільшення обороту і викликана збільшенням виробничих потужностей.

3. На основі дослідження найкращих практик з професійної економічної літератури була представлена класифікація грошових потоків для підприємства за наступними вимогами: масштабом обслуговування фінансово-господарського процесу видом економічної діяльності, за видом валюти, за обмеженістю у напрямку використання, за методом обчислення обсягу грошового потоку, з урахуванням виду господарської діяльності.

4. Досліджено особливості оцінки грошових потоків найбільший вплив на вартість грошових коштів має інфляція. Відповідно до звіту НБУ за 2022 р. інфляція становить 16%. Відображення результатів дії інфляції на грошові кошти в обліку регламентується НП(С)БО 22 «Вплив інфляції». Відповідні прогнози та статистичні дані та прогнози дають змогу керівництву компанії будувати стратегію управління відповідно до інфляційних факторів та зберігати ефективність використання грошових коштів, з умовою зменшення їх вартості.

РОЗДІЛ 2
ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

2.1 Документування та облік готівкових коштів підприємства

Економічна активність будь-якої компанії, незалежно від сфери, власності та масштабу, неможлива без наявності фіксованих ресурсів. Гроші постійно перебувають у грошовому обороті, у формі готівки у касі та на банківських рахунках. Основи управління первинними та поточним обліком коштів формується на загальних принципах бухгалтерського обліку та підготовки фінансові звітності відповідно до закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [18]. Всі компанії ведуть облік та складають фінансові звіти у грошовій валюті України – гривні.

Грошовий оборот представляє собою прояв руху грошей і також означає процес їх розподілу та обміну. В загальному сенсі грошові кошти включають в себе активні гроші, які активно використовується в даний момент, і пасивні кошти, які є гарантованим майбутнім засобом платежу і знаходяться на рахунках компанії. Грошовий оборот компанії включає всі грошові платежі, починаючи від реалізації товарів та послуг, погашенням кредитів і розрахунків перед державою у вигляді податків, закінчуючи розрахунками з працівниками та іншими особами. Відповідно до цього на підприємствах будується ефективна організація грошових розрахунків, яка детально контролює напрямки використання коштів та їх детальний облік і зберігання, яка формується за рахунок дотримання принципів контролю за коштами.

Для збереження достовірності інформації та її точності щодо грошових потоків, необхідно здійснювати ряд основних завдань наведених нижче (рис. 2.1).

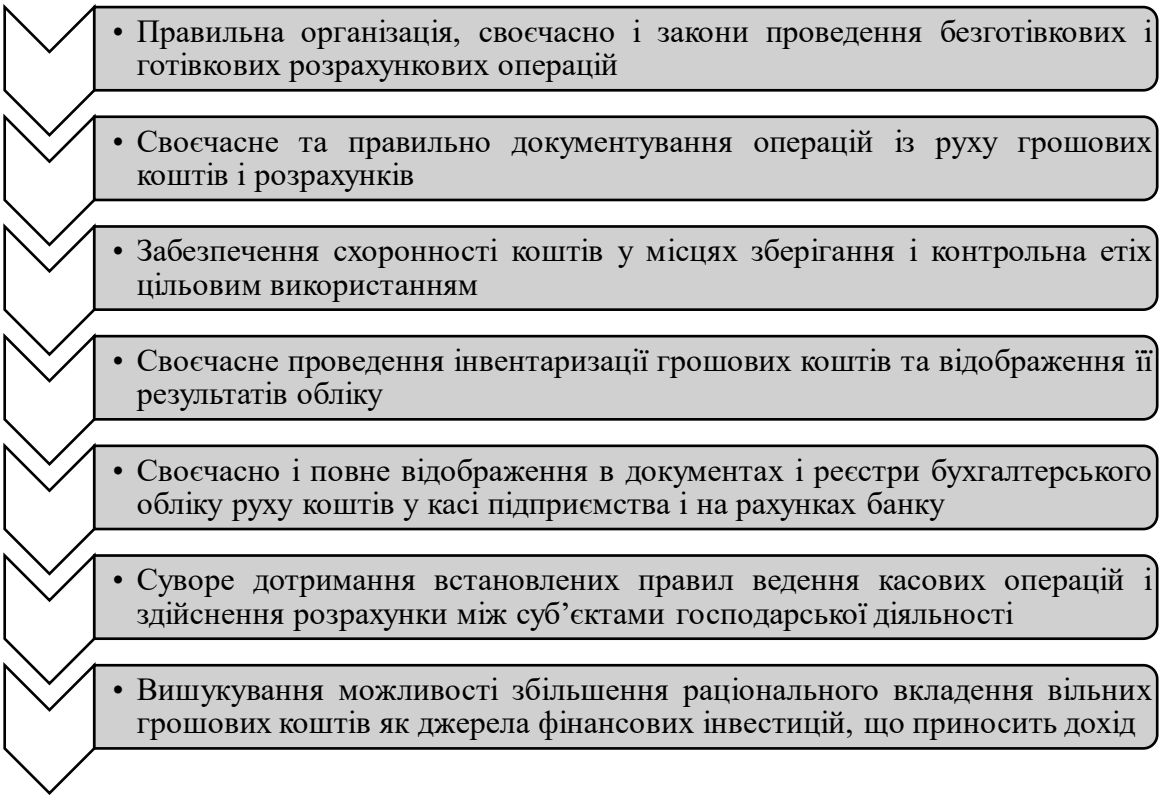

Рисунок 2.1 - Завдання бухгалтерського обліку грошових коштів
Джерело: згруповано за інформацією [36]

Для збереження свого ділового іміджу кожне підприємство повинна вчасно проводити всі фінансові розрахунки своїми партнерами та підтримувати свою фінансово стійкість на високому рівні. Відповідно до цього слід мати повну та надійну інформацію про грошові кошти та їх залишків, що надає система обліку. З цього слідує, що практикуючим бухгалтером слід постійно аналізувати законодавчу базу, що регулює облік грошових коштів, з метою вірного та своєчасно реєстрування їх руху.

Досліджуване АТ «Київський вітамінний завод» було засновано згідно закону України «Про акціонерні товариства» від 17.09.200 р. №514-VI [37] і нині керується нормами чинного закону України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 р. №2465-IX [38]. Акціонерне товариство будує свою діяльність на підставі статуту та чинного законодавства України. АТ «Київський вітамінний завод» зареєстровано 07.08.2007 р. за юридичною адресою: 04073, м. Київ, вул. Копилівська, буд. 38. Види економічної діяльності, які забезпечує АТ «Київський вітамінний завод», на основі наданих КВЕД, відображено на рис. 2.2.

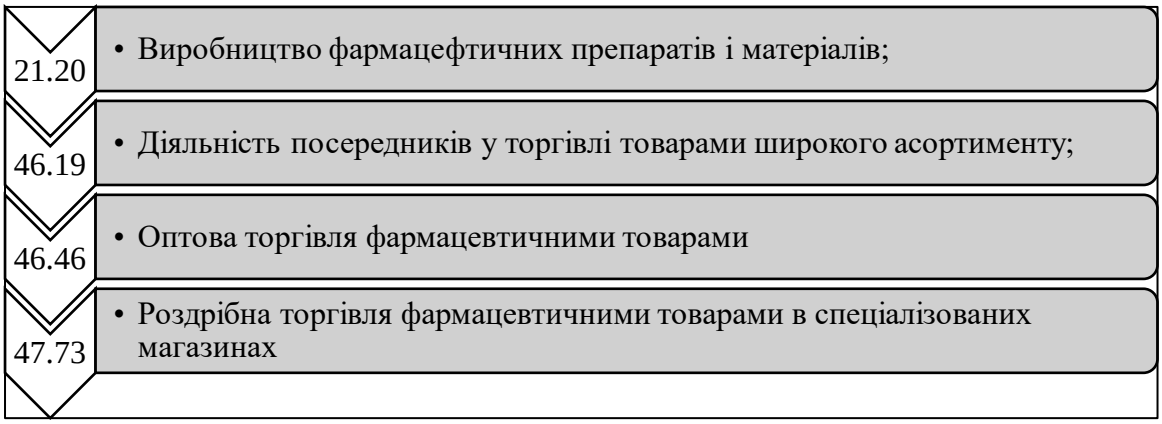

Рисунок 2.2 - Види економічної діяльності АТ «Київський вітамінний завод»

Джерело: *згруповано відповідно до Виписки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань*

Акціонерне товариство має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається відповідно до відсоткового відношення в держателя акцій до загальної кількості акцій. Учасники акціонерного товариства несуть відповідальність у межах відсоткової кількості акцій до загальної кількості, а прибуток, одержаний акціонерним товариством, є його власністю.

АТ «Київський вітамінний завод» є торгово-виробничою установою, яка використовує в обліку сучасні програмні продукти. Саме тому, єдиним аспектом на який слід звернути увагу керівництву компанії, це дослідити наслідки покращення роботи та збільшення контрагентів після залучення у використання електронних грошей.

Система контролю за обліком грошових коштів на АТ «Київський вітамінний завод» складає:

- організацію обліку, що охоплює регулярне формування звітів щодо надходжень коштів, їх розпорядження до залишку на рахунках та касі;
- контроль за наявністю сум грошових актив, які необхідні для різних цілей;
- дотримання оптимального рівня ліквідності, попередження надмірного накопичення вільних грошових активів і їхня вигідне розміщення для максимальних доходів, поки вони не знадобляться;
- складання бюджету фінансової маси, яке відбувається за рахунок прогнозування грошових потоків на основі майбутніх проходів та витрат різні періоди часу.

Важливим фактором нормалізації розрахунків під час ведення економічної діяльності є наявність єдиних для всіх установ правил, що визначаються законодавчими актами. Так головним нормативний документом, який регулює як і облік грошових коштів так і весь бухгалтерський облік є НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (рис. 2.3).

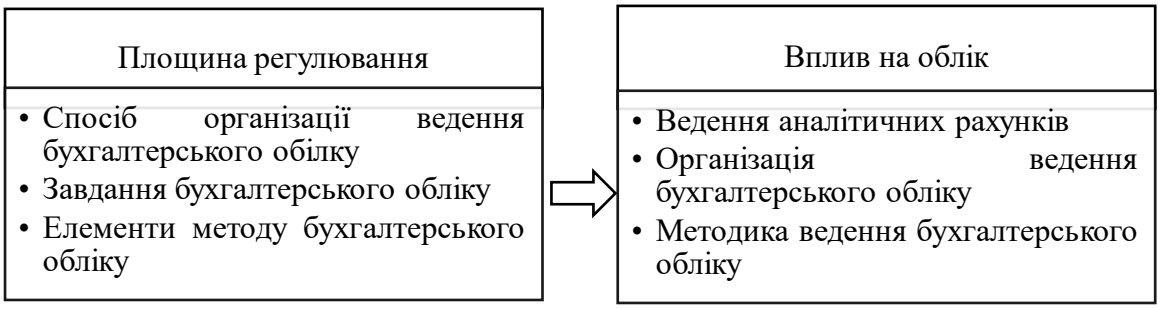

Рисунок 2.3 - Вимоги НП(С)БО 1 до обліку грошових коштів
Джерело: складено автором на основі [10]

Наказ про облікову політику, яку кожне підприємство формує відповідно до специфіки своєї діяльності, регламентує особливості організації та ведення його бухгалтерського обліку (рис. 2.4).

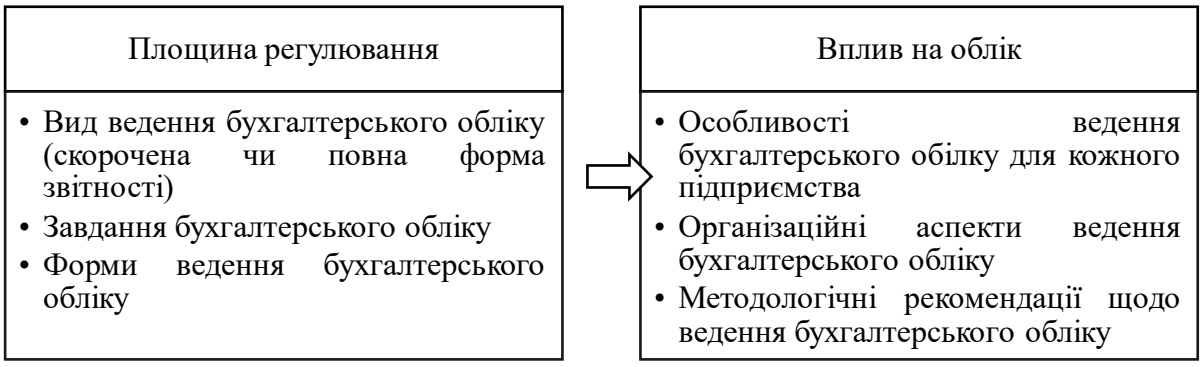

Рисунок 2.4 - Вимоги облікової політики до обліку грошових коштів
Джерело: згруповано за інформацією [39].

Облікова політика підприємства включає в себе особливості обліку грошових коштів і передбачає використання робочого плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу зобов'язань та господарських операцій. Для забезпечення точності та достовірності інформації щодо руху грошових коштів необхідно мати спеціальні рахунки для їх обліку, які направлені на узагальнення даних щодо наявності та руху коштів в будь-якій валюті, які можуть бути розташовані в касі, на рахунках в банках Україні та іноземних установах. Крім того,

ці рахунки також включають в себе інформацію щодо цінних паперів, векселів та інших платіжних документів. Наказ про облікову політику АТ «Київський вітамінний завод» продемонстровано в додатку (Ґ).

Відповідно до операційної діяльності досліджуваної установи грошові кошти в АТ «Київський вітамінний завод» знаходяться в касі, рахунках в банку та в дорозі. Вони слугують ефективній діяльності організації, а їх контроль перешкоджає можливості їх нераціонального використання та можливості банкрутства.

Розрахунки готівкою проводяться між підприємствами, фізичними особами-підприємцями (ФОП) та фізичними особами лише через касу. Порядок здійснення касових операцій у державній валюті України для установ визначено НБУ. Для гарантування проведення готівкових розрахунків підприємства зобов'язані мати касу та відповідно приміщення, а керівництво зобов’язане передбачити належне обладнання каси та безпечного зберігання готівкових коштів у ній під час зберігання та в момент їх транспортування відповідно до законодавства.

Якщо через недбалість керівників не були створені необхідні умови збереження коштів при їх зберіганні чи перевезенні, то керівництво суб’єкта господарювання несе всю відповідальність згідно з нормативною базою України. Керівник підприємства укладає з касиром договір, в якому прописана матеріальна відповідальність касира, що закріплюється його підписом. Згідно з вимогами Положенням про ведення касових операцій у національній валюті України [29] з моменту прийняття на посаду касиру працівник зобов'язаний гарантувати збереження цінностей, які були йому передані. Такій посадовій особі заборонено делегувати виконання наданих їй завдань та прав третім особам.

В АТ «Київський вітамінний завод» головний бухгалтер виконує обов’язки касира, оскільки має відповідну кваліфікацію та знання. Отже, головний бухгалтер затвердив із керівництвом договір про матеріальну відповідальність.

Визначення ліміту в касі товариство проводить самостійно. Варто зазначити, що зберігання коштів в касі проводиться лише в межах ліміту (4000 грн.),

відповідно надлишок коштів, якщо такий виникає на кінець робочого дня передається на зберігання на рахунок в банк.

Терміни передачі грошових коштів готівки визначаються підприємством з узгодженням з банківською установою згідно наступних умов:

1) підприємства, що територіально знаходяться в населених пунктах з банками, зобов'язані проводити операції з передачі готівки в кінці кожного дня (або операторам поштового зв'язку) відповідно до надходжень коштів у касу;

2) підприємства, робочий графік яких закінчується в термінах в яких передача готівки в банк є не можливою, зобов'язані передавати виручку наступного дня після надходження коштів в касу;

3) підприємства, що територіально знаходяться в населених пунктах, де немає наявних банківських відділень чи операторів поштового зв'язку, зобов'язані проводити процес передачі готівки з каси не рідше, ніж раз на п’ять днів, що є робочими відповідно трудового законодавства [29].

Особливості ведення обліку грошових коштів передбачають необхідність документального оформлення всіх без виключення операцій з готівкою. Проведення касових операцій в АТ «Київський вітамінний завод» супроводжується переліком наступних документів, зображених на рис. 2.5, згідно затвердженим вимогам НБУ та Мінфін України, наявні типові форми застосовуються на всіх установах без внесення в них змін.

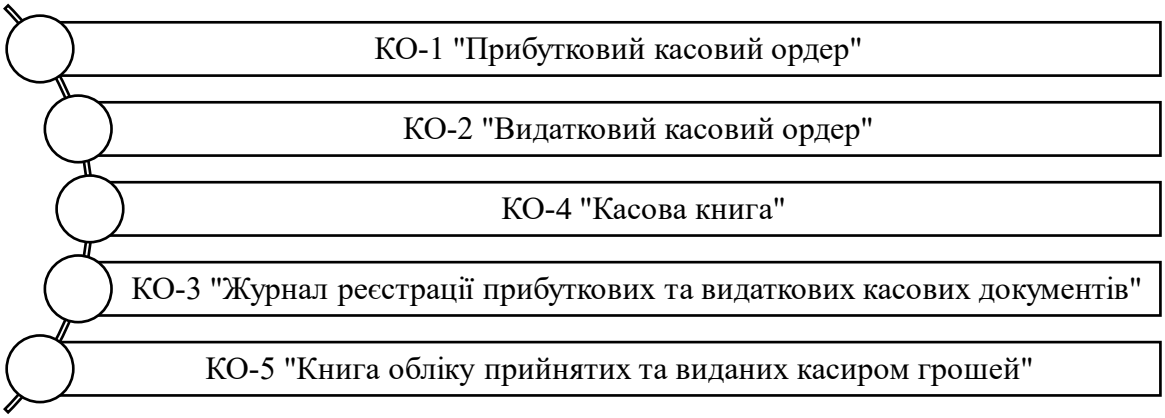

Рисунок 2.5 - Перелік типових форм для проведення касових операцій
Джерело: Джерело: згруповано за інформацією [29].

Так, оприбуткування готівки в касу супроводжується прибутковим касовим ордером (типова форма КО-1), а видача – видатковим касовим ордером (типова

форма КО-2). Інформація з даних документів реєструється в касові книзі (типова форма КО-4), в якій зазначається залишок коштів у касі на початок дня, далі на кінець та грошовий оборот у продовж дня. Після цього касові ордери дублюються в журналі реєстрації прибуткових і видаткових касових документів [29]. Усі вище перелічені первинні документи представлені в додатках (Д, Ж, И, К, Л, М).

Прибутковий касовий ордер, який подано в додатку (Д), заповнюється бухгалтерію в єдиному екземплярі та реєструється журналі реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів. Прибутковий касовий ордер підписується головним бухгалтером та касиром при письмовому розпорядженні керівництва установи.

В прибутковому ордері вказується сума отриманих коштів, вказуючи цифрами та словами, від кого надійшла готівка та за який за якого підставою. Ордер доповнюється інформацією про кореспондуючі рахунки, на яких слід відображати операцію, та зазначають документи, на які є підтвердженням операції: чек, авансовий звіт тощо [40]. Працівник, що передає кошти, отримує відривний корінець прибуткового касового ордеру, який підтверджено підписами головного бухгалтера, касира і а також печаткою.

Операцію про занесення грошових коштів до каси слід провести в той же день, коли опрацьовується прибутковий касовий ордер. У разі, якщо до закінчення робочого дня кошти не було оприбутковано, прибутковий касовий ордер анулюється. Скасований ордер касир передає в бухгалтерію, там його архівують у спеціальній папці для скасованих документів і зберігають протягом 36 місяців після завершення звітного року.

Варто зауважити, що випадку наявності декількох касирів, перед початком робочого дня старший касир видає іншим касирам аванс, достатній для покриття запланованих видатків готівкових коштів, що супроводжується підписом у книзі обліку прийнятих та виданих касиром грошей (типова форма № КО-5), наведений у додатку (Л).

Підприємство має право отримати грошові кошти з поточного рахунку в уповноваженому банку. Але нині відповідно до норм Постанови НБУ № 18 від 24.02.2022 р. «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного

стану» [41] під час дії воєнного стану встановлено додаткові правила щодо сум готівкового обігу. За існуючих обставин при знятті готівки підприємство має враховувати певні додаткові обмеження, і відповідно воно має право отримати в касі банку не більше 100 000 грн, не залежно від кількості рахунків в банку.

Після перерахування грошей з поточного рахунку в касу товариства, до прибуткового ордеру прикладається квитанція і виписка банку, що підтверджує зняття готівки з рахунку в банку та її внесення в касу підприємства.

Основні бухгалтерські записи, що супроводжують процес отримання готівки в касу, наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 - Відображення в обліку операції з надходження готівки в касу підприємства

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		дебет	кредит	
1	Повернуто Совенком С.В. в касу залишку підзвітних сум на придбання йодид калію	301	372	450,00
2	Оприбутковано готівку від покупця за раніше придбаний продукт «Альфа-ліпон»	301	361	6 400,00
3	Оприбутковано готівку в результаті надлишку після проведеної інвентаризації	301	719	460,00
4	Надійшли кошти з поточного рахунку на господарські потреби	301	311	1200,00

Перелік ситуацій, які призводять до вибуття готівки з каси підприємства, подано на рис. 2.6.

Приклад оформленого видаткового касового ордеру подано в додатку (Ж), де є підписи керівника підприємства, головного бухгалтера та касира. Для отримання готівки з каси отримувач зобов'язаний надати свої дані відповідальній особі: серію та номер паспорту, ким і коли був виданий.

Зарахування коштів на поточний рахунок включає в себе оформлення документів, таких як заява для переказу готівки, відповідної квитанції, до документа про надходження банку для занесення коштів. Цей процес підтверджується підписаними відповідальних осіб банку разом з проставленою печаткою банківської установи. Транспортування готівки до банку проводиться

інкасаторської службою, при цьому використовується копія супровідної відомості для сумки з виручкою, яка забезпечується підписом та печаткою інкасатора.

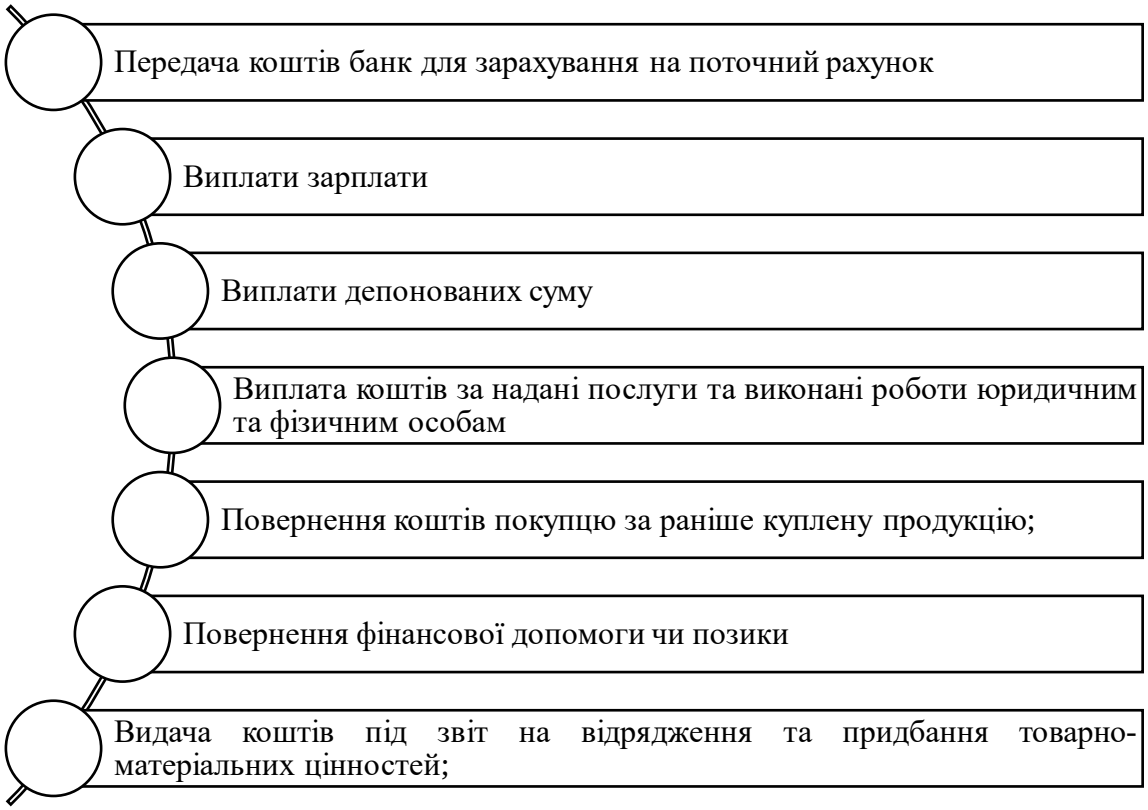

Рисунок 2.6 - Напрямки вибуття готівки з каси
Джерело: згруповано за інформацією [29].

Основні бухгалтерські записи, що супроводжують процес вибуття готівки з каси, наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 - Відображення в обліку операції з вибуття готівки з каси підприємства

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		дебет	кредит	
1	Видано з каси готівку Совенко С.В. на придбання йодид калію	372	301	450,00
2	Передано готівку інкасаторам для внесення її на поточний рахунок	333	301	5 000,00
3	Проведено розрахунок з постачальником пропіленгліколю	631	301	3460,00

Для реєстрації касових ордерів за необхідністю підприємство веде окремі касові книги для національної та іноземної валюти, кожна з яких повинна мати унікальний номер, бути прошнуровано та скріплено печаткою. В книзі записується

кожна операція з оприбуткування та видачі готівкових коштів. Процес організації касової книги продемонстрований на рис. 2.6 та в Додатку (К).

До завершення робочого дня касири (підзвітні особи) мають обов'язок скласти звіт про отримання авансу та готівки, відповідно до отриманих (виданих) відповідно до прибуткових (видаткових) документів й передати залишки готівки та супроводжуючі документи у випадку АТ «Київський вітамінний завод» головному бухгалтеру разом з підписом у касовій книзі (рис. 2.7).

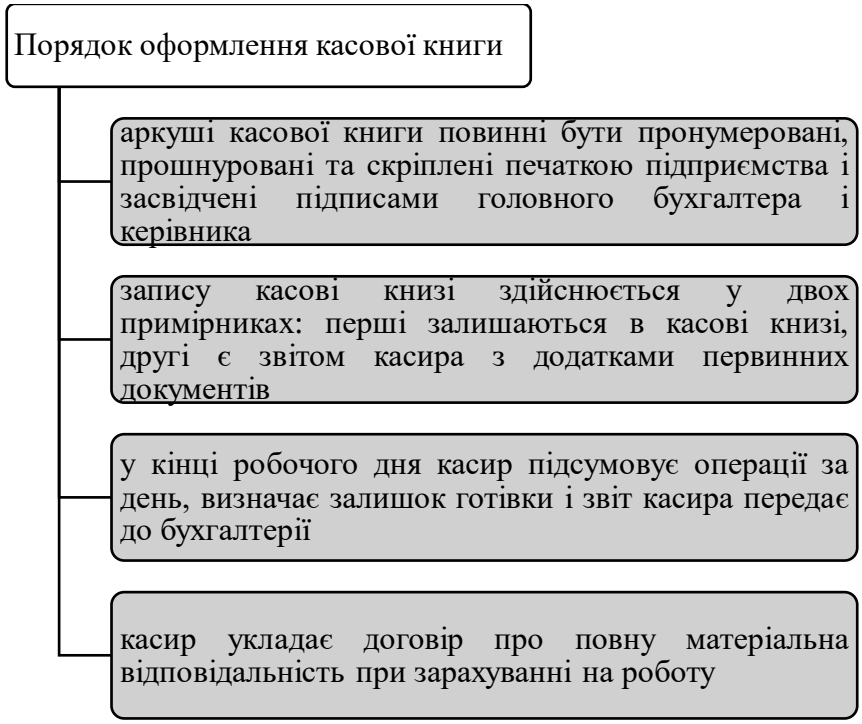

Рисунок 2.7 - Процес оформлення касової книги
Джерело: згруповано за інформацією [29]

В АТ «Київський вітамінний завод» касова книга ведеться в електронному форматі за допомогою спеціальної програми «KUB», яка була розроблена українськими фахівцями лише в 2022 році. Ця програма дозволяє візуалізувати та роздруковувати документи «Вкладений аркуш касової книги» та «Звіт касира», які відповідають формі та змісту касовій книзі у паперовому вигляді (згідно до типової форми КО-4). Після завершення календарного року електронна версія касової книги надсилається в архів установи, де зберігається наступні 36 місяців. Також для узагальнення реєстрації касових операцій використовуються Журнал №1 та Відомість 1.1. Облік руху готівки в касі установи проводиться на основі перевірених звітів касира та доданих до них документів. Відбувається перевірка

залишків готівки в кінці звітного дня та на початку наступного, коректність заповнення касових документів, вірність заповнення документів і підсумків в касі за кожен робочий день.

Отже, для належної документації фінансових операції з готівкою в АТ «Київський вітамінний завод» використовуються такі вимоги: реєстрація отримання та витрат готівки виконується за допомогою прибуткових та видаткових касових ордерів з додержанням усіх встановлених вимог до оформлення; точний внесок кожної виконаної операції в касову книгу з підсумовування кожного робочого дня по його закінченню; анулювання бухгалтером (касиром) касових документів, для унеможливлення неправомірного використання тих документів; контроль над фактичною сумою грошових коштів у касі та записом суми у касовій книзі.

2.2 Особливості документування та обліку безготівкових коштів підприємства

Юридичні та фізичні особи, які займаються підприємницькою діяльністю, можуть обирати банк за свій власний вибором для зберігання коштів і проведення різних банківських операцій. Кожна організація має можливість відкрити декілька поточних рахунків в національній та іноземній валютах. При відкритті рахунків банк повідомляє податковий орган за місцем реєстрації власника рахунка та національний банк упродовж 3 робочих днів після відкриття рахунку. Однак відображення тих рахунків бухгалтерського обліку відбувається лише після отримання повідомлення від податкового органу про їх облік.

Банківські установи надають своїм клієнтам можливість відкривати рахунки згідно Положенню « Про банки і банківську діяльність» [21] та Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних засобів [42].

Ці документи відображають порядок проведення операцій з використанням безготівкових грошових засобів.

Документи необхідні для відкриття рахунку в уповноваженому банку відображено на рис. 2.8 відповідно до Інструкції про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавача платіжних послуг з обслуговування рахунків [43].

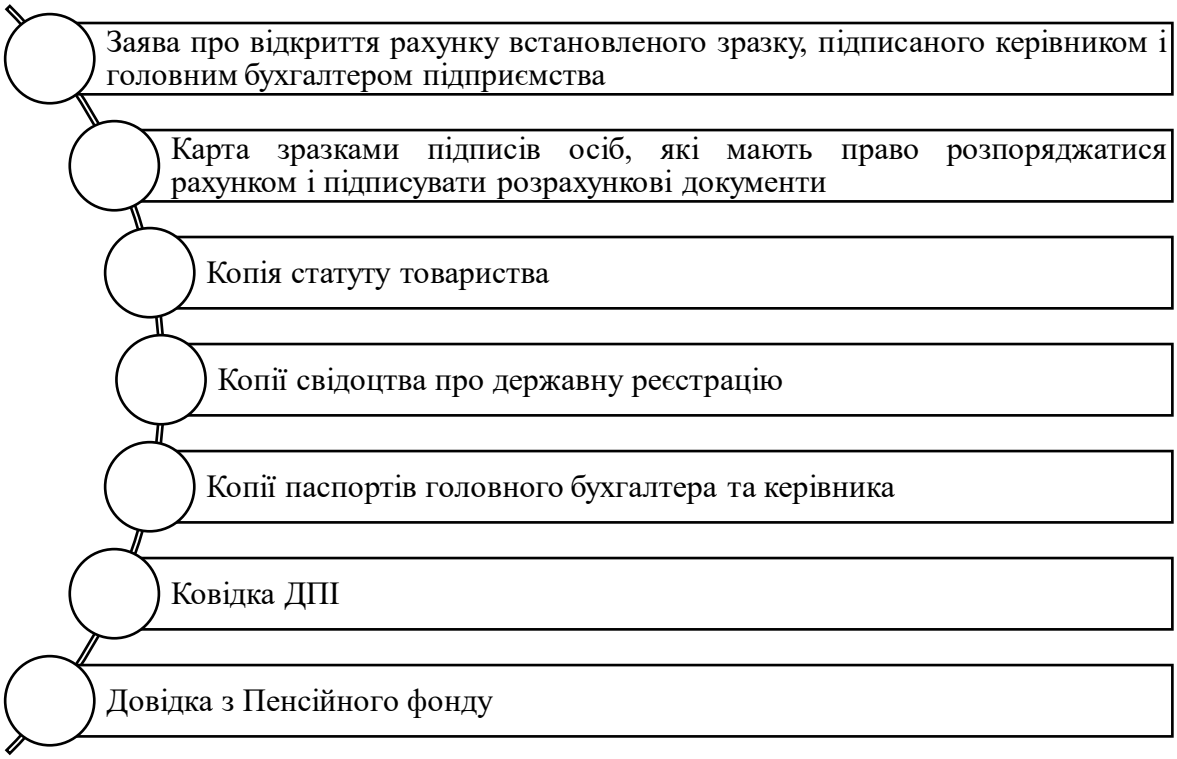

Рисунок 2.8 - Перелік документів для відкриття рахунку в банку
Джерело: згруповано за інформацією [43].

Банк відриває рахунок для користувача після надання переліченого пакету документів та починає процес обслуговування клієнта.

Принципи організації розрахунків, пов'язаних із грошовими коштами у безготівковій формі, представлено на рис. 2.9.

Рух грошових коштів у безготівковій формі здійснюється з використанням різних форм розрахунків між контрагентами. Основні документи, на основі яких відбувається зарахування та списання коштів, наведено на рис. 2.10.

В більшості випадків безготівковий розрахунок відбувається за допомогою платіжної картки, правила використання якої регламентуються НБУ. Відповідно постанов НБУ проводяться наступні способи оплати:

- переказ грошових коштів з поточного рахунку;

- переказ коштів з кредитного рахунку через надання позики установою.

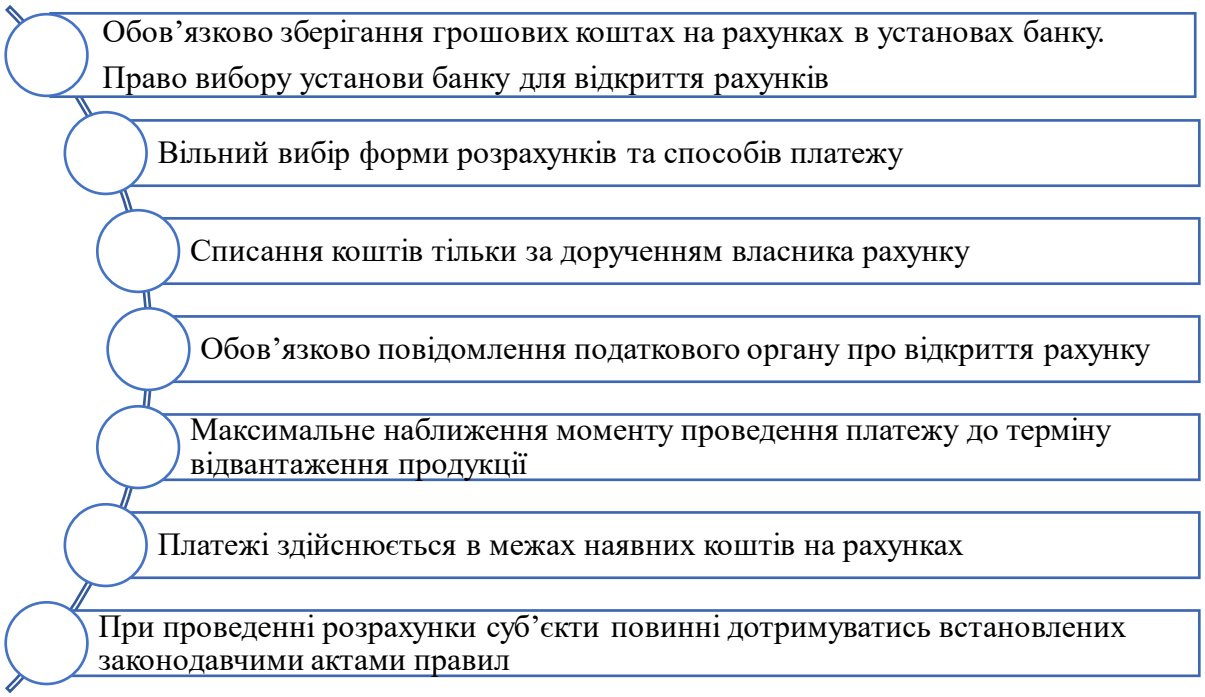

Рисунок 2.9 - Принципи організації розрахунків, пов'язаних із грошовими коштами

Джерело: згруповано за інформацією [44].

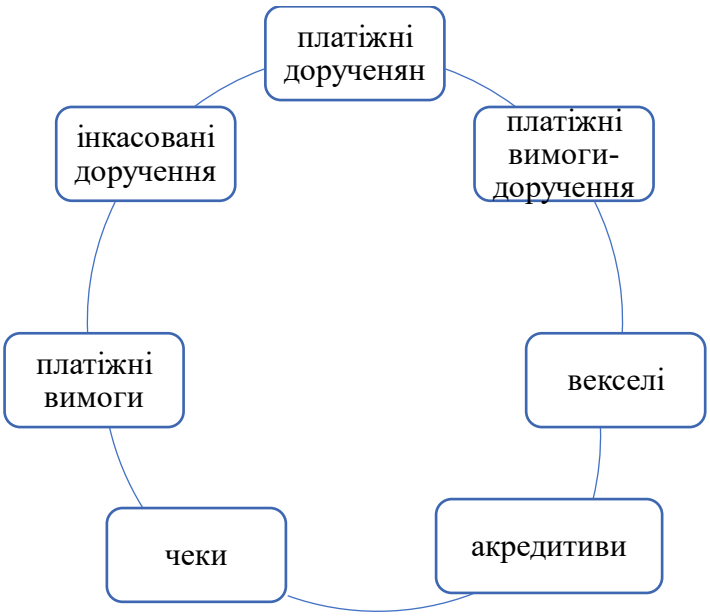

Рисунок 2.10 – Форми безготівкових платежів
Джерело: згруповано за інформацією [42].

Загалом процес організації обліку операцій з коштами на банківському рахунку можна представити так (рис. 2.11).

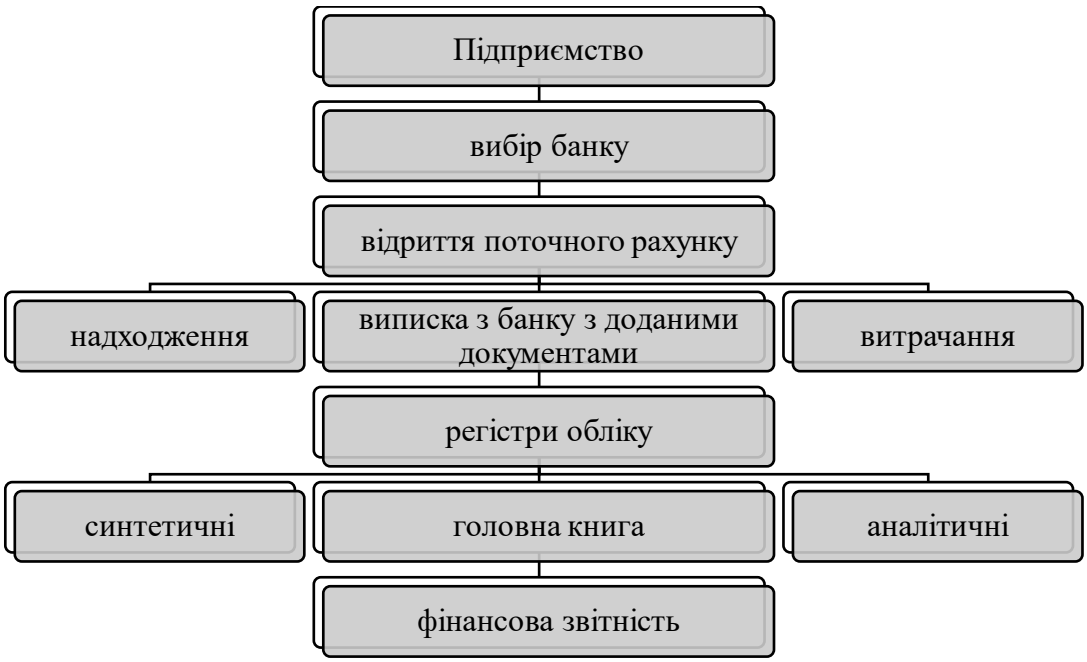

Рисунок 2.11 – Схема руху грошових коштів на поточному рахунку
Джерело: згруповано за інформацією [42].

Бухгалтерський облік фіксує операції на банківських рахунках за допомогою журналу-ордера №1 та відомості №1.2, відображення відповідно операцій списання та надходження коштів. Журнал-ордер консолідує дані за рахунками у випсках банку. Відомість №1.2 визначає дебетовий оборот за рахунком 31 «Рахунки в банках», відображаючи все за кредитним рахунком [45].

Підсумкові записи у журналі-ордері №1 та відомості №1.2 фіксують загальний обсяг будніх операцій, що має зберігатися з банківською випискою. Баланс на кінець місяця визначається через сумування сальдо на початок місяця та дебетового обороту відомості №1.2, звертаючи на результат кредитного обороту журналу-ордер №1. Кінцеве сальдо має відповідати залишку на банківській виписці в останній день досліджуваного періоду. Залишок станом на кінець місяця переводять на наступний місяць і він виступає як початковий залишок.

Сума оборотів за рахунком 31, які знаходяться у журналі-ордері №1, відображають у графі «Оборот по кредиту» Головної книги. Дебетовий оборот на рахунку 31 «Рахунки в банках» взяті з свідомості №1.2 будуть включені до Головної книги при розподілі кредитових операцій з відповідних рахунків.

На обороті журналу-ордера №1 розташована спеціальна таблиця для представлення аналітичних даних по рахунку 31 «Рахунки в банках». Вона

відображає аналітичні дані за окремими видами рахунків, які відкриті підприємство у банківських установах.

Розділ «Аналітичні дані на рахунку 31» включає залишки на початку місяця на аналітичних рахунках з того ж розділу журналу-ордера №1 за місяць що передує звітному. Обороти за всіма рахунками реєструється у журналі-ордері №1 та відомості №1.2 відповідно до банківських виписок без поділу в на суб- та аналітичні рахунки. В кінці прописується час завершення записів у журналі-ордері №1 та відомості №1.2, а також дату перенесення оборотів до Головної книги. Дані кроки підтверджують підписи виконуючих і головного бухгалтера. Однак перед тим, як записати підсумки обороту за кредитом з журналу-ордера№ 1 до Головної книги, слід провести перевірку підсумків у порівнянні з даними інших реєстрів для кожного кореспондуючого рахунку. Лише після цього перевірені дані можна вносити до Головної книги [46].

В табл. 2.3 наведено приклади бухгалтерських записів щодо зарахування та списання коштів на/з поточного рахунку

Таблиця 2.3 - Відображення в обліку руху грошових коштів на поточному рахунку в уповноваженому банку

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		дебет	кредит	
1	Зараховано оплату від покупця за відправлений товар «Альфа-ліпон»	311	361	9 430,00
2	Отримана попередня оплата за товар «Альфа-ліпон»	311	681	10 000,00
3	Надходження коштів з кредитним договором в уповноваженому банку	311	601	23 000,00
4	Нараховано та сплачено за розрахунково-касове обслуговування уповноваженого банку	92 685	685 311	516,00
5	Перераховано правникам позики на відновлення індивідуального житла після пошкодження	377	311	45 000,00
6	Здійснено перерахунок коштів на електронний спецрахунок з ПДВ	315	311	1700,00

Крім рахунків в національній валюті компанії також мають право управляти рахунками в іноземній валюті. На рис. 2.12 перелічено пакет документів необхідний для компанії для відкриття рахунку в банку в іноземній валюті згідно закону України «Про валюту і валютні операції» №2473-VIII від 21.06.2018 р.

Рис. 2.12 – Документи для відкриття рахунку в іноземній валюті
Джерело: згруповано за інформацією [47].

Реєстрація грошових коштів іноземній валюті проводиться на спеціальних субрахунках, а саме, 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» та 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті». Зображення обігу коштів в іноземній валюті проводиться в гривнях через конвертацію іноземної валюти відповідно до курсу Національного банку України, що був актуальний на дату виконання дії.

Кожна операція, пов'язана з обігом грошових коштів в іноземній валюті, реєструються в журналі-ордері номер №1 (з кредитуванням цих розрахунків) та відомості №1.2 (з дебетуванням цих розрахунків) відповідно до банківських виписок та достовірних даних. Аналітичний облік грошей в іноземній валюті повинен бути проведений одночасно в гривнях і в тій валюті, за якою здійснювалися платежі [48].

Банк надає підприємству виписки як у валюті, так і в гривнях, на основі яких виконується відповідні бухгалтерські записи. Зміни валютного курсу викликають появу відмінностей курсу. Курсова різниця виникає при розбіжності в оцінках однакової кількості іноземної валюти з різними обмінними курсами. Валютні різниці, які утворюються під час перерахунку грошей в іноземній валюті та інших грошових одиниць операційної діяльності, показують у складі інших операційних доходів чи витрат [47].

Підприємствам в сучасних умовах доводиться стикатися зі складністю управління рухом різних видів діяльності в установі. Ця проблема розв'язується

шляхом вдосконалення та належної організації обліку грошових потоків. Для подолання цих труднощів необхідно проводити аналіз всіх можливих економічних механізмів.

На сьогодні електронні гроші є досить популярним продуктом в Україні, а основним засобом для руху грошових коштів є так звані «електронні гаманці», через які проходять розрахунки, найпопулярнішими є WebMoney, Paypal, Liberty Reserve.

При введенні електронних коштів в господарські процеси установи розрахункові операції стартують в електронному середовищі, залучаючи при цьому електронні кошти. Даний засіб розрахунку дає змогу ефективно та безпечно проводити оплату за різноманітні послуги та товари, що широко представлені в просторі Інтернету, можливі варіанти наведені на рис. 2.13.

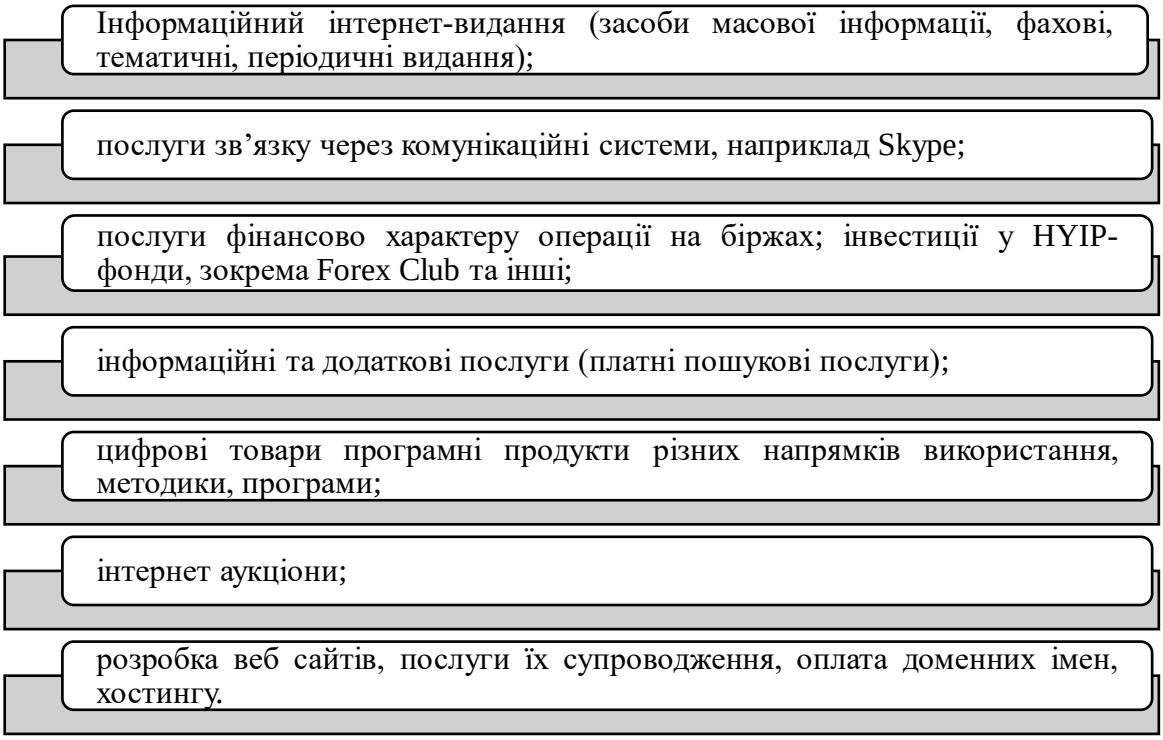

Рисунок 2.13 - Можливі напрямки застосування електронних коштів
Джерело: згруповано за інформацією [49].

Саме тому для початку, слід відрити до рахунку 33 «Інші кошти» такий субрахунок, як 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті», де за дебетом 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» буде відображатися надходження електронних коштів, а за кредитом їх вибуття в

результаті співпраці з юридичними та фізичними контрагентами відповідно до постанов НБУ [31].

Проте, застосування електронних коштів є досить проблематичним, не дивлячись на їх ефективність, так як українське законодавство все ще формує правове підґрунтя для їх вільного користування, так 1 квітня 2023 року був введений так званий закон «Про легалізацію електронних коштів» Закон №2888-IX Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо платіжних послуг» [50].

На сьогоднішній час ще не до кінця сформована база та податковий облік електронних коштів, що доволі обмежує можливості компаній. Використання такої форми грошових коштів може збільшити простір для пошуку контрагентів, що є актуальним для АТ «Київський вітамінний завод», оскільки підприємство має імпорт сировини і експортує продукцію. Компанія має філії на території Республіки Молдови та Республіки Казахстан, проводить торгівлю в країни ЄС, Азії, СНД. Застосування електронних коштів поглибить інтернаціональні відносини та пришвидшить міжнародні розрахунки з декількох днів до декількох хвилин. Відповідно до банківської практики переказ може надходити на рахунок одержувача в терміні до 3 днів, коли при застосуванні електронних гаманців ця процедура скорочується до декількох хвилин, а у випадку особливості виду діяльності досліджуваної установи і сфери, в якій вона веде економічну співпрацю, необхідність відправки певної продукції може бути критично важливою в термінах навіть до хвилин.

До того ж, якщо зауважити, що компанія веде активно також свою діяльність в Казахстані, то використання електронних коштів пришвидшить обмін в середині цієї країни, так як Казахстан одна з країни, у якій доволі широко використовують електронні кошти і проводиться їх використання навіть на державному рівні [51].

Варто зазначити, що проблема законодавства України постає в тому, що навіть при прийнятті законів щодо інтеграції країни в цифрову систему, застосування криптовалюти як платіжного засобу залишається відкритим, адже жоден нормативний акт так і не визнав її платіжним засобом [52].

Хоча НБУ й було поставлене завдання створити правильний механізм прийняття цифрових валют та створити гідну нормативну базу і навіть працювати над створенням власної валюти, проте дане питання все ще на стадії опрацювання. Для АТ «Київський вітамінний завод» використання цифрової валюти пішло б лише на користь та пришвидшило б вирішення з швидкості доставки та відправки товарів і сировини, а також поглибило б інтеграційні процеси компанії і дало змогу не лише досліджуваному товариству, а й іншим українським компаніям отримати новий потік закордонних інвестицій для розвитку бізнесу і, відповідно, країни.

2.3 Організаційно-методичні засади інвентаризації грошових коштів та облік її наслідків

Під час проведення перевірки каси на АТ «Київський вітамінний завод» інвентаризаційна група дотримується вимог Положення про інвентаризацію активів, що затверджена наказом Мінфіну України від 02.09.2014 р. № 879 [53]. Проведення інвентаризації каси в АТ «Київський вітамінний завод», як і в будь-якій компанії, відбувається в термінах, зазначених керівництвом.

Для ефективного контролю наявності готівки в касі рекомендується проводити планові перевірки каси щонайменше один раз на місяць. Перед проведенням інвентаризації всі особи, що несуть матеріальну відповідальність, надають підписану розписку, як це вимагає при інвентаризації й інших об’єктів.

Інвентаризація каси в АТ «Київський вітамінний завод» включає в себе прорахунок фактично наявних грошей, грошових документів, цінних паперів чекових книжок. Фактичну наявність валюти в касі порівнюються із інформацією, наявною в касовій книзі.

Після аналізу цих документів вираховується залишок готівки, який порівнюється з фактичною наявністю. Якщо під час інвентаризації було виявлено розбіжності між кількістю готівки і даними документування відповідних операцій

з нею, то робоча група розпочинає процес пошуку причин цієї різниці. У разі виникнення надлишків готівки в касі, що не підтверджені відповідними прибутковими документами, це призводить до визнання доходу підприємства, про що складається прибутковий касовий ордер. У випадку виявлення нестачі готівки під час перевірки відповідальність за це покладається на касира, з якого як з матеріально-відповідальної особи стягується така нестача. Компанія зобов'язана невідкладно подати позов про відшкодування втрат. Приклади основних бухгалтерських записів, які показують наслідки проведеної інвентаризації грошових коштів в касі підприємства, наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4 - Відображення в обліку результатів інвентаризації грошових коштів в касі

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		дебет	кредит	
1	Виявлено нестачу в національній валюті в касі підприємства	947	301	200,00
2	Накладено нестачу на матеріально відповідальну особу	375	716	200,00
3	Зараховано відшкодування матеріально відповідальною особою нестачі	301	375	200,00
4	Визнано доходом виявлений надлишок національної валюти в касі	301	719	260,00

Як уже зазначалося раніше, в АТ «Київський вітамінний завод» ведення касової книги відбувається за рахунок використання програмного продукту «KUB», у зв'язку з цим, крім перевірки грошових коштів, робоча група також проводить перевірку справності програмного продукту, відсутності в його роботі похибок.

Також в касі мають право зберігатися різноманітні грошові документи. Це можуть такі як проїзні квитки чи марки та інше, вони виконують специфічну роль грошових документів і не можуть бути застосовані в ролі засобу платежу. У Плані рахунків фіксується облік грошових документів за наступними субрахунками: 331 «Грошові документи в національній валюті» та 332 «Грошові документи в іноземній валюті».

Під час проведення інвентаризації грошових документів важливо звертати увагу на напрями їхнього надходження і відповідність правил їх списання. Для

цього необхідно ретельно вивчити, через які джерела були отримані досліджувані грошові документи, яка їх частка оплачується компанією.

Наступним кроком є перевірка грошових засобів під час їхнього транспортування, що відображаються наступні субрахунки: 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті» та 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті». Процес аналізу таких операцій спрямований на з'ясування вчасності оприбуткування грошей на рахунок в фінансовій установі та визначення періоду перебування коштів у дорозі. За умови знаходження невірного списання грошових коштів у дорозі чи їх незаконного привласнення, розкривається обсяг завданого збитку та оцінюється його вплив на правильність фінансові звітності.

При аналізі операцій з еквівалентами грошових коштів перевіряється термін їхнього придбання, можливість вільної конверсії в готівку та можливість переміни їх фінансової вартості. Комісія перевіряє наявність правовстановлюючих документів, що засвідчують права власності на еквіваленти грошових коштів. Знайдені порушення відображаються у робочих документах з урахуванням одержаних доказів та застосування на етапі складання звітної документації [54].

Проведення інвентаризації каси завершується формуванням Акту, що відображає результати перевірки існуючих коштів, наведеному в додатку (М). Акт формується у кількості двох екземплярів, один залишається в бухгалтерії, а інший буде у матеріально відповідального працівника.

Інвентаризація грошових коштів на розрахункових рахунках проводиться за субрахунками 311 «Поточні рахунки в національній валюті» та 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті». Відповідно до можливих коливань національної валюти, можливе застосування наступних субрахунків у випадку зменшення курсу гривні 714 «Дохід від операційної курсової різниці» та у випадку збільшення вартості гривні 945 «Втрати від операційної курсової різниці».

Інвентаризація грошових коштів на банківських рахунках включає в себе перевірку відповідності банківських виписок та інших документів, що підтверджують стан рахунків. Це дає змогу компанії забезпечити точність своєї фінансової інформації та вчасно виявити будь-які потенційні ризики чи

невідповідності. При виникненні розбіжностей між наявним обсягом грошових коштів на рахунках та обліковим, проводиться відображення даних змін в акті з записом факторів змін.

Завдяки інвентаризації грошових коштів на банківських рахунках підприємства можуть ефективно керувати своїми фінансами, забезпечуючи точність та надіюсь облікової інформації. Цей процес також є важливим етапом уникнення важливих фінансових ризиків та сприяє зміцненню фінансової стійкості підприємства.

Таким чином, можна зазначити, що інвентаризація готівки в касі та коштів на поточному банківському рахунку в АТ «Київський вітамінний завод» проводиться чітко на основі вимог чинного законодавства. Систематизація інвентаризаційних процесів у АТ «Київський вітамінний завод» дозволяє досягти запланованої мети та виконати намічені завдання.

2.4 Розкриття інформації про наявність та рух грошових коштів у звітності підприємства

Останнім кроком процесу бухгалтерського обліку є підготовка звітності підприємств, яка структурує та узагальнює дані про їхню діяльність, надаючи необхідну інформацію всім сторонам, зацікавленим у прийнятті обґрунтованих економічних рішень. Безперечно, що однією з важливих умов для успішного ведення бізнесу, є надійна фінансова звітність підприємства, де повно та правдиво розриваються його основні показники діяльності.

Аудиторією звітності є як фізичні, так і юридичні особи, які використовують отриману ними інформацію про економічну діяльність з метою прийняття рішень, необхідних для управління. Користувачі, які можуть бути зацікавлені в отриманні інформації про підприємство, та їхні інформаційні потреби наведені нижче на рис. 2.14.

Інвестори	• Здійснення прибуткових фінансових вкладень (здатність підприємства сплачувати дивіденди)
Працівники підприємства	• Рівень оплати праці, збереження робочих міст, пенсійне забезпечення
Кредитори банки	• Повернення кредитору та отримання відсотків
Постачальники та інші кредитори	• Оплату рахунки за товари, роботи, послуги, продукцію
Замовники клієнти	• Отримання необхідних товарів, робіт, послуг
Органи державного управління клієнти	• Своєчасно та повному отримання податків, формування макроекономічних
Громадськість	• Вплив діяльності підприємства на благополуччя суспільства (зайнятість екологію тощо)

Рисунок 2.14 - Користувачі та їх інформаційні потреби
Джерело: згруповано за інформацією [55].

Істотним фактором для досягнення успіху є наявність необхідних фінансових ресурсів, які становлять основу для проведення всіх операційних процесів на підприємстві. Інформація щодо наявності то обіг грошових коштів є надзвичайно важливою, оскільки вона надає користувачам фінансової звітності, особливо зовнішнім, можливість оцінити потенціал підприємства щодо генерації грошових коштів та їх еквівалентів, а також зрозуміти часові рамки та ступінь впевненості у цьому процесі. Крім того, ця інформація корисна для різних цілей компанії, пов’язаних з використанням грошових ресурсів і дає можливість оцінити його фінансову стійкість та ліквідність.

Для забезпечення відповідним обсягом інформації усіх зацікавлених осіб щодо наявності та руху грошових ресурсів важливо використовувати наступні форми звітів (рис. 2.15). Отже, форми звітності мають різноманітні аспекти, що робить їх заповнені складним та відповідальним завданням.

Баланс вміщає дані щодо залишків грошових активів та їх еквівалентів в національній та іноземній валюті відповідно на початок та закінчення звітного періоду. Звіт про фінансові результати показує результат економічної діяльності установи протягом звітного періоду. В ньому ж можна простежити причини змін

показників грошових коштів та їх еквівалентів в балансі на рядку 1165. Так у Балансі товариства грошові кошти відображаються на коду рядку 1165, де відображений загальне значення усіх грошових коштів та їх еквівалентів, що дорівнює сумі дебетового залишку рахунків 30 «Готівка» та 31 «Рахунки в банках».

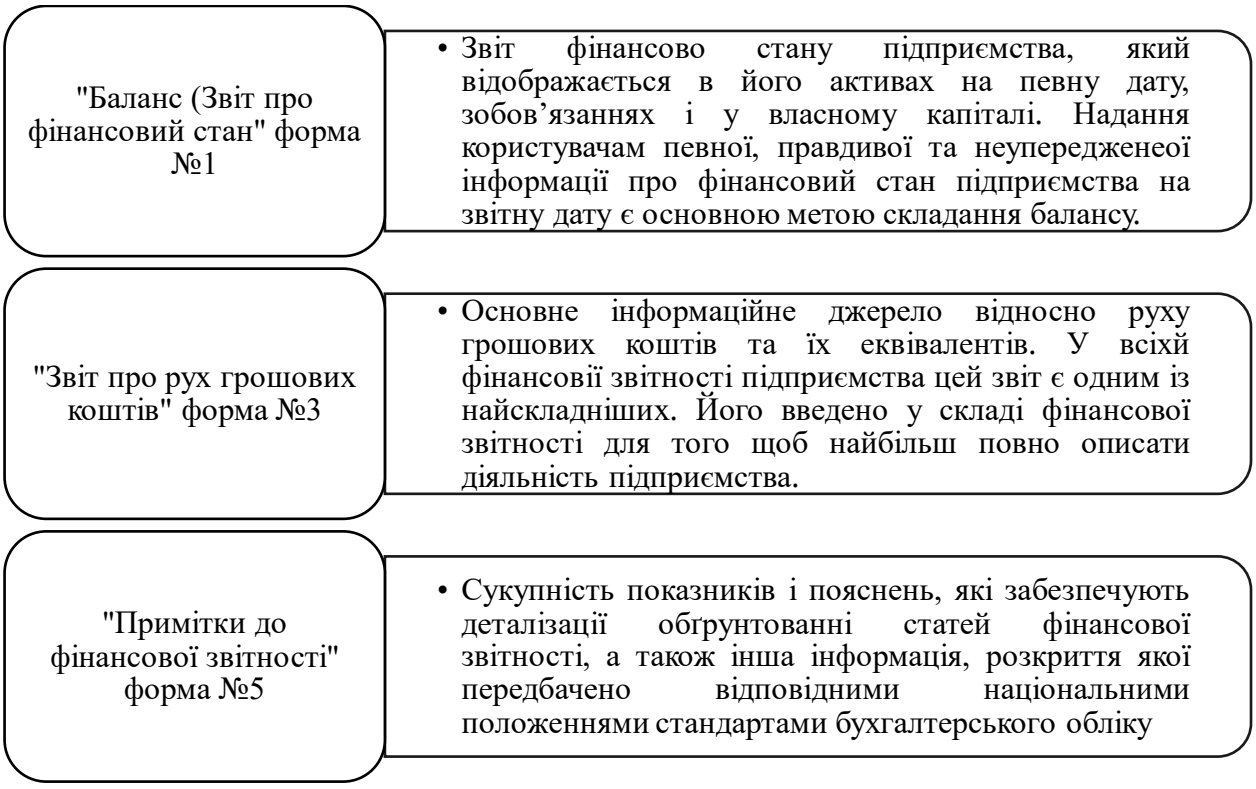

Рисунок 2.15 - Форми звітів, що використовуються для обліку грошових коштів

Джерело: згруповано за інформацією [10;56].

Для сприяння швидкій інтеграції України у глобальну спільноту активно здійснюється узгодження численних національних положень з міжнародними стандартами. В ході цього процесу ключовим є завдання забезпечення користувачів повною, своєчасною, об'єктивною та безпристрасною інформацію щодо фінансового стану, прибутків/збитків, а також змін у грошових коштах суб'єкта господарювання. Для відповіді на останнє завдання застосовується Звіт про рух грошових коштів. Цей звіт є однією з найскладніших форм фінансової звітності загального призначення, адже він потребує велику кількість аналітичних даних. Звіт про рух грошових коштів складається з метою надання користувачам фінансові звітності повної, об'єктивної та достовірної інформації про зміну у грошових активах підприємства та їх еквівалентах протягом звітного року. При умові, коли

виникає ситуація, що рух фінансів внаслідок однієї операції містить суми, що відносяться до кількох видів діяльності одночасно (наприклад, операційна та фінансова), то дані суми у звіті розглядаються порізно у межах статей, що стосуються необхідних видів діяльності. Разом із фінансовим звітом і звітом про фінансові результати, звіт про рух грошових активів допомагає оцінити фінансовий стан підприємства, а саме визначити показники його ліквідності та фінансової стійкості, раціональність використання фінансових ресурсів, а також можливість зробити прогнози на майбутній період [10].

Процес складання Звіту про рух грошових коштів наведений на рис. 2.16.

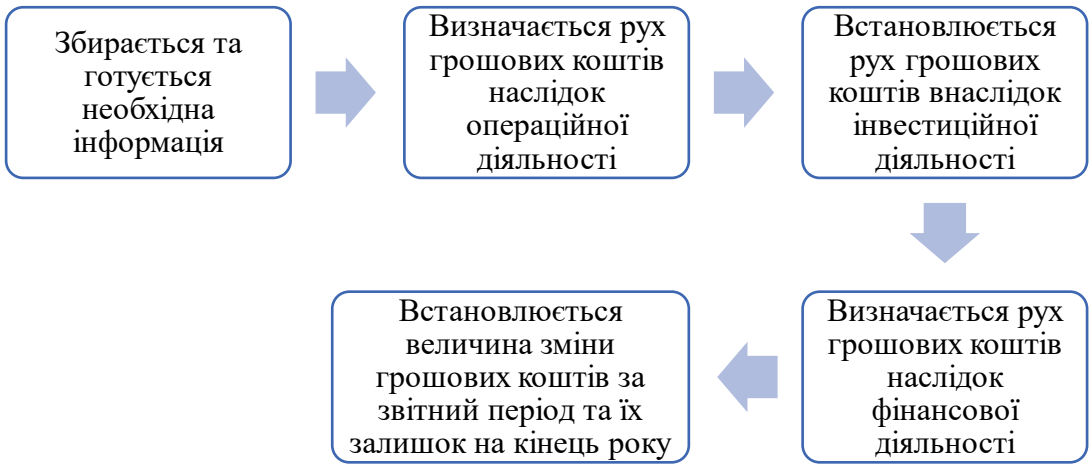

Рисунок 2.16 - Етапи складання Звіту про рух грошових коштів
Джерело: згруповано за інформацією [30].

Згідно НП(С)БО) 1, так само як і за МСБО 7 для складання Звіту про рух грошових коштів застосовуються два методи: прямий і непрямий.

Прямий метод включає в себе аналіз даних первинних документів і реєстри обліку, які показують операції із рухом грошових коштів. За допомогою вивчення певних документів визначається сума з надходження та вибуття коштів. Шляхом зіставлення цих даних визначається, чи було достатньо грошових надходжень для покриття витрат, пов'язаних з певною діяльністю. Використання цього методу передбачає докладне ведення аналітичного обліку і збір інформації про зміни коштів з уточненням джерел їхнього одержання і напрямків вибуття. Однією з переваг прямого методу є можливість оцінити надходження і видатки за кожною з категорій діяльності, що робить його важливим інструментом при плануванні грошових потоків.

При використанні непрямого методу основний показник - фінансовий результат від діяльності до оподаткування - коригується на зміни в залишках запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості, які виникли протягом року внаслідок основної діяльності, суми доходів і витрат майбутніх періодів, а також величин амортизації необоротних активів та інші статей доходів та витрат, що безпосередньо стосуються саме інвестиційної та фінансової діяльності.

На практиці на території України цей звіт складається за обома методами. Для формування значень показників розділу 1 «Рух грошових коштів у результаті операційної діяльності» на вибір підприємства можна обирати між прямим та непрямим методами. Інші два розділи готуються виключно прямим методом. Непрямий метод є простішим у складанні, у зв'язку з тим, що для його формування необхідні показники уже надані в Балансі, Звіту про фінансові результати та реєстрах обліку.

Примітки до річної фінансової звітності показують додаткову кількісну інформацію, яка стосується грошових коштів підприємства, а також забезпечують надання інформації описового характеру при необхідності.

АТ «Київський вітамінний завод» вплив операцій на грошові кошти відображається в Звіті про рух грошових коштів прямим методом (Додаток В), а порядок його складання наведений в додатку (Н).

Отже, грошові кошти як найбільш ліквідний вид активів повинні гарантувати безперервну платоспроможність установи, тому необхідно постійно вести моніторинг грошових потоків. Аналіз Звіту про рух грошових коштів надає можливість визначити вплив різних операцій на фінансові ресурси компанії.

Висновки до розділу 2

1. Операції на підприємстві здійснюється відповідно до «Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні», затверджене постановою Правління Національного банку України. Приймання готівки в касу

оформляється «Прибуткову касовим ордером», підписаним головним бухгалтером або особою, уповноваженою. Про приймання грошей видається квитанція за підписами головного бухгалтера або особи що уповноважена, і касира, завірена печаткою касира або відбитком касового апарату. Гроші з каси видаються за «Видатковим касовим ордером», підписами керівником і головним бухгалтером підприємства та особами, ними уповноваженими. Отже, в АТ «Київський вітамінний завод» рухи готівки оформлюється за допомогою стандартних форм документів, а безготівкові розрахунки здійснюється через систему «Клієнт-банк».

2. Бухгалтерський облік фіксує операції на банківських рахунках за допомогою журналу-ордера №1 та відомості №1.2, відображення відповідно операцій списання та надходження коштів. Журнал-ордер консолідує дані за рахунками у випсках банку. Відомість №1.2 визначає дебетовий оборот за рахунком 31 «Рахунки в банках, відображаючи все за кредитним рахунком.

3. Інвентаризація грошових коштів в АТ «Київський вітамінний завод» проводиться відповідно норм законодавства, а саме Положення про інвентаризацію активів, затверджене наказом Мінфіну 02.09.2014рр. №879. Процес інвентаризації фіксується в відповідних звітах, а саме актові про проведення інвентаризації. Важливо зазначити, що функції відповідальної особи касира на підприємстві виконує головний бухгалтер, який входить також до складу комісії при інвентаризації що уможливлює отримання недостовірних даних під час інвентаризації.

4. Для аналізу руху грошових коштів АТ «Київський вітамінний завод» використовує звіт про грошових коштів. Метою аналізу грошових потоків є визначення рівня достатності формуванні грошових потоків з точки зору різних видів діяльності, їх ефективності, збалансування позитивних та негативних грошових потоків. Можливість такого аналізу зростає при порівнянні грошових надходжень і чистих фінансових результатів з метою підтвердження якості останніх. Більш близьке значення грошових потоків і чисті фінанси в результаті означає високу якість фінансових результатів.

РОЗДІЛ 3
АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКАМИ

3.1. Економічний зміст, основні завдання, методи та прийоми аналізу грошових потоків підприємства

Ключовою передумовою для успішної діяльності підприємства є наявність у нього фінансових ресурсів. Наявність фінансових ресурсів можна умовно назвати «киснем» установи, адже дозволяє здійснювати економічно вигідну діяльність завдяки успішному управлінні. Це є вирішальним фактором для проведенні діяльності будь-якого бізнесу, є тим каталізатором щоденного господарювання та гарантує платіжну можливість підприємства.

У ході функціонування суб'єкта господарювання грошові кошти створюють постійний кругообіг, оскільки систематично надходять у власність компанії у вигляді доходів в будь-якої діяльності, а також використовуються для покриття витрат, що зменшує їх кількість. Від цього кругообігу залежать ліквідність підприємства, платоспроможність та фінансова можливість. Відповідно до цього, на етапі функціонування компанії важливо постійно здійснювати аналіз грошових потоків для ефективного управління ними.

Відсутність мінімального резерву грошових коштів означає, що компанія має фінансові труднощі, тоді як їх надлишок може привести до нераціонального використання та неефективного зберігання, оскільки фінансові ресурси необхідно залучати для покращення діяльності і збільшення прибутків. Для запобігання цьому на постійній основі здійснюється аналізу грошових потоків підприємства. Даний аналіз підприємства проводиться з метою знаходження ризиків можливої втрати фінансової стійкості, небезпечного економічного стану підприємства, виявлення нестачі коштів, ідентифікації напрямів надмірного витрачання, підвищення ефективності управління грошовими потоками та інших важливих аспектів

діяльності. В процесі аналізу виявляються можливі фактори надмірних витрат, прогнозуються можливі ситуації впливу на надходження та витрати грошових коштів та знаходяться заходи, що є невідкладними для подолання зазначених проблем.

Аналіз грошових потоків підприємства є дуже важливим для зовнішніх та внутрішніх зацікавлених сторін, а саме: інвесторів та акціонерів, кредиторів, інших компаній, керівництва самого суб'єкта господарювання, оскільки це служить індикатором ефективності його управління та переконливим підгрунтям для обгрунтування доцільності обраних стратегії розвитку.

Головною ціллю вивчення грошових потоків підприємства вважається пришвидшення руху грошових коштів та, відповідно, збільшення оборотності активів та капіталу. Водночас це також сприяє поліпшенню фінансової стабільності та платоспроможності суб'єкта господарювання. Відповідно до цього виникають основні завдання аналізу грошових потоків, які зображено на рис. 3.1.

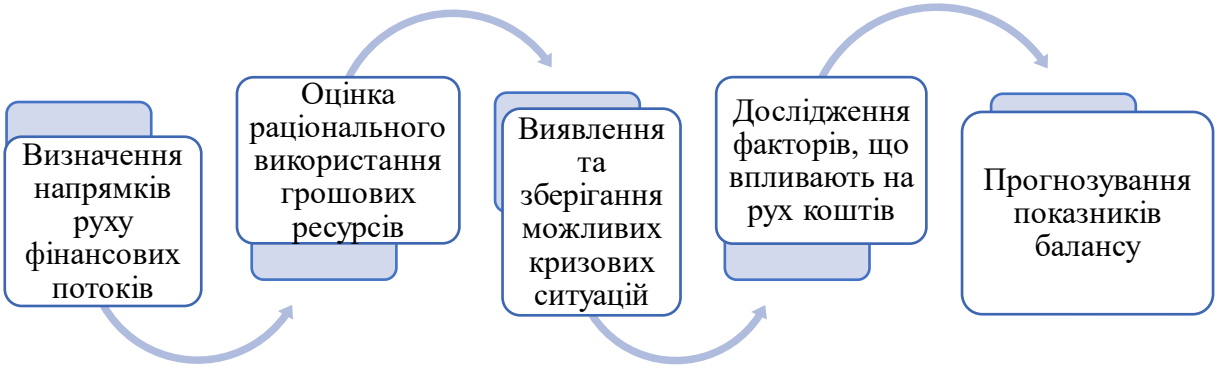

Рисунок 3.1 - Завдання аналізу грошових потоків
Джерело: згруповано за інформацією [57].

Рух грошових ресурсів підприємства, як правило, виявляє нерівномірність між їх отриманням та споживанням в певних межах часу та при проведенні економічних операцій. Аналіз грошових потоків проводиться із залученням даних, сформованих із звітних та планових показників. Важливими для контрагентів та інших стейхолдерів є дані, що випливають з аналізу облікових нормативно-планових показників. Отримання бажаних результатів проводиться за рахунок систематичного контролю за відповідністю фактичного руху коштів плановим показникам та вжиття необхідних коригувальних заходів [58]. Ця інформація

характеризується своєю оперативністю та є структуризованою за різними критеріями, такими як напрям роботи, структурні підрозділи, економічні операції тощо. На відміну від цього дані, одержані від вивчення річної фінансової звітності, не демонструють подібної оперативності. Такі річні дані містять агреговану інформацію станом на певну дату або за певний період і готуються не відразу після закінчення звітного періоду, а протягом певного, інколи досить тривалого, періоду. Реальне положення фінансових ресурсів в момент їх аналізу може суттєво відрізнятися від тих показників, які зафіксовані у звітному документі на кінець фінансового року. Проте, вважається все ж таки більш коректним проведення аналізу грошових потоків підприємства саме на основі даних річної фінансової звітності, яка складається з наступних форм (рис. 3.2).

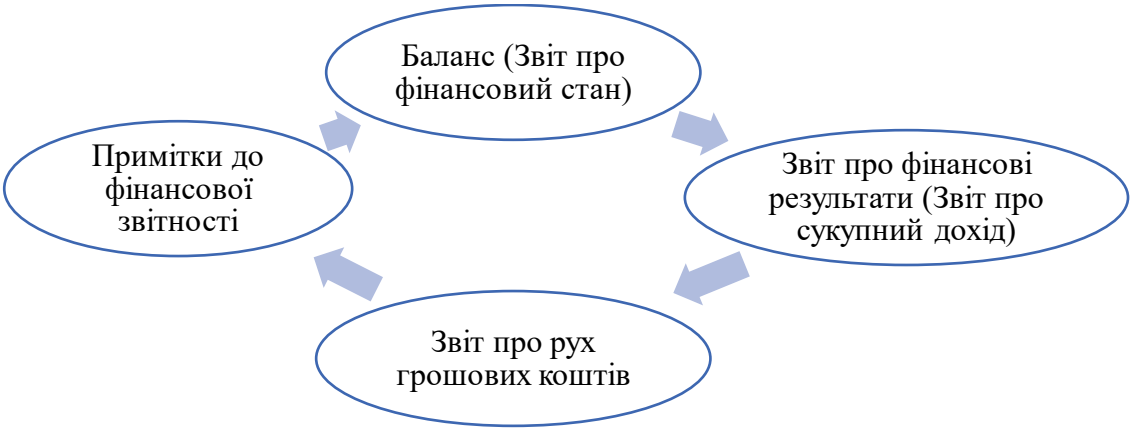

Рисунок 3.2 - Джерела інформації для аналізу грошових потоків
Джерело: згруповано за інформацією [59].

Для аналізу руху грошових коштів використовуються для методи: прямий та непрямий. Вибір типу методу для аналізу потоку грошових коштів залежить від виду від економічної діяльності. Тобто з використанням інформації з рахунків бухгалтерського обліку, як це відбувається при застосуванні прямого методу, або через коригування чистого прибутку, що відбувається при застосуванні непрямого методу. Злиття цих методів в спільне аналітичне дослідження представлятиме собою методологію, яка формується з наступних етапів (рис. 3.3).

З метою виявлення факторів відмінності чистого залишку грошових коштів від чистого фінансового результату, одержаного компанією за звітний період та масштабів впливу цих причин, слід залучати для дослідження непрямий метод.

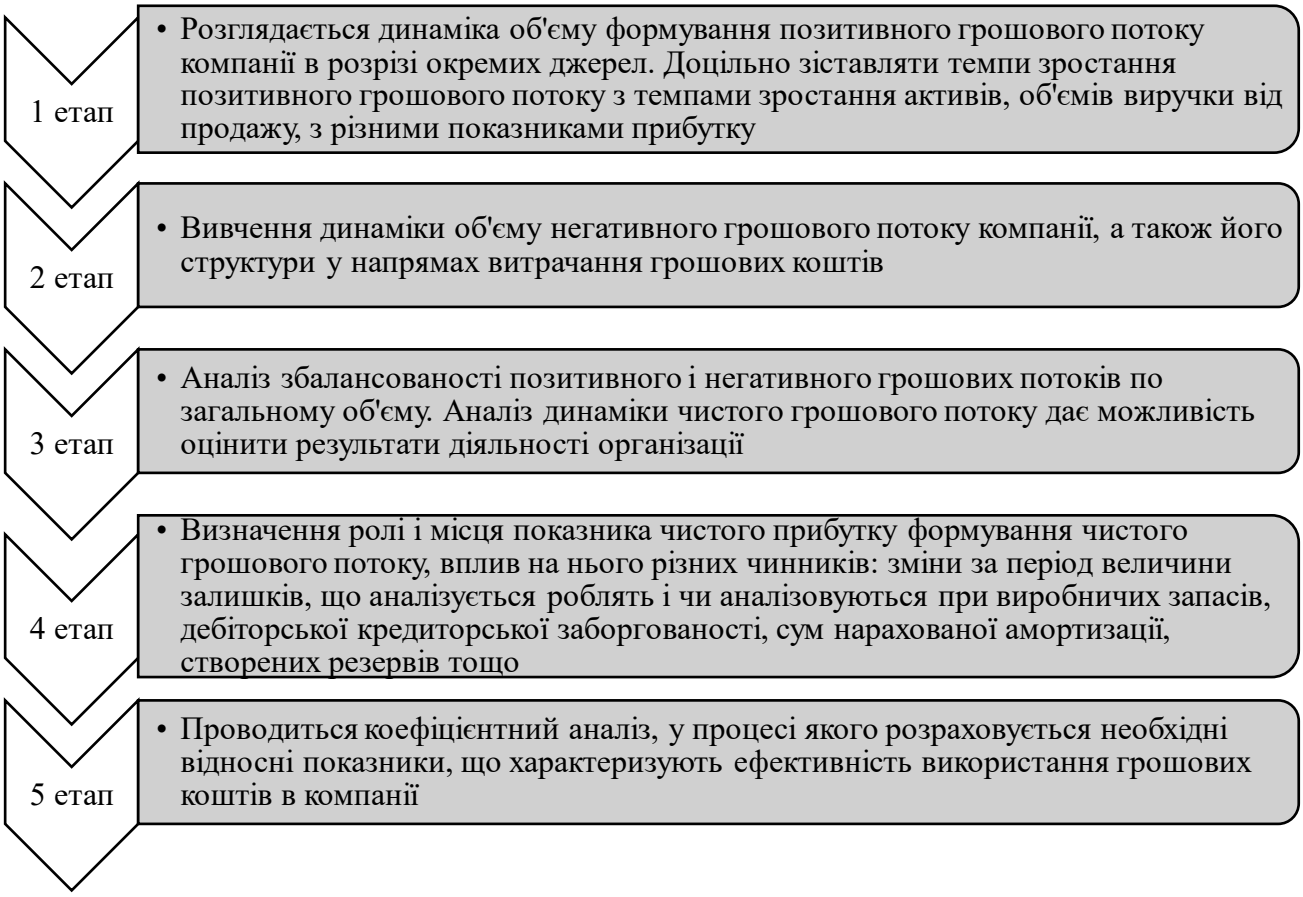

Рисунок 3.3 – Хронологія для визначення аналізу грошового потоку
Джерело: згруповано за інформацією [58].

Для характеризування збалансування та належності наявних фінансових можливостей зазвичай використовують коефіцієнтні методи аналізу.

Так як грошові потоки формуються із вагомою різницею між надходженням та вибуттям грошових коштів протягом різних тимчасових періодів в звітному періоді, то важливим є не лише оцінка зіставлення витрачених за цей період грошових коштів, а також їх рух протягом конкретних періодів.

За наявності необхідних систематичних звітних даних для проведення аналізу грошових потоків, можливе дослідження не лише загального показника грошового потоку, а й розрізі на окремих напрямків діяльності компанії, таких як операційний, фінансовий та інвестиційний [60].

Отже, можна зазначити, що аналіз грошових потоків установи відіграє неодмінну роль у прогнозуванні її подальшої економічної діяльності. Аналітичні результати аналізу грошових потоків використовуються для визначення подальших напрямків роботи, коригування видатків та збільшення їх ефективності. При

раціональному використанні даних підприємство має можливість уникнути кризових ситуацій, проводити планування майбутніх бюджетів та створювати відповідно до цього структуру можливих надходжень і видатків грошових потоків.

3.2 Оцінка структури та динаміки грошових коштів та грошових потоків підприємства

В умовах економіки, орієнтований на ринок, вивчення грошових потоків установи виступає ключовим інструментом, який спрямований на забезпечення успішності його економічної діяльності. Такий аналіз дає змогу визначити фінансове положення та здатність підприємства до виконання фінансових зобов'язань, надає можливість більш об'єктивно оцінити ліквідність умов господарювання компанії за фактору інфляції, а також більш чітко оцінити обіг грошових коштів за окремим напрямом діяльності компанії. Також варто зазначити, що ефективність управління господарською діяльності підприємства визначається рівновагою (достатністю) в поступленнях і видатках грошових потоків. Важливість проведення аналізу грошових потоків характеризується вичерпністю фінансів в компанії та необхідністю оптимізації грошових потоків.

Дослідження обороту грошових коштів надає змогу вирахувати залишок грошового потоку внаслідок різноманітних видів діяльності. Основна мета аналізу грошових коштів полягає в ідентифікації факторів, що викликає дефіцит або надлишок коштів, а також у визначенні джерела їхнього надходження і сфер їхнього направлення.

Для аналізу грошових коштів на основі даних річної звітності компанії можна використати горизонтальний та вертикальний методи. Горизонтальний аналіз грошових потоків охоплює дослідження змін в масштабах утворення плюсового або від`ємного значення чистого грошового потоку компанії відповідно до кожного джерела, визначення темпів швидкості їхнього зростання або

зменшення, та вирахування загального напрямку у зміні їх величини. Метою горизонтального аналізу є визначення критичних змін у показниках та їх оцінка. Результати застосування горизонтального аналізу грошових коштів продемонстровані у табл. 3.1.

Таблиця 3.1 - Горизонтальний аналіз грошових коштів АТ «Київський вітамінний завод»

№	Баланс	2021 р., тис. грн	2022 р., тис. грн	Абсолютні змінні, грн	Відносні змінні, %
1	Гроші за їх еквіваленти, у т.ч.:	67 952	136 107	68155	100,3
2	Готівка	3	4	1	33,3
3	Рахунки в банках	67 949	136 103	68154	100,3

Джерело: складено на основі Додатку А.

Як видно з табл. 3.1, обсяг грошових коштів в АТ «Київський вітамінний завод» збільшився на 68 155 тис. грн, або зріс в два рази. Збільшення відбулося за рахунок значного збільшення коштів на рахунках в банку, так як саме цей показник має вирішальну роль в загальному обсязі грошових коштів, адже ставить більше ніж 99% від всього обсягу грошових коштів. Тобто, відповідно до вирішальної ролі грошових потоків в обсязі, значення показника зросло вдвічі, що й зумовило відповідне зростання і загального показника грошових коштів в установі. Щодо структури грошових коштів, то вона не змінилася у відношенні між готівковими та безготівковими коштами.

Збільшення показника грошових коштів вдвічі демонструє позитивний фінансовий стан компанії та ефективність її діяльності, в результаті якої і отримане таке збільшення.

Аналіз структури грошових потоків відображає дослідження структури позитивних, негативних та чистих грошових потоків відповідно до напрямку економічної діяльності, аналізу кожного джерела надходження та вибуття грошових коштів. При застосуванні вертикального методу проводиться розрахунок питомої частки окремого субрахунку статті до загальної вартості статті грошових коштів, оцінити зміни. Це дозволить визначити головні напрямки в змінах грошових коштів. Результати вертикального аналізу грошових коштів наведені у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 - Вертикальний аналіз грошових коштів АТ «Київський вітамінний завод»

№	Показник	2021 р., тис. грн	2022 р., тис. грн	На початок 2022 р., %	На кінець 2022 р., %
1	Гроші за їх еквіваленти	67 952	136 107	100	100
2	Готівка	3	4	4	2
3	Рахунки в банках	67 949	136 103	99,6	99,8

Джерело: складено на основі Додатку А.

Отже, частка готівкових коштів в загальну обсязі грошових коштів в АТ «Київський вітамінний завод» є доволі незначною, та становить лише 0,004% на початку звітного періоду та 0,002% в кінці звітного періоду. Проте це не говорить про зменшення обсягу готівкових коштів, так як загальна вартість грошових коштів зросла вдвічі завдяки збільшенню обсягу грошових коштів на рахунках в банку вдвічі. Це пояснюється тим, що в основному розрахунки від операційної діяльності компанія отримує в безготівковому вигляді, як і переважна більшість підприємств, а єдиний фактор наявності готівки – це використання її для підзвіту чи розрахунку з фізичними особами, що є дуже рідко. Сума наявної готівки в касі на кінець звітного періоду становить 4 000 грн, що рівно для фактично наявності готівки відповідно до умов законодавства і при мінімальних лімітах.

Відповідно до проведеного аналізу можна зробити висновок, що АТ «Київський вітамінний завод» демонструє тенденцію до збільшення обсягу грошових коштів на рахунках відповідно до збільшення величин безготівкових коштів. Це зумовлюється тим, що компанія збільшила обсяги своєї діяльності порівняно з попередніми роками у зв`язку із різким збільшенням попиту на її продукцію через військові дії в Україні, так як, на жаль, різко збільшилася кількість людей, що потребують лікування.

Особливістю вертикального аналізу є те, що можна провести аналіз грошових коштів відповідно до кожного з напрямків діяльності установи. Так, в табл. 3.3 продемонстрований вертикальний аналіз грошових коштів АТ «Київський вітамінний завод» від операційної діяльності.

Таблиця 3.3 - Вертикальний аналіз руху грошових коштів від операційної діяльності в АТ «Київський вітамінний завод»

№	Показник	2021 р., тис. грн	2022 р., тис. грн	Абсолютні змінні, грн	Відносні змінні, %
1	Надходження від реалізації продукції	3 210 292	3 386 249	175 957	0,06
2	Надходження від повернення ПДВ	60 946	74 920	13 974	0,18
3	Надходження від цільового фінансування	0	182	182	182
4	Надходження авансів від покупців і замовників	27 797	39 982	12 185	0,30
5	Надходження від повернення авансів	675	3 448	2 773	5,11
6	Інші надходження	664	2 409	1 745	3,62
7	Витрачання на оплату товарів	1 969 772	1 983 318	13 546	0,01
8	Витрачання на оплату праці	337 177	335 131	-2 046	-0,01
9	Витрачання на ЄСВ	76 670	81 983	5 313	0,06
10	Витрачання на оплату зобов’язань з податків і зборів	131 923	171 235	49 312	0,23
11	Витрачання на ПДВ	47 821	88 086	40 265	0,46
12	Витрачання на оплаті зобов’язань з інших податків та зборів	84 102	83 149	-953	-0,02
13	Витрачання на оплату авансів	668 927	752 250	83 323	0,11
14	Витрачання на оплату повернення авансів	634	223	-411	-2,84
15	Інші витрачання	28 863	30 762	1 899	0,07

Джерело: складено на основі Додатку В.

Відповідно до проведеного аналізу руху грошових коштів від операційної діяльності можна зробити такі висновки: надходження від реалізації продукції зросло лише на 6%, але даний показник однаково вагомо впливає на показник грошових коштів, так як має найбільшу витому вагу серед інших показників. Відповідно видатки на виробництво продукції також зросли, проте лише на 1%, що говорить про збільшення ефективності виробництва. Варто зазначити, що зменшилися витрати на оплату праці на 1%, причиною цього може слугувати нестача кадрів, яка виникла в країні у зв’язку із воєнними діями. Проте цей

показник не має різкого впливу на загальний показник грошового потоку чи загалом діяльності компанії. Також збільшилися надходження від цільового фінансування в розрізі аналізу грошових потоків від операційної діяльності і становлять 182%, так як в попередніх періодах такого фінансування компанія не мала. Причиною цього може слугувати державна програма «Доступні ліки», відповідно до якою АТ «Київський вітамінний завод» почала співпрацювати з державою.

Відповідно до наведеного в табл. 3.4 аналізу показників грошового потоку від інвестиційної діяльності можна зробити висновок, що основним вектором витрат в АТ «Київський вітамінний завод» в звітному періоді була робота над поліпшенням виробництва за рахунок придбання нового устаткування, так вартість витрат на придбання необоротних активів зросла на 28%. Відповідно до цього й відбулося збільшення прибутку від реалізації продукції, при меншій кількості задіяного персоналу. Також установа отримала значний прибуток від отриманих відсотків, більші за минулорічний показник в 3,36 разів. Це означає, що компанія активно працює над пошуком інвестиційно привабливих проектів та можливостей отримання додаткового прибутку.

Таблиця 3.4 - Вертикальний аналіз руху грошових коштів від інвестиційної діяльності в АТ «Київський вітамінний завод»

№	Показник	2021 р., тис. грн	2022 р., тис. грн	Абсолютні зміни, грн	Відносні зміни, %
1	Надходження від отриманих відсотків	1 741	5 843	4 102	235
2	Витрачання на придбання необоротних активів	77 721	107 280	29 559	38

Джерело: складено на основі Додатку В.

Провівши аналіз від фінансової діяльності (табл. 3.5), можна стверджувати, що АТ «Київський вітамінний завод» має хорошу репутацію як боржника, так як вчасно проводить погашення отриманих кредитних позик. Збільшення кредитної позики на 26% зумовлюється тим, що компанія витратила більше коштів на витрати на оснащення виробництва.

Таблиця 3.5 - Вертикальний аналіз руху грошових коштів від фінансової діяльності в АТ «Київський вітамінний завод»

№	Показник	2021 р., тис. грн	2022 р., тис. грн	Абсолютні змінні, грн	Відносні змінні, %
1	Надходження від отримання позик	125 000	169 000	44 000	0,26
2	Погашення позик	125 000	169 000	44 000	0,26
3	Інші платежі	1 389	0	-1 389	-1389

Джерело: складено на основі Додатку В.

Отже, провівши вертикальний та горизонтальний аналізи грошових потоків та грошових коштів, можна зробити висновок, що АТ «Київський вітамінний завод» має хорошу фінансову стійкість. Не зважаючи на зовнішні фактори товариство продовжило збільшувати обсяг отримуваного прибутку, на відміну від компаній інших сфер. Підприємство націлене на переоснащення виробництва відповідно до сучасним можливостям, так як активно виділяє на це кошти, відповідно інвестиційних показників. Висока платоспроможність також демонструється у відносинах із кредиторами, так як компанія вчасно погашає отримані позики.

3.3 Прогнозування тенденцій руху грошових коштів підприємства

Нинішній етап розвитку економіки в Україні відзначається високою динамікою змін у зовнішньому середовищі, що призводить до зростання ризиків для економічної діяльності установи.

Різні чинники зовнішнього середовища, такі як збільшення конкурентності в сфері діяльності, військові дії, проблеми в логістиці (через відсутність морських шляхів поставок, важка ситуація на наземних кордонах, неможливість проведення нічної логістики, інфляція національної валюти та інше, можуть виступати як каталізатори, так і тормоза зміни конкурентного рівня установи на ринку. За даних факторів важливим стає впровадження успішної системи комплексно керівництва

в компанії, що набуває особливої актуальності для українських підприємств. В сучасний момент менеджери часто не мають належної системи або налагоджених правил для системного моніторингу та створення прогнозів щодо майбутньої діяльності. Загалом в більшості існує реактивний стиль керування, коли рішення визначається відповідно до чинників, які виникли на даний момент.

Зростає значущість розробки ефективного механізму керування грошовими коштами. Сучасна практика потребує ухвалення як збалансованих, так і новаторських рішень, що формуються на глибокому поєднанні досягнень нинішньої економічної теорії та практичного досвіду фінансового менеджменту. Відповідно до цього, основні завдання керування грошовими потоками продемонстровано на рис. 3.4.

Рисунок 3.4 - Основні завдання керування грошовими потоками
Джерело: згруповано за інформацією [15].

Зміцнення управління фінансовими потоками підприємства передбачає важливий стратегічний курс - введення системи моніторингу. Методи аналізу грошових коштів та грошових потоків безперестанку проходять процес вдосконалення відповідно до змін, що відбувається в економічному оточенні нашої країни.

Так, керівництву АТ «Київський вітамінний завод» слід звернути увагу на процеси моніторингу за фінансовими ресурсами через їх порівняння відповідно до

економічної ефективності філій в Казахстані, Молдові та Україні. Різні нормативні підгрунтя та економічні ситуації в країнах при вивченні детального моніторингу з порівняннями даних з усіх установ, дасть змогу визначити негативні та позитивні моменти на фоні інших факторів, які можуть реально статися в тій чи іншій країні, де Товариство провадить економічну діяльність.

До того ж варто зазначити, що в українському законодавстві відсутня повністю регламентована база та уніфікована форма аналізу грошових коштів та потоків, що зумовлює отриманню неточних результатів при проведенні аналізу. Таким чином, при залученні практики країн-контрагентів компанія зможе проаналізувати нормативи щодо аналізу грошових коштів та грошових потоків, і після глибокого структурування наведених практик та теорії, провести грунтовне комплексне дослідження руху грошових коштів.

Також, варто зазначити, що один із КВЕД компанії відповідає за дослідження обраної галузі. Відповідно при залученні в дане направлення інвестиційного потоку, установа зможе отримати не те що прибуток, при раціональному використанні інвестиційних ресурсів, а й збільшення видів продукції, ще збільшення ефективності виробництва, зменшенню витрат на виробництво, за рахунок пошуку й залучення новітніх технологій в виробництво.

В сучасних реаліях керівництво компанії може направити один з векторів своєї роботи на покращення взаємостосунків між державою та товариством. За рахунок цього в даний момент компанія може отримувати високі замовлення за рахунок проведення тендерів. Так, після початку співпраці із державою по програмі «Доступні ліки» можна спостерігати збільшення цільового фінансування, проте воно не перекриє обсягу всіх доходів компанії. Також можна звернути увагу, на ще один напрям пов’язаний із державою - це залучення до співпраці заклади медицини та аптеки, особливо ближче до окупованих територій, де вироблена продукція принесе досить велику користь. Налагодження збуту медикаментів в запропонованому вище варіанті може також доволі різко покращити рівень грошового потоку від операційної діяльності. Також, компанії слід провести аналіз грошових потоків у розрізі в відносинах між контрагентами.

АТ «Київський вітамінний завод» слід подумати над можливостями розширення ринку за межі України та пошуку нових каналів збуту. Такі канали не повинні мати пов’язаних моментів з уже створеними каналами, зокрема за контрагентами компанії між третьою стороною та філією. АТ « Київський вітамінний завод» отримає кращу позицію на ринку, якщо для розрахунків у своїй сфері діяльності установа зможе пришвидшити логістику грошових коштів за рахунок використання новітніх валют чи електронних валют. Така практика дасть змогу компанії провадити розрахунки в терміні декількох годин без залежності від країни чи місця перебування контрагента. Розширення ринку дасть компанії можливість провести диференціацію діяльності та проводити певний вид діяльності в момент, коли він найбільш необхідний. Також компанії слід звернути увагу на рекламну кампанію, так як це дасть змогу тримати нові канали збуду, нових контрагентів, які лише потрапили на ринок. Відповідно до цього, установа перейде на постійний процес виробництва без зупинку.

АТ «Київський вітамінний завод» займає хорошу позицію щодо своєї фінансової стійкості та платоспроможності та використанню руху грошових коштів та потоків. Варто зазначити що грошові потоки прямо наслідкові впливають на позицію компанії на ринку та у ставленні зовнішніх користувачів до неї. Установа проводить ефективну політику щодо оновлення оснащення виробництва, використання кредитних коштів та розрахунку із контрагентами. Аналіз руху грошових коштів відповідно до горизонтальної та вертикальної методики, відображає підтримку напрямку діяльності, у якому рухається товариство.

Для залучення інвестицій до АТ «Київський вітамінний завод» слід звернути увагу на розширення кордонів своєї діяльності, збільшення асортименту виготовленої продукції та більш тісну співпрацю з державами, адже саме держава є найбільшим замовником установи. Поглиблення відносин за рахунок залучення до державних програм, дасть компанії не лише стабільного і гарантованого контрагента, а й за рахунок державних програм збільшить кількість людей, залучених до використання її продукції, і відповідно збільшить кількість бажаючих придбати продукцію досліджуваної компанії.

Висновки до розділу 3

Отже, нами було визначено, що важливою складовою для успішної діяльності підприємства є наявність у нього достатніх фінансових ресурсів. Що дозволяє здійснювати економічно вигідну діяльність в процесі успішного управління. Це слугує вагомим фактором в забезпеченні платіжної можливості підприємства та загальної. Відповідно до цього, в процесі господарської діяльності компанії важливо постійно здійснювати аналіз грошових потоків задля ефективного їх управління.

1. Наслідками аналізу грошових потоків підприємства є можливість користувачам отримати необхідну інформацію щодо фінансового стану підприємства. Аналіз грошових коштів дає змогу раціонально оцінити наявну кількість грошових ресурсів, можливість залучення грошових коштів до інвестицій та отримання прибутку, виявити ризики компанії.

2. На основі отриманих результатів вертикального та горизонтального методу аналізу структури грошових потоків можна зробити висновок, що компанія націлена на модернізацію виробництва, це відображається в негативному чистому грошовому потоці від інвестиційної діяльності та аналогічно негативному чистому грошовому потоці від фінансової діяльності, що зумовлене вчасним покриттям короткострокових позик і дотриманням хорошої кредитної історії. Позитивний грошовий потік від операційної діяльності, характеризує ефективність компаній щодо основного виду діяльності.

3. Знайдено сферу в якій АТ «Київський вітамінний завод» має необхідність зосередити свою увагу. А саме почати роботу в напрямку отримання замовлень через тендери, що збільшить цільове фінансування, тобто відбудеться прихід грошових потоків від операційної діяльності.

ВИСНОВКИ

У проведеному дослідженні теоретично узагальнено існуючі проблемні питання у сфері бухгалтерського обліку та управління грошовими коштами та потоками, на основі чого запропоновано вдосконалення методологічних та організаційних засад побудови системи обліку грошових коштів.

1. Правильне розуміння сутності економічного змісту грошових коштів необхідно для правильного використання у господарській діяльності товариства. Грошові кошти виступають у різних формах і висловлюють свою сутність через свої функції. Грошові кошти знаходяться в постійному русі завдяки функціям платежу то засобу обігу. Рух грошей у внутрішньому обороті «АТ «Київський вітамінний завод» являє собою грошовий потік, виражений у готівкових та безготівкових формах, що, в свою чергу, опосередковане рух товарів і послуг. У фінансовій звітності рух грошових коштів підприємства відображається з операційної діяльності, інвестиційної діяльності та фінансової діяльності.

2. Стаття балансу «Гроші та їх еквіваленти» відображає інформацію про готівкові кошти, грошові кошти на банківському рахунку, грошові кошти у дорозі, електронні гроші та їх еквіваленти. Звіт, що містить дані за операційними, інвестиційними та фінансовими операціями про отримання та відпуск грошових коштів протягом звітного періоду, є звітом про рух грошових коштів. АТ «Київський вітамінний завод» складає звіт про рух грошових коштів за прямим методом. На підставі цього звіту користувачеві надається докладна картина операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства звітний період.

3. На АТ «Київський вітамінний завод» використовують у своїй господарській та обліковій діяльності всі первинні документи з обліку готівкових і безготівкових розрахунків. Синтетичний облік грошових коштів ведуть на рахунку 30 «Готівка» та 31 «Рахунки в банках». Реєстрами аналітичного обліку є Касова книга та Виписка банку. Дані реєстри є головною підставою для здійснення записів

журнал-ордер «1 та відомості до нього №1.2 відповідно. Господарство дотримується ліміту готівки в касі, який становить 4 000 грн.

4. Для забезпечення реалізації контрольної функції системою бухгалтерського обліку необхідно мати чітку послідовність контрольних процедур щодо наявності грошових коштів. Для цього насамперед проводиться інвентаризація касового господарства на підприємстві, після цього передбачення проведення документальної перевірки касових операцій, а за ним банківських, все це фіксується в акті про інвентаризацію грошових коштів.

5. Запропоновано внести зміни до робочого плану рахунків базового підприємства до окремих рахунків, де обліковуються грошові кошти, а саме: рахунок 30 «Готівка» та субрахунки 301 «Грошові кошти в касі в національній валюті» та 302 «Грошові кошти в касі іноземній валюті», рахунок 31 «Грошові кошти на рахунках банку» і субрахунки 311 «Грошові кошти на поточних рахунках в національній валюті» та 312 «Грошові кошти на поточних рахунках в іноземній валюті», 33 «Інші кошти» та субрахунок 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті». Це сприятиме більш достовірному відображення об’єкту дослідження у фінансовій звітності.

6. На сьогоднішній день в АТ «Київський вітамінний завод» є багато напрямків, у яких можна вдосконалювати існуючу систему обліків грошових коштів. Перспективи подальших досліджень полягають у пошуку нових методів, механізмів та форм удосконалення організації обліку готівкових та безготівкових коштів. Надано рекомендації щодо проведення аналізу нормативної бази щодо аналізу грошових коштів та грошових потоків країн, де знаходяться філії товариства, це дасть змогу створити більш поглиблену структуру дослідження грошових коштів та їх руху. Також надано практичні рекомендації щодо поглиблення співпраці з державою, що дозволить отримати компанії більші прибутки та збільшити загальний рейтинг виробництва на ринку. Адаптація аналізу обліку грошових коштів на підприємстві до іноземної бази, провадження нових методів значно покращить організації та облік готівки, та безготівкових коштів зменшить ризик помилок та підвищить ефективність діяльності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Остафійчук С.М. Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2011. №33 (2). С. 215-220. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/4839 (дата звернення: 10.10.2023);
2. Облік у зарубіжних країнах: навч.-метод. посіб / за ред. В.Ш. Єфіменка, Л.І. Лук'яненка. Київ: КНЕУ, 2005. 211 с. (дата звернення: 10.20.2023);
3. Словник економічних термінів: менеджмент, маркетинг, підприємсництво: нав. посіб./ за ред. Завадського Й.С., Осовської Т.В., Юркевича О.О.. Житомир: ЖІТІ, 1999. 444 с. (дата звернення: 10.10.2023);
4. Економічний словник [Уклад.: Завадський Й.С., Осовська Т.В., Юркевич О.О.]. Київ. 2007. 358 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR/EKONOMIC_SL_2006.pdf (дата звернення: 10.10.2023);
5. Фінансовий облік (облік активів): навч. посіб. / за ред. Бабіча В.В., Сагової С.В. Київ: КНЕУ, 2006. 282 с. (дата звернення: 10.10.2023);
6. Івченко Л.В. Сутність грошових коштів: підходи до визначення. *Електронне видання: Глобальні та національні проблеми економіки.* 2016. №10. С. 798-803. URL: http://global-national.in.ua/archive/10-2016/167.pdf (дата звернення: 12.10.2023);
7. Про е-гривню – цифрові гроші Національного банку. Платежі та розрахунки. Офіційний сайт НБУ. URL: https://bank.gov.ua/ua/payments (дата звернення: 12.10.2023);
8. Говорушко Т.А. Функції та роль грошей у сучасній економіці. *Науковий вісник. Формування ринкових відносин в Україні.* 2012. №9. С. 7-11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2012_9_4 (дата звернення: 10.12.2023);
9. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів». виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку

від 13.02.2019 №929/019. Дата оновлення 13.02.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 16.10.2023);

10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73. Дата оновлення 17.02.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 16.10.2023);
11. Жовна О.М., Риженко Д.С. Організація системи та механізму управління грошовими потоками підприємства. *Електронний журнал: Ефективна економіка.* 2016. №6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5042 (дата звернення: 16.10.2023);
12. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / за ред. Поддєрьогіна А.М. Київ: КНЕУ, 2005. 536 с. (дата звернення: 16.10.2023);
13. Яструбецька Л.С. Грошові потоки в оцінці інвестиційного проекту. *Електронний журнал: Ефективна економіка.* 2015. №5. С. 101-109. URL: *http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3920* (дата звернення:);
14. Жмурко Ю.В. Облікове забезпечення управління грошовими потоками. *Науковий журнал. Молодий вчений.* 2018. №1(2). С. 883-887. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_1%282%29__76 (дата звернення: 10.10.2023);
15. Нагайчук В.В. Управління грошовими потоками підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень.* 2014. №73 1(52). С. 245-249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2014_1_39 (дата звернення: 16.10.2023);
16. Клименко О.В. Теоретичне визначення та класифікація грошових потоків підприємства. *Електронний журнал: Ефективна економіка*. 2013. №9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2336 (дата звернення: 17.10.2023);
17. Циган. Р.М., Костюк О.С. Стратегічне управління грошовими потоками. *Електронний журнал: Ефективна економіка*. 2013. №12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1635 (дата звернення: 17.10.2023);

18. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV. Дата оновлення 10.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 10.10.2023);
19. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 14.12.2021р. №929/022. Дата оновлення 14.12.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення:13.10.2023);
20. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції» виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від14.12.2019 №929/010. Дата оновлення: 14.12.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 13.10.2023);
21. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 20.12.2000 №2121-III. Дата оновлення 29.07.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 13.10.2023);
22. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999р. №679- XIV. Дата оновлення 02.07.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 13.10.2023);
23. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003р. №436-IV. Дата оновлення 08.10.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 13.10.2023);
24. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. №2755-VI. Дата оновлення 03.09.2023 URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 13.10.2023);
25. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 06.07.1995р. №265/95-ВР. Дата оновлення 01.08.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 13.10.2023);
26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції» затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.02.2002р. №147.

Дата оновлення 03.11.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення:)13.10.2023;

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» затв. наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000р. №193. Дата оновлення 17.02.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 13.10.2023);
28. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.199р. №291. Дата оновлення 29.07.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 17.10.2023);
29. Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні: затв. постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. №148. Дата оновлення 08.10.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 17.10.2023);
30. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013р. №433. Дата оновлення 30.12.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 19.10.2023);
31. Положення про випуск електронних грошей та здійснення платіжних операцій з ними: затв. постановою Правління Національного банку України від 29.09.2022р. №210. Дата оновлення 24.06.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 19.10.2023);
32. Коментар Національного банку щодо рівня інфляції у липні 2023 року. Новини. Офіційний сайт НБУ. Київ, 2023. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-rivnya-inflyatsiyi-u-lipni-2023-roku (дата звернення: 19.10.2023);
33. Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті: затв. постановою Правління Національного

банку України від 02.01.2019р. №5. Дата оновлення 19.08.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 22.10.2023);

34. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві: закон України від 16.01.2020р. №466-IX. Дата оновлення 01.01.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 22.10.2023);
35. НБУ встановив облікову ставку на рівні 16% та водночас залишив незмінними процентні ставки за своїми операціями з банками. Офіційний сайт НБУ. Київ. 2023 URL:https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-vstanoviv-oblikovu-stavku-na-rivni-16-ta-vodnochas-zalishiv-nezminnimi-protsentni-stavki-za-svoyimi-operatsiyami-z-bankami (дата звернення: 22.10.2023);
36. Піскунова Н.О. Пошук оптимальної моделі управління грошовими потоками. *Електронний журнал: Ефективна економіка.* 2017. №2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5454 (дата звернення: 24.202023);
37. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008р №514-VI. Дата оновлення 01.01.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 24.10.2023);
38. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022р. №2465-IX. Дата оновлення 01.01.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 24.10.2023);
39. Лист про облікову політику: затв. наказом Міністерства фінансів України від 21.12.2005р. 31-3400-10-5/27793. Дата оновлення 21.12.2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення:);
40. Фінансовий облік: навч.посіб. / за ред. Крупки Я.Д., Задорожного З.В., Гудзя Н.В. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 451 с. (дата звернення: 24.10.2023);
41. Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України: затв. постановою Правління Національного банку України від 24.02.2022р.

№28. Дата оновлення 09.05.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 22.10.2023);

42. Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних засобів: затв. постановою Правління Національного банку України №163 від 29.07.2022р. Дата оновлення 29.07.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 22.10.2023);
43. Інструкція про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавача платіжних послуг з обслуговування рахунків: затв. постановою Правління Національного банку України №162 від 29.07.2022р. Дата оновлення 01.04.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 23.10.2023);
44. Музиченко К.О. Економічна сутність розрахункових операцій. *Збірник наукових робіт: Управління Розвитком.* 2014. №15. С. 66-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_15_32 (дата звернення: 23.10.2023);
45. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / за ред. Садовської І.Б., Божидарнікова Т.В., Нагірської К.Є. Центр учбової літератури, 2013. 688 С. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/Sadovs-ka-.B.-Bukhhalters-kyy-oblk-2013.pdf (дата звернення: 20.10.2023);
46. Бухгалтерський облік. Загальна теорія: навч. посіб./ за ред. Сахарцевої І.І., Г.А. Семенюка. Кондор. 2010. 554 С. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/12183/3/Accounting.pdf (дата звернення: 20.10.2023);
47. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018р. №2473-VIII. Дата оновлення 12.01.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 23.10.2023);
48. Фінансовий обілк: навч.посіб. / за ред. Сук Л.К. Київ. 2015. 647 С. URL: http://www.mktek.com.ua/wp-content/uploads/Syk_Fin_obl_2015.pdf (дата звернення: 22.10.2023);
49. Радченко М.А. Особливості відображення електронних грошей в обліку. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка».* 2015. №1

(45). С. 121-124. URL: http://www.visnyk-ekon-old.uzhnu.edu.ua/images/pubs/45/2/45_2_121-124_Радченко.pdf (дата звернення: 22.10.2023);

50. Про внесення змін до Податкового кодексу України а інших законодавчих актів України щодо платіжних послуг: Закон України від 12.01.2023р. №2888-IX. Дата оновлення 12.01.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 23.10.2023);
51. Особливості казахстанського ринку Державних закупівель. Економічне співробітництво. *Офіційний сайт Посольства України в Республіці Казахтан*. 2020. URL: https://kazakhstan.mfa.gov.ua/ukrayinatark/ekonomichne-spivrobitnictvo/osoblivosti-kazahstanskogo-rinku-derzhavnih-zakupivel (дата звернення:23.10.2023);
52. Віртуальна валюта: визнання й оцінка в контексті МСФЗ. *Офіційний сайт Ліга.Закон.* 2019. URL: https://ips.ligazakon.net дата звернення: 23.10.2023);
53. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: затв. наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. Дата оновлення 29.07.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення:23.10.2023);
54. Несходовський І.С. Облік грошових коштів та контроль їх виконання в підприємствах торгівлі. *Інноваційна економіка.* 2015. С. 354-358 с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_4_61 (дата звернення: 28.10.2023);
55. Скакун Л.А. Фінансова звітність – основне джерело фінансової інформації. *Облік і фінанси АПК: освітній портал.* 2019. URL: https://magazine.faaf.org.ua/finansova-zvitnist-osnovne-dzherelo-finansovoi-informacii.html (дата звернення: 28.10.2023);
56. Про примітки до річної фінансової звітності: затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.11.2000р. № 302. Дата оновлення: 10.08.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 28.10.2023);
57. Спільник І.В., Загородна О.М. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації.* 2017. №1(2). С. 67-85. URL:

http://ibo.wunu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/312 (дата звернення: 01.11.2023);

58. Вареник В.М. Аналіз управління грошовими потоками в економіці України: аналітичний аспект. *Електронний журнал: Ефективна економіка. 2013*. №1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=899 (дата звернення: 01.11.2023);
59. Кошельок Г.В. Інформаційне забезпечення аналізу грошових потоків підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень.* 2014. №3. С. 232-239. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2014_3_37 (дата звернення: 09.11.2023);
60. Воскресенська Т.О. Дослідження підходів до аналізу грошових коштів підприємства з використання облікової інформації. *Електронне видання: Економіка та суспільство.* 2021. №31. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/722 (дата звернення: 09.11.2023);

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс (Звіт про фінансовий стан) АТ «Київський вітамінний завод за 2022 рік

Актив	**Код рядка**	**2021 рік, Тис.грн.**	**2022 рік, Тис.грн.**
1	**2**	**3**	**4**
І. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	12 619	12 876
первісна вартість	1001	26 762	32 464
накопичена амортизація	1002	(14 143)	(19 588)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	71 955	75 210
Основні засоби:	1010	430 591	380 677
первісна вартість	1011	874 100	942 892
знос	1012	(443 509)	(562 215)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість	1021	-	-
накопичена амортизація	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом І	**1095**	**515 165**	**468 763**
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	1100	840 538	1 371 271
Виробничі запаси	1101	355 451	565 269
Незавершене будівництво	1102	38 897	64 516
Готова продукція	1103	438 069	737 429
Товари	1104	8 120	4 057
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	431 525	231 014

Продовження додатку А

1	2	3	4
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	53 803	41 457
з бюджетом	1135	47 554	38 485
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахування доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 600	3 791
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти:	1165	67 952	136 107
готівка	1166	3	4
рахунки в банках	1167	67 948	111 103
Витрати майбутніх періодів.	1170	1 097	5 497
Частка при страхована у страхових резервах у тому числі:	1180	-	-
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних витрат	1182	-	-
резервах не зароблених премії	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	**1 447 069**	**1 831 188**
III. Необоротні активи, отримування для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
БАЛАНС	1300	**1 962 234**	**2 299 951**

Пасив	Код рядка	2021 рік, грн	2022 рік, грн
1	**2**	**3**	**4**
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	15 368	15 368
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	351 197	346 474
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 280 353	1 505 683
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	**1495**	**1 646 918**	**1 867 525**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	-	-	-

Продовження додатку А

1	2	3	4
Відстрочений податкові зобов'язання	1500	37 568	11 253
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Дострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	3 119	2 387
Дострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільова фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі: резерв дострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних витрат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв за виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	**1595**	**40 687**	**13 640**
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: Достроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	184 056	268 804
розрахунками з бюджетом	1620	16 388	11 940
у тому числі з податку на прибуток	1621	15 076	3 1633
розрахунками зі страхування	1625	4 246	8 343
розрахунками з оплати праці	1630	13 870	15 640
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	3	716
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	47 555	114 510
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	8 511	4 014
Усього за розділом III	**1695**	**274 629**	**418 786**
V Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття		**-**	**-**
Баланс		**1 962 234**	**2 299 951**

Додаток Б

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) АТ «Київський вітамінний завод» за 2022р.

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	2021 рік, грн.	2022 рік, грн.
1	**2**	**3**	**4**
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 086 842	3 037 919
Чисті зроблені страхові премії	*2010*	-	-
премії підписані, валова сума	*2011*	-	-
премії, передані у перестрахування	*2012*	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	*2013*	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві не зароблених премій	*2014*	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1050	(1 632581)	(1 647 270)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	*1070*	-	-
Валовий: прибуток	2090	1 454 261	1 390 649
збиток	2095	-	-
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	*2110*	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	*2111*	-	-
зміна частки пере страховиків в інших страхових резервах	*2112*	-	-
Інші операційні доходи	2120	40 395	8 528
у тому числі: дохід від зміни вартості активів, які оцінюється за справедливою вартістю	*2121*	-	-
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарських продукції	*2122*	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	*2123*	-	-
Адміністративні витрати	2130	(131 120)	(101 578)
Витрати на збут	2150	(862 490)	(994 583)
Інші операційні витрати	2180	(199 675)	(96 598)
у тому числі: витрати від зміни вартості активів, які оцінюється за справедливою вартістю	*2181*	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	*2182*	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	301 389	206 418
збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	5 843	1 741
Інші доходи	2240	2 117	1 180

Продовження додатку Б

1	2	3	4
У тому числі: *Дохід від благодійної допомоги*	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(3 726)	(1 389)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	(30 134)	(1 021)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	*2275*	-	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	275 489	206 929
збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(55 918)	(38 663)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	219 571	168 266
збиток	2355	-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	2021 рік, грн.	2022 рік, грн.
1	**2**	**3**	**4**
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	1 036	1 217
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	**2450**	1 036	1 217
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	**2460**	1 036	1 217
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	**2465**	220 607	169 483

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	2021 рік, грн.	2022 рік, грн.
1	**2**	**3**	**4**
Матеріальні затрати	2500	1 684 683	1 586 315
Витрати на оплату праці	2505	394 499	373 713
Відрахування на соціальні заходи	2510	76 021	74 318
Амортизація	2515	131 175	141 918
Інші операційні витрати	2520	539 470	663 765
Разом	**2550**	2 825 848	2 840 029

Продовження додатку Б

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	**Код рядка**	**2021 рік, грн.**	**2022 рік, грн.**
1	**2**	**3**	**4**
Середньорічна кількість простих акцій	2600	31364	3164
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	7 000,73332	5 364,94070
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Додаток В

Звіт про рух грошових коштів АТ «Київський вітамінний завод» за 2022р.

Стаття	**Код рядка**	**2021 рік, грн.**	**2022 рік, грн.**
1	**2**	**3**	**4**
І. Рух коштів у результаті операційної діяльності Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	3 386 249	3 201 292
Повернення податків і зборів	3005	74 920	60 946
у тому числі податку на додану вартість	3006	74 920	60 946
Цільового фінансування	3010	182	-
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	39 982	27 797
Надходження від повернення авансів	3020	3 448	675
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	-	-
Надходження від операційної оренди	3040	-	-
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Надходження від страхових премій.	3050	-	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	2 409	664
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(1 983 318)	(1 969 772)
Праці	3105	(335 131)	(337 177)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(81 983)	(76 670)
Зобов’язань з податків і зборів	3115	(171 235)	(131 923)
Витрати на оплату зобов’язань з податку на прибуток	3116	(88 086)	(47 821)
Витрачання на оплату зобов’язань з податку на додану вартість	3117	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов’язань з інших податків і зборів	3118	(83 149)	(84 102)
Витрачання на оплату авансів	3135	(752 250)	(668 927)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(223)	(634)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов’язані застрахована контрактами	3150	(-)	(-)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(30 762)	(28 863)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	**3195**	152 288	77 464

Продовження додатку В

1	2	3	4
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих: відсотків	3215	5 843	1 741
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Надходження від погашених позик	3230	-	-
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Інші надходження	3250	-	-
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(-)	(-)
необоротних активів	3260	(107 280)	(77 721)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)
Витрачання на надання позик	3275	-	-
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	-	-
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	**3295**	- 101 437	- 75 980
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	169 000	125 000
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(-)	(-)
Погашення позик	3350	169 000	125 000
Сплату дивідендів	3355	(-)	(-)
Витрачання на сплата відсотків.	3360	-	-
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	-	-
Витрачання на придбання частки дочірньому підприємстві	3370	-	-
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах.	3375	-	-
Інші платежі	3390	(-)	(1 389)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	**3395**	-	-1 389
Чистий рух грошових коштів за звітний період	**3400**	50 851	95
Залишок коштів на початок року	3405	67 952	66 708
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	17 304	1 149
Залишок коштів на кінець року	3415	136 107	67 952

Додаток Ґ

Наказ про облікову політику підприємства

АТ «Київський вітамінний завод»

НАКАЗ № 2

про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику підприємства

м. Київ від "4" січня 2020 року

На підставі Закону України від 16.07.99 р. N 996-XIV (поточна редакція від 16.11.2018,) «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Положень (стандартів) бухгалтерського обліку наказую:

1. Організація бухгалтерського обліку

1.1. Доручити забезпечення бухгалтерського обліку на підприємстві бухгалтерській службі на чолі з головним бухгалтером.

1.2. Бухгалтерський облік на підприємстві проводити із застосуванням комп'ютерної бухгалтерської програми 1С Бухгалтерія.

Відповідальність за рівень відповідності реєстрів обліку, порядку й способу реєстрації й узагальнення інформації, передбачених цією комп'ютерною програмою, вимогам законодавства, покладається на головного бухгалтера підприємства .

1.3. Затвердити перелік первинних документів, які застосовуються підприємством у практичній діяльності й офіційно затверджені відповідними державними органами у додатку до цього наказу.

1.4. Затвердити форми первинних облікових документів (зведених первинних документів), які застосовуються підприємством у практичній діяльності, але не затверджені відповідними державними органами у додатку до цього наказу.

1.5. Бухгалтерам проставляти на первинних документах, що відображаються в обліку, відмітку про їх обробку у вигляді кореспонденції рахунків, дати, підпису.

1.6. Затвердити право підпису довіреностей на отримання товарно-матеріальних цінностей, укладання угод директору підприємства.

Продовження додатку Ґ

1.7. Згідно з пунктом 1.3 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, яке затверджене наказом Міністерства фінансів України 24.05.95 р. за №88, (поточна редакція від 03.08.2018) всі первинні документи, облікові реєстри, фінансова, статистична та інша звітність складаються українською мовою.

1.8 Установити місце зберігання (архів підприємства) первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, виготовлених як на паперових, так і на магнітних носіях інформації (дискети, компакт-диски). Строки зберігання встановлюються відповідно до законодавства.

1.9 Затвердити розроблений на підставі Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (див. наказ МФ України №291 від 21.12.99 р. поточна редакція від 18.03.2014,) робочий план рахунків із використанням рахунків першого, другого та третього порядку.

1.10 З метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку й звітності проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, відповідно до статті 10 Закону про бухгалтерський облік та інших нормативних документів:

Інвентаризація активів і зобов'язань, під час якої перевіряються їх наявність, документальне підтвердження і стан та дається оцінка, визначається ефективність застосування окремих принципів, методів і процедур бухгалтерського обліку і розробляються пропозиції щодо зміни окремих параметрів облікової політики на наступний звітний період (рік), проводиться перед складанням річної фінансової звітності підприємства в період з 15 листопада до 30 грудня в обов'язковому порядку. Точний час і порядок її проведення, відповідальні особи визначаються керівником підприємства окремим письмовим розпорядженням (наказом) керівника;

Продовження додатку Ґ

У всіх інших випадках об'єкти й періодичність проведення інвентаризації визначаються керівником підприємства на підставі чинного законодавства у міру необхідності. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань затвердженою наказом Міністерстві Фінансів України 02.09.2014 № 879 (поточна редакція 18.11.2016) (далі - Інструкція № 879). (наводиться повний перелік об’єктів та періодичність (або умови) інвентаризації №154.

Для проведення інвентаризаційної роботи (планових та позапланових інвентаризацій активів та зобов'язань, списання основних засобів, малоцінних, інших матеріальних цінностей тощо) затвердити постійно діючу інвентаризаційну комісію у складі:

Голова комісії:___Телявський В.І. _____

Члени комісії:_Павленко Т.Є. _____

Права й обов'язки та завдання, які покладаються на членів постійно діючої інвентаризаційної комісії, визначені Інструкцією № 879.

Додатково до завдань, обумовлених Інструкцією № 879, на постійно діючу інвентаризаційну комісію покладаються завдання: з визначення ефективності застосовуваних на підприємстві принципів, методів і процедур облікової політики; з проведення робіт щодо оцінки активів та зобов'язань; з розробки та затвердження пропозицій щодо їх зміни на наступний звітний рік, проведення внутрішнього контролю на підприємстві.

Інвентаризація каси підприємства проводиться не рідше одного разу на місяць.

2. Про облікову політику підприємства

2.1. Дозволяю змінити облікову політику, якщо:

- зміняться вимоги Міністерства фінансів України;
- зміняться статутні вимоги підприємства;
- нові (запропоновані й обґрунтовані фахівцями підприємства) положення облікової політики забезпечують більш достовірне відображення господарських операцій.

2.2. При складанні фінансової звітності встановити кордон істотності в розмірі 500 грн.,

2.3. Основним засобом визнавати актив, якщо очікуваний термін його корисного використання (експлуатації), установлений засіданням виробничої комісії, більше року (або операційного циклу, якщо він більше року), а вартісна оцінка якого дорівнює сумі, що перевищує 4000 грн.

2.4. До малоцінних необоротних матеріальних активів відносити активи, відмінні від основних засобів (на підставі класифікації, поданої в пункті 5 П(С)БО 7 "Основні засоби" і пункті 4 цього наказу), вартісна оцінка яких дорівнює сумі, що не перевищує 6000 грн.

2.5. Застосовувати при нарахуванні амортизації основних засобів методи амортизації, строк корисного використання та ліквідаційну вартість, установлені і затверджені наказом по підприємству, за результатами місяця в якому такий необоротний актив введений в експлуатацію.

2.6. Установити такі методи нарахування амортизації для:

- інших необоротних матеріальних активів - прямолінійний метод;
- малоцінних необоротних активів - у розмірі 100%-вої їх вартості в першому місяці використання об'єкта;
- предметів прокату - прямолінійний метод.

2.7. Термін корисного використання нематеріальних активів встановлюється наказом по підприємству, за результатами місяця в якому такий нематеріальний актив введений в експлуатацію.

2.8. Застосовувати прямолінійний метод амортизації нематеріальних активів.

2.9. Установити такі методи оцінки вибуття запасів:

- при відпусканні запасів у виробництво – середньозважений.
- при відпусканні товарів у реалізацію до фірмових магазинів - метод ціни продажу;
- при відпусканні запасів у реалізацію – середньозважений.

Продовження додатку Ґ

2.10. З метою недопущення розкрадань (недостач) малоцінних і швидкозношуваних предметів, переданих в експлуатацію і вилучених зі складу активів, головному бухгалтерові посилити контроль за видачею таких МШП за місцями експлуатації шляхом забезпечення проставлення в облікових картках підписів працівників в отриманні МШП, відміток про переміщення МШП між структурними підрозділами, а також складання актів на їх списання у разі непридатності до експлуатації.

3. Гармонізація бухгалтерського та податкового обліку, у зв’язку з набуттям чинності з 1 січня 2017 року змін до Податкового кодексу України, внесеними законами № 71-VIII від 01.01.2017 та № 72- VIII від 28.12.2014

3.1. Для цілей бухгалтерського обліку, використовувати національні стандарти бухгалтерського обліку, що введені в дію згідно з чинним законодавством.

3.2 Первісну вартість основних засобів збільшувати на суму витрат,що збільшують очікувані економічні вигоди від використання такого активу

3.3 Витрати, що підтримують об'єкт основного засобу у робочому стані відносити до витрат періоду , у якому такі витрати понесені

3.4. Нарахування амортизації здійснювати з урахуванням мінімально допустимих строків корисного використання основних засобів, встановлених податковим законодавством.

3.5. При визначенні собівартості виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг до загальновиробничих витрат відносити перелік витрат, що зазначений у пунктах 3.5.1, 3.5.2 та 3.5.3 даного наказу.

3.5.1 виробнича собівартість продукції, яка була реалізована у звітному періоді;

3.5.2 нерозподілені постійні загальновиробничі витрати;

3.5.3 наднормативні виробничі витрати.

1 Амортизація основних засобів, крім вантажних автомобілів вантажопідйомністю понад 2 т.

2. Амортизація нематеріальних активів.

3. Витрати на утримання та експлуатацію необоротних активів загально виробничого призначення:

а) вартість мастильних, обтиральних матеріалів та інших допоміжних матеріалів, необхідних для догляду за обладнанням і підтриманням його у працездатному стані;

б) оплата праці допоміжних робітників, які обслуговують обладнання та інших допоміжних робітників;

в) відрахування на соціальні заходи і медичне страхування перелічених вище робітників;

г) вартість спожитого палива, електроенергії, води, пари та інших видів енергії для механізмів загальновиробничого призначення;

д) вартість послуг сторонніх організацій,;

є) вартість витраченого інструменту і пристосувань;

ж) витрати на операційну оренду основних засобів тощо.

4. Витрати, пов'язані з утриманням пожежної та сторожової охорони:

а) оплата праці та відрахування на соціальні заходи і медичне страхування робітників, зайнятих охороною виробничих приміщень;

б) послуги сторонніх організацій з охорони.

5. Витрати на ремонт основних засобів:

а) витрати на ремонт будівель і споруд:

- вартість витрачених будівельних матеріалів і запасних частин;

- оплата праці та відрахування на соціальні заходи і медичне страхування робітників, які виконують ремонтні роботи;

б) витрати на ремонт обладнання, інструментів і транспортних засобів:

- вартість запасних частин та інших матеріалів, витрачених при ремонті обладнання, транспортних засобів та інструментів;

- оплата праці та відрахування на соціальні заходи і медичне страхування робітників, які виконують ремонтні роботи.

6. Витрати на охорону праці й техніку безпеки:

Продовження додатку Ґ

а) поточні витрати на улаштування вентиляційних пристроїв;

б) витрати на установлення сигналізації, необхідної з метою безпеки;

7. З метою створення єдиної системи організації бухгалтерського обліку та дотримання єдиної облікової політики для складання консолідованої звітності філіям (відділенням, структурним підрозділам) виконувати цей наказ, узгоджуючи свої дії з головним бухгалтером підприємства.

Директор __Телявський В.І. _____

З наказом ознайомлений:

Бухгалтер __Павленко Т.Є _____

АТ «Київський вітамінний завод» ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Телявський В.І. _____

«04» січня 2020 р.

Додаток Д

Прибутковий касовий ордер (Типова форма №КО-1)

Ідентифікаційний код в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України *25251822*

АТ «Київський вітамінний завод»
(найменування підприємства/установи/організації)

Прибутковий касовий ордер № *37*
від "*24*" *жовтня* 2023 року

№ з/п	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного рахунку	Сума цифрами	Код цільового призначення	Примітки
1	2	3	4	5	6
1	*311*	-	*3000,00*	-	-

Прийнято від -

Підстава *оприбуткування коштів з поточного рахунку в банку для виплати на госппотреби*

Сума *Три тисячі грн 00 коп.*
(словами)

Додатки: *квитанція банку № 329 від 24.10.2023 р.*

Головний бухгалтер *Павленко Т.Є*
(підпис, прізвище, ініціали)

Одержав касир *Павленко Т.Є*
(підпис, прізвище, ініціали)

Лінія відрізу

АТ «Київський вітамінний завод»
(найменування підприємства/установи/організації)

Квитанція
до прибуткового касового ордера
№ *37* від "*24*" *жовтня* 2023 року

Прийнято від -

Підстава *оприбуткування коштів з поточного рахунку в банку для виплати на госппотреби*

Сума Три тисячі грн 00 коп.
(словами)

М. П.

Головний бухгалтер
Павленко Т.Є
(підпис, прізвище, ініціали)

Касир *Павленко Т.Є*
(підпис, прізвище, ініціали)

Додаток Ж

Видатковий касовий ордер (Типова форма №КО-2)

ТОВ «Київський вітамінний завод»
(найменування підприємства/установи/організації)

Ідентифікаційний код в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України
35251822

Видатковий касовий ордер
від "*23*" *жовтня* 20*23* року

№ з/п	Номер документа	Дата складання	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного рахунку	Сума	Код цільового призначення
1	2	3	4	5	6	7
1	*32*	*23.10.2023*	*372*	-	*3000,00*	-

Видати *Совенко Андрію Петровичу*
(прізвище, ім'я, по батькові)

Підстава *на господарські потреби*

Сума *Три тисячі грн 00 коп.*
(словами)

Додаток:

Керівник *Телявський В.І* (підпис,прізвище,ініціали) Головний бухгалтер *Павленко Т.Є* *(підпис,прізвище, ініціали)*

Одержав *Три тисячі грн 00 коп.*
(словами)

«*23*» *жовтня* 20*23* року

Підпис одержувача

Весела

За *паспорт серії ОЛ № 13957, виданий РУ ГУ Деснянського району м. Києва 10.07.2015*
(найменування, номер, дата та місце видачі документа, який засвідчує особу одержувача)

Видав касир *Павленко Т.Є*
(підпис,прізвище, ініціали)

Додаток И

Журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових документів

2023 року

№ з/п	Прибутковий/видатковий документ		Надійшло (витрачено) грошей		Примітки
			на заробітну плату, премії, стипендії	на відрядження та інші цілі	
	дата	номер			
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
1	Залишок на	-	-	-	-
		-	-	-	-
2	20.10.2023	ВКО № 1	-	3500,00	Прибутковий касовий ордер № 1 — отримано готівку з банку на відрядження
3	21.10.2023	ВКО № 2	-	14000,00	Прибутковий касовий ордер № 2 — отримано виручку від реалізації товарів
4	22.10.2023	ВКО № 3	-	150,00	Прибутковий касовий ордер № 3 — повернення Совенко С.В.. підзвітних коштів, виданих на відрядження
	Разом		-	17650,00	×

ДОДАТОК К

Касова книга (Типова форма №КО-4)

Каса за "07" *березня* 20*23 р.* Сторінка *127*

Номер документа	Від кого отримано чи кому видано	Номер кореспондуючого рахунку, субрахунку	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5
	Залишок на початок дня		1200,00	×
				×
21	Орлов М.В.	372	1600,00	
10	Дубінін І.П.	372		2700,00

Лінія відриву

Номер документа	Від кого отримано чи кому видано	Номер кореспондуючого рахунку, субрахунку	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5
Разом за день			1600,00	2700,00
Залишок на кінець дня,			100,00	×
у тому числі на зарплату				×
				×
Касир *Павленко Т.Є*				×

Залишок в касовій книзі перевірив і документи в кількості *один* прибуткових та *один* видаткових одержав.
Бухгалтер *Павленко Т.Є*

Додаток Л

Книга обліку прийнятих та виданих касиром грошей (Типова форма «КО-5)

Дата	Видано касиру (сума цифрами і словами)	Прізвище, ім'я, по батькові касира	Підпис касира про одержання готівки	Здано касиром старшому касиру				Підпис старшого касира про одержання готівки та сплачених документів
				готівкою	у тому числі отриманою за прибутковими операціями	за сплаченими документами	разом (сума цифрами та словами)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
24.10.23	3000,00 (три тисячі грн. 00 коп.)	Скорий Олексій Євгенієвич	Скорий	1000,00	-	2000,00	3000,00 (три тисячі грн. 00 коп.)	Павленко
24.10.23	10000,00 (десять тисяч грн. 00 коп.)	Бєлова Альона Петрівна	Бєлова	500,00	-	9500,00 (дев'ять тисяч п'ятсот грн. 00 коп.)	10000,00 (десять тисяч грн. 00 коп.)	Павленко

Додаток 6
до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні
(пункт 43 розділу IV)

Типова форма №КО-5

АТ «Київський вітамінний завод»
(найменування підприємства/установи/організації)

Ідентифікаційний код в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України
352521822

Книга обліку виданої та прийнятої старшим касиром готівки
Павленко Тетяна Євгенівна
(прізвище, ім'я, по батькові старшого касира)

Додаток М

Акт про результати інвентаризації грошових коштів АТ «Київський вітамінний завод»

АТ «Київський вітамінний завод»
(установа)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ	3	5	2	5	2	1	8	2	2

АКТ № 10
про результати інвентаризації грошових коштів
«01» листопада 2023р.
(дата складання)
що зберігаються *в касі підприємства*
Розписка

Цим актом засвідчую, що до початку проведення інвентаризації всі видаткові і прибуткові документи на кошти, які здані до бухгалтерії, і всі кошти, що надійшли під мою відповідальність, оприбутковані, а ті, що вибули, списані за видатками.

Матеріально відповідальна особа
Касир Павленко Павленко Тетяна Євгенієвна

На підставі розпорядчого документа від «25» *жовтня* 2023 р. № 14 проведено інвентаризацію грошових коштів, які обліковуються на станом на «01» листопада 2023р.

Під час інвентаризації встановлено такий обсяг грошових коштів:
1452 грн. 00 коп.
_____ грн. _____ коп.
_____ грн. _____ коп.
_____ грн. _____ коп.

Підсумок фактичної наявності *1452* грн. *00* коп.
Одна тисяча чотириста п'ятдесят дві грн. 00 коп.

За обліковими даними *1300 грн.00 коп.*

Підсумки інвентаризації: надлишок *52 грн. 00 коп.,* нестача *-.*

(прописом)

Голова комісії
Керівник *Телявський* Телявський В.І.

Члени комісії:
Головний бухгалтер *Павленко* *Павленко Т.Є.*

Підтверджую, що кошти, зазначені в акті, є на зберіганні під мою відповідальність. Усі наявні кошти комісія і перевірено моїй присутності. Претензій до інвентаризації комісії немає.
Матеріально відповідальна особа. *Павленко Т.С.*

«01» листопада 2023р.

Пояснення причин, унаслідок яких виникли надлишки або нестачі
Надлишок виник звони касира, через помилку у виплаті коштів з каси.
Матеріально відповідальна особа *Павленко Тетяна Євгенівна.*
Рішення керівника підприємства
виявлений надлишок оприбуткувати та включити в дохід підприємства.
«01» листопада 2023р.

Примітка. Акт складається з метою відображення результатів інвентаризації наявних коштів готівки, цінних паперів тощо, що зберігайте в касі підприємства

Додаток Н

Таблиця Н1. - Схема складання звіту про рух грошових коштів

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ (ПРЯМИЙ МЕТОД)	
Залишок грошей коштів на початок звітного періоду (сальдо Дт 301 , 302 , 311 , 312 , 313 , 314 , 333 , 334 , 335 , 351; або ряд. 1165 балансу гр. 3)	
+	
ОПЕРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ:	
+ Надходження грошових коштів	- Вибуття грошових коштів
=Чистий рух грошових коштів від операційної діяльності	
+	
ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ:	
+ Надходження грошових коштів	- Вибуття грошових коштів
=Чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності	
+	
ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ:	
+ Надходження грошових коштів	- Вибуття грошових коштів
=Чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності	
=	
ЧИСТИЙ РУХ грошових коштів ЗА ЗВІТНИЙ ПЕРІОД	
+/-	
Коригування на курсові різниці за грошових коштів	
=	
Залишок грошових коштів на кінець звітного періоду (=рядок 1165 балансу гр. 4)	

Джерело: згруповано згідно [10].

Фатич Лілія Володимирівна, здобувач вищої освіти
факультету обліку та податкового менеджменту
*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана, Україна*

Науковий керівник: Коршикова Рената Сергіївна, канд. екон. наук,
доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу
*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана, Україна*

КРИПТОВАЛЮТА ЯК ПЛАТІЖНИЙ ЗАСІБ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ

В останні роки криптовалюта стала предметом зростаючого інтересу як серед індивідуальних інвесторів, так і підприємців. Bitcoin, Ethereum та інші види криптовалюти набули популярності не лише як інвестиційний актив, але й як засіб для здійснення різних операцій в сфері підприємницької діяльності. Проте їх використання та подальший генезис супроводжується і певним чином гальмується численними правовими й регуляторними аспектами, зокрема в законодавстві України.

В нашій країні на сьогоднішній день існує вакуум у законодавстві стосовно криптовалюти, оскільки все ще немає чітких нормативних актів, які б визначали їхній правовий статус. Ще 5 березня 2022 року президент України підписав закон "Про віртуальні активи", проте, до цьогу часу, незважаючи на очікування учасників українського крипторинку, документ так і не набув чинності [1]. Щоб це стало можливим, потрібні зміни у Податковий та Цивільний кодекси України – це чітко визначило б механізм оподаткування віртуальних активів, зокрема, і криптовалют. Проте на початку повномасштабної війни питання внесення правок до Податкового кодексу відклали, а згодом від закону у першій його версії відмовилися. Відповідно до цього закону «Про віртуальні активи», криптовалюту дозволено використовувати для обміну та розрахунків.

До того ж варто зазначити, що уже декілька країн світу, такі як Японія, Німеччина, Швеція, Сальвадор [2] офіційно визнали криптовалюту як платіжний засіб. В Україні криптоактиви легалізовані, однак не можуть бути засобом платежу, вони вважаються віртуальними активами. Водночас Національний банк України планує запустити національну цифрову валюту е-гривня, що свідчить про продовження намірів розвивати країну в інноваціному напрямку [3]. Тобто, спостерігається картина, що політика України заключається не лише в стрімкому напрямку інтеграції до цифровізації, а й її прагнення сформувати свою ідентичність, можна навіть назвати це прагнення умовним брендом, там ми маємо уже в реальному житті такі проекти як «е-Підтримка», «е-Відновдення», «е-Підприємець», «е-Демократія», «Eid2». Таким чином виконання поставленого завдання перед НБУ зі створення е-гривні, простим чином продовжить проект із політики нинішнього керівництва країни провести стрімку буде рівносильна єдиному платіжному засобу в країні гривні.

Підприємці в Україні все частіше використовують криптовалюти як

альтернативний засіб розрахунку, до того ж варто зазначити, що Україна займаю лідируючі місця в світі з використання криптовалюти та за відсотком населення, яке володіє крипто валютою, що становить 12,73%[4]. Тобто кожен 12 житель України має у своєму володінні певну цифрову валюту. Відповідно до цього доволі закономірна популярність використання крипти валюти як платіжного засобу. Вони можуть приймати її в обмін на товари та послуги або інвестувати в криптовалютні активи. Це дає їм можливість розширити свої можливості для міжнародних операцій та зменшити витрати на обмін валюти. Для країни це є негативним фактором, так як операції пов'язані з криптовалютою не можливо оподаткувати, а отже це призводить до недоодержання надходжень до державного бюджету у вигляді податків. На даний момент відбувається робота над створенням нового проекту закону щодо врегулювання обороту віртуальних активів, де будуть врегульовані процеси обміну віртуальних активів на товари, роботи або послуги та їх продажу. Над новим законопроєктом працює робоча група, до якої увійшли фахівці Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Міністерства цифрової трансформації, НБУ, фінансового комітету Верховної Ради, правоохоронці, гравці крипторинку. Консультування проекту забезпечується також з боку таких компанії Ernst & Young та USAID Financial Sector Reform [5].

Облік криптовалюти стає викликом для бухгалтерів, оскільки це новий вид активів, який має свої особливості та специфіку. Відсутність чітких стандартів обліку в умовах постійної зміни регулятивного середовища ускладнює цей процес.

Однією з головних проблем є визначення самої природи криптовалют та їх класифікації в бухгалтерському обліку. Криптовалюта може розглядатися як грошовий еквівалент, цінний папір чи майнове право, що ускладнює визначення її бухгалтерської приналежності та правильного способу відображення в бухгалтерській звітності, проте ще раз наголошено, вона не розглядається в Україні як платіжний засіб. Хоча цифровий актив не можна обліковувати як грошовий засіб, фактично в сучасному світі він виконує всі функції звичайних фізичних коштів, можна навіть зауважити, що цифровий актив навіть зберігається на електронному гаманці. Проте вагомим негативним показним є велика кількість різновидів крипто валюти, а точніше відсутністі її регулювання як платіжного засобу на світовому рівні. Цифрову одиниць має можливість створити практично будь-хто, оскільки відкритий характер багатьох блокчейн-платформ та криптовалютних протоколів дозволяє розробникам створювати власні цифрові активи. Саме це несе негативний характер крипто валюти, адже вона не має в своєму фундаменті такого регулюючого та гарантуючого фактору як держава для традиційної валюти.

Додатковим аспектом, що важко узгоджується в обліку криптовалюти, є його волатильний характер. Швидкі коливання вартості криптовалюти можуть ускладнити визначення її реальної вартості на певний момент часу для подальшого обліку, так за умов, що крипто валюта обліковується на рахунку 128 «Цифрові активи», вона мала би нести більш сталий характер, а негативна сторона цифрового активу, коли він за мить часу може впасти до нуля, або з різко піднятися у вартості, критично ускладнює процеси його обліку і від обжарення у звітності.

Відсутність чітких рекомендацій щодо обліку криптовалюти створює прогалину у бухгалтерському обліку. Багато питань залишаються відкритими, включаючи правильність методів оцінки, відображення та подання криптовалюти в

фінансовій звітності підприємства.

Протягом останнього року спостерігалася зростаюча популярність використання криптовалют для розрахунків між підприємствами. Багато криптовалютних транзакцій відбуваються анонімно, і це ускладнює відстеження та контроль операцій для цілей оподаткування. Податкові органи мають обмежену можливість визначення осіб, що здійснюють транзакції, та обсягів їхніх операцій. Адже транзакції відбуваються за рахунок використання криптогаманця, який не відслідковується банківською системою, а отже не надає інформації в податкові служби з приводу наявних активів на рахунку та їх руху.

Отже, використання криптовалюти в українському бізнес-середовищі може бути як позитивним, так і негативним явищем. Це вимагає уважності, обізнаності та обговорення з податковими консультантами та юристами для вирішення правових питань та оптимізації використання криптовалюти в діяльності підприємств. Не зважаючи на жодні фактори, криптовалюта в підприємницькій діяльності набуває популярності в Україні, проте існують значні правові та регуляторні виклики. Необхідність створення чітких нормативних актів та регуляторних органів стає нагальною для забезпечення безпеки та стабільності ринку криптовалют в Україні. При правильному регулюванні криптовалют можуть стати важливим інструментом для розвитку підприємництва та привернення інвестицій в країну.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про віртуальні активи» від 17.02.2022. Режим доступу: https://ips.ligazakon.net/.
2. Ринок криптовалюти: як в країнах світу регулюють віртуальні активи. Аналітичний портал. Режим доступу: https://www.slovoidilo.ua/2021/09/09/infografika/finansy/rynok-kryptovalyuty-yak-krayinax-svitu-rehulyuyut-virtualni-aktyvy.
3. Присяжнюк Н. Що таке е-гривня та чим вона відрізняється від безготівкової. Електронний портал: Speka.media, 2023. Режим доступу: https://speka.media/shho-take-e-grivnya-ta-cim-vona-vidriznyajetsya-vid-bezgotivkovoyi-pyjlgp.
4. Частка власників крипто валюти в Україні – найбільша у світі. Слово і діло. Аналітичний портал. Режим доступу: https://www.slovoidilo.ua/2021/10/13/infografika/finansy/chastka-vlasnykiv-kryptovalyuty-ukrayini-najbilsha-sviti.
5. Мельник С. Україна оновить регулювання криптовалют. Електронний портал: економічна правда, 2023. Режим доступу: https://www.epravda.com.ua/news/2023/04/26/699507/.